

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 4. NOVEMBRA 1982

ŠTEVILKA: 43 • LETO: XXXI

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarnja začel izhajati 26. januarja 1937. Železarnja izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajst-dnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Vartl - Naslov: Uredništvo Železarnja, SŽ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

POSLOVNA POLITIKA ŽELEZARNE V LETU 1983

Sektor za ekonomiko je v preteklem tednu posredoval temeljnim organizacijam združenega dela in delovnim skupnostim naše Železarnje v razpravo osnutek poslovne politike Železarnje v letu 1983, ki predlaga naslednje usmeritve:

S poslovno politiko železarnje Jesenice zaposleni opredeljujejo temeljne usmeritve uresničevanja politike ekonomske stabilizacije in izvajanje družbenega plana v letu 1983 in prevzemamo svoj del odgovornosti

RAVEN IN NAČIN NAŠEGA ŽIVLJENJA STA LAHKO ODVISNA SAMO OD NAŠEGA DELA

Zadnji ukrepi zveznega izvršnega sveta bodo imeli svoj željeni učinek le kot sestavni del dolgoročne usmeritve in zasnove razvoja, ki smo jo začrtali s stabilizacijskim programom. V teh ukrepih bi morali ločevati tiste, ki imajo kratkoročnejši značaj in ki jih ni mogoče uporabiti kot osnovo dolgoročnejšega družbenega razvoja, od tistih, ki morajo postati sestavni del naših dolgoročnejših prizadevanj in ciljev ter sestavni del našega načina življenja in dela.

Doseči vse to pa ne bo lahka naloga, kajti preveč smo se že razvabili porabljeni sredstva, ki jih nismo ustvarili, oziroma jih nismo zaslužili. Mnogi so si ustvarili življenjsko raven, ki je bila previsoka za njihove razmere, nesorazmerna vloženemu delu oziroma prispevku k skupnemu družbenemu proizvodu. V mnogih primerih smo živeli preveč potratno, lahko bi rekli celo razsipniško in v teh razmerah se je v nekaterih tudi vsidrala miselnost, da se da lepo živeti tudi s polovičnim delovnim prizadevanjem.

Cepprav so ukrepi zveznega izvršnega sveta tudi boleči in imajo tudi negativne učinke, pa vendar večina delovnih ljudi in občanov te ukrepe podpira, ker v njih vidi začetek uresničevanja stabilizacijskega programa v praksi, v življenju. Ti ukrepi, kot posledica protislovij in zapletov ter mednarodnih ekonomskih in političnih razmer, pa bi morali seveda pomeniti tudi za vse nas akcijski izziv. Kajti če ne bo sleherni med nami spoznal, da sta raven in način našega življenja odvisna samo od našega dela, potem stabilizacijska prizadevanja ne bodo dala celovitih in dolgoročnejših učinkov.

Ta spoznanja so za delavce temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti naše železarnje še toliko bolj pomembna, ker smo med tistimi delovnimi organizacijami, ki nas je zadnji ukrep, to je devalvacija dinarja, boleče prizadel. Ker smo kljub štirikrat povečanemu izvozu še vedno večji uvoznik kot izvoznik, pomeni devalvacija za nas 94 milijonov dinarjev direktnega negativnega učinka. Poleg tega pa moramo objektivno pričakovati nekatere korektore cen, predvsem energetskih medijev iz uvoznih virov, kar bo negativni učinek še povečalo. Nekaj tega negativnega učinka devalvacije bo po pričakovanju omlajenega s prilagajanjem oziroma korekturo cen izdelkov črne metalurgije, večji del pa bomo morali pokriti z našim boljšim delom in učinkovitimi varčevalnimi ukrepi.

Zaostrene gospodarske razmere bomo učinkovito premagovali z utrjevanjem in nadaljnjim poglobljanjem družbenoekonomskih odnosov, ne pa s sklepi, gesli in resolucijami. Dosledno in odgovorno bomo morali uresničevati ključne naloge dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije, ki so opredeljene s povečanjem izvoza, usklajitvijo porabe z dejansko razpoložljivimi sredstvi in blagovnimi skladi ter učinkovitejšim gospodarjenjem, večjim varčevanjem v proizvodnji in porabi, boljšim izkoriščanjem delovnega časa in proizvodnih zmogljivosti ter zaostrojitvijo odgovornosti za gospodarjenje z družbenimi sredstvi in za izvajanje dogovorjenih nalog.

Zadnji ukrepi zveznega izvršnega sveta so konkretno posegli in, kot že rečeno, za nekatere tudi boleče v naše, večkrat prelagodno delo in življenje in ponudili tudi dolgoročneje rešitve. Za slehernega izmed nas mora to pomeniti stremitev in hkrati akcijski izziv, da bomo morali začeti odločno spreminjati nekatere dosedanje slabe navade in obnašanje.

Ob tem gre za dve temeljni spoznanji, in sicer, da sprejeto restriktivno varčevanje, ki ga imenujemo tudi »zategovanje pasu«, ne more biti perspektivna rešitev, temveč je le kratkoročna blažitev nakopičenih problemov. Dolgoročna rešitev je v spreminjanju našega načina življenja, v katerega moramo sprejeti varčevanje kot smotrni način življenja, ki bo usklajen s stvarnimi možnostmi in našim prispevkom k skupnemu družbenemu proizvodu. V našo zavest mora prodreti spoznanje, da sta raven in način našega življenja odvisna samo od našega dela, ne pa od nerealnih želja ali celo zahtev.

Čim več in bolj bomo delali, čim bolj bomo varčevali, zlasti s surovinami, reprodukcijskim materialom in energijo, hitreje bomo premagovali sedanje težave in realnejše bodo osnove za naše življenje. Premagati bomo morali tudi dosedanje prakso, da smo na vseh področjih porabe trošili več, kot smo naredili, kar nas je med drugim tudi pripeljalo v sedanje zaostrene gospodarske razmere.

Hitreje ali počasneje premagovanje slabosti in uveljavljanje dolgoročnih stabilizacijskih učinkov je predvsem odvisno od angažiranosti vseh ustvarjalnih sil naše socialistične samoupravne družbe. Sedanje stanje v naši železarni je tudi izziv, da se komunisti iz temeljnih organizacij in delovnih skupnosti na problemski konferenci dogovorijo za enotno politično akcijo, da osnovne organizacije zveze sindikatov odločneje in bolj odgovorno začnejo uresničevati resolucijo tretjega kongresa samoupravljalcev Jugoslavije in zaključke zadnjega kongresa Zveze sindikatov Slovenije, da se mlada generacija v okviru svoje organizacije ustvarjalno vključi v premagovanje sedanjih težav, kakor so se dogovorili na svojem zadnjem kongresu.

NALOŽBE V SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

Še približno dva meseca manjkata do konca letošnjega leta in sedaj je že možno oceniti, kako bo izvršen plan proizvodnje za leto 1982 in v okviru tega tudi plan naložb. Ko smo pripravljali srednjeročni plan proizvodnje in razvoja SOZD Slovenske železarnje za obdobje 1981 - 1985, je bilo ob velikem optimizmu predvideno, da bi že po prvih dveh letih porabili za naložbe okoli 8 milijard dinarjev.

(Nadaljevanje na 7. strani)

za izvajanje skupno dogovorjenih ciljev in nalog.

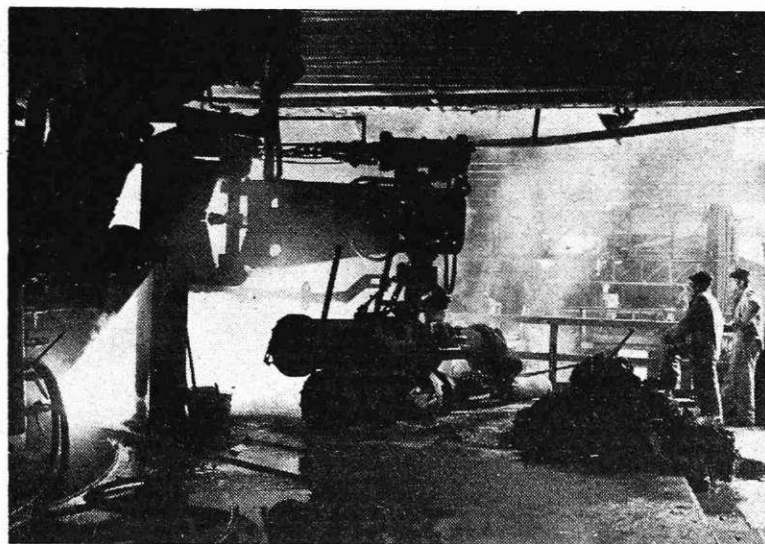
Izhajajoč iz sprememb in dopolnitev planskih dokumentov, iz izhodišč dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije in iz ocene možnosti razvoja Železarnje v letu 1983, bodo ključni cilji v tem letu naslednji:

1. Realizirati izvoz v višini 40 milijonov dolarjev, od tega 22 milijonov dolarjev na konvertibilno tržišče in 18 milijonov dolarjev na klirinško tržišče, s čimer bomo prispevali svoj delež za vzdrževanje zunanje likvidnosti in sebi omogočili realizacijo predvidenega obsega fizične proizvodnje.

2. Ustvariti tako višino dohodka, ki bo realno vsaj za 4 % večja, kot jo bomo dosegli v letu 1982.

3. Povečati fizični obseg skupne in gotove proizvodnje na doseganje

(Nadaljevanje na 6. strani)

Prehod na plavžo (Foto I. Kučina)

POVEČANJE IZVOZA, USKLADITEV PORABE IN UČINKOVITEJŠE GOSPODARJENJE KLJUČNI CILJI V LETU 1983

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je že objavil osnutek resolucije o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije v letu 1983 in v njem predlagal tudi ključne cilje družbenoekonomskega razvoja v prihodnjem letu.

Med ključne naloge družbenoekonomskega razvoja v prihodnjem letu je uvrstil povečanje izvoza blaga in storitev na konvertibilno področje, uskladitev porabe z dejansko razpoložljivimi sredstvi in blagovnimi skladi ter učinkovitejše gospodarjenje, večje varčevanje v proizvodnji in porabi, boljše izkoriščanje delovnega časa in proizvodnih zmogljivosti ter zaostroitev odgovornosti za gospodarjenje z družbenopolitičnimi sredstvi in za izvajanje dogovorjenih nalog.

V osnutku resolucije je poudarjeno, da bodo visoke obveznosti za odplačevanje dolgov v tujini neposredno vplivale na usmerjenosti in okvire rasti proizvodnje ter zmanjšanje v SR Sloveniji razpoložljivih sredstev za porabo. Da bomo zagotovili najnižji obseg uvoza energije, surovin in reprodukcijskega materiala, odplačilo obveznosti do tujine in v tem okviru zagotavljanje vzajemnosti v vsej Jugoslaviji, bo potrebno v prihodnjem letu povečati izvoz na konvertibilno področje

realno za 15 % s tem, da ohranimo letošnji raven uvoza.

Osnutek poudarja, da bomo v prihodnjem letu s povečanimi prizadevanji in odgovornostjo v vseh okoliščinah in s pravočasnimi ukrepi ekonomske politike lahko dosegli naslednje materialne okvire razvoja:

- rast celotne proizvodnje oziroma družbenega proizvoda za 1,6 %, v tem industrijske proizvodnje za okoli 1,5 % in kmetijske proizvodnje za okoli 4 %;

- v okviru politike produktivnega zaposlovanja povečanje zaposlenih za okoli 8,5 tisoč delavcev oziroma za en odstotek. Tako se bo na izpraznjenih in novih delovnih mestih skupaj zaposlilo okoli 25 tisoč novih delavcev;

- rast investicij v osnovna sredstva gospodarstva v skladu z rastjo družbenega proizvoda in s tem ohranitev njihovega deleža v družbenem proizvodu;

- realno zmanjšanje vseh oblik porabe - razen investicijske - za 7 % zaradi nadaljnjega zmanjšanja

PLAVŽARJI IN JEKLARJI PLAN V OKTOBRU PRESEGLI

Po podatkih, ki jih zbira statistična služba na sektorju za ekonomiko, so se v mesecu oktobru najbolje odrezali delavci v TOZD Plavž in TOZD Jeklarna, ki so pomembno presegle svoje mesečne obveze. Sicer pa glavni kazalci uspešnosti v oktobru izgledajo takole:

Skupna proizvodnja je bila dosežena 121.940,5 tone, kar je 96,2 % mesečnega družbenega načrta, oziroma 97,4 % nekoliko nižjega operativnega programa.

Za prodajo je bilo izdelano 30.873,5 tone izdelkov ali 87,6 % družbenega načrta oziroma 90,5 % nižjega operativnega programa.

V TOZD Plavž so delavci izdelali 14.768,2 tone groblja ali 108,6 % družbenega plana, oziroma 101,9 % za 900 ton povečanega operativnega programa.

Delavci v TOZD Jeklarna pa so v mesecu oktobru izdelali 43.270 ton surovega jekla ali 104,3 % družbenega plana, ki je bil enak operativnemu programu.

Rezultate, dosežene v oktobru v ostalih proizvodnih temeljnih organizacijah, bomo objavili v prihodnji številki Železarnje.

RAZVREDNOTENJE DINARJA JE MOČNO PRIZADELO NAŠO ŽELEZARNO

Dvajsetodstotna devalvacija oziroma razvrrednotenje dinarja, ki ima dolgoročno naravnost s ciljem krepiti realno vrednost dinarja, je zelo različno prizadela posamezne gospodarske dejavnosti, odvisno od izvozne - uvozne bilance. Bolj je prizadela tiste, ki več uvažajo kot izvažajo in med te sodi črna metalurgija, oziroma konkretno tudi naša železarna. O tem nam je vodja komercialnega sektorja Ernest PUŠNIK povedal naslednje:

Ker je Železarna, čeprav je zelo pomembno povečala svoj izvoz, zelo odvisna od uvoza, ki je mnogo večji od izvoza, izračen negativnega učinka devalvacije znaša 63 milijonov dinarjev za čas od 22. oktobra do 31. decembra letos. To je v bistvu negativna razlika med uvoznimi in izvoznimi tokovi naše železarnje, ki se nanaša tako na konvertibilno kakor

tudi klirinško področje.

Drugi negativni učinek devalvacije je pri odplačilu naših anuitet v tujini, ki znaša za omenjeno obdobje 31 milijonov dinarjev. Skupni negativni učinek devalvacije dinarja za našo železarno pomeni 94 milijonov dinarjev, oziroma skoraj devet in pol milijarde starih dinarjev.

(Nadaljevanje na 2. strani)

VOLITVE DELEGATOV TOZD IN DELOVNIH SKUPNOSTI V SKUPŠČINE KRAJEVNIH SKUPNOSTI

Decembra letos bo potekel mandat delegatom v skupščinah krajevnih skupnosti. Volitve novih delegatov za nadaljnje štiriletno obdobje bodo novembra letos, se pravi ta mesec. Skupščina vsake krajevske skupnosti je oblikovana po delegatskih principih, zato bo vsakega delegata izvolila njegova delegatska baza (seveda na način, kot je opredeljen v ustreznih samoupravnih aktih).

V krajevni skupnosti delovni ljudje in občani uresničujejo določene skupne interese in potrebe. Za to se povezujejo s tistimi samoupravnimi subjekti, ki so za ta sodelovanje zainteresirani in ki so dolžni pri tem sodelovati (organizacije združenega dela, samoupravne interesne skupnosti, krajevne skupnosti ter druge samoupravne organizacije in skupnosti). Skupščina krajevske skupnosti je zato oblikovana tako, da so v njej delegati ustreznih samoupravnih organizacij in skupnosti. Tako je omogočeno usklajevanje različnih interesov in potreb ter dogovarjanje za njihovo uresničevanje. Skladno s statuti krajevnih skupnosti skupščino krajevske skupnosti sestavljajo: delegati stalnih območij, ki tvorijo krajevno skupnost, delegati temeljnih organizacij, delovnih skupnosti in enovitih delovnih organizacij ter delegati družbenopolitičnih organizacij, družbenih organizacij in društev.

Delegati stalnih območij, ki tvorijo krajevno skupnost, izvolijo občani sami na način in po postopkih, kot so opredeljeni v statutu krajevske skupnosti (lahko na zborih delovnih ljudi in občanov po območjih).

Delegati temeljnih organizacij, delovnih skupnosti in enovitih delovnih organizacij za skupščino krajevske skupnosti izvolijo delavci izmed sebe na način in po postopkih, kot je opredeljeno v statutih teh organizacij (na zborih delavcev ali delavskih svetih). Bolj učinkovito je delovanje teh delegatov, če tudi živijo v tisti krajevni skupnosti, kamor so delegirani.

Delegati družbenopolitičnih organizacij, družbenih organizacij in društev izvolijo člani teh organizacij in društev skladno svojimi pravili.

Skupščina krajevske skupnosti torej ne more biti v celoti izvoljena naenkrat. Konstituira se takrat, ko so v vseh sredinah izvoljeni delegati v skupščino krajevske skupnosti, vendar najkasneje pred potekom mandata sedanjih delegatov.

Sedaj pa pogledimo, kakšna je delegatska povezava (organizacijska, ne vsebinska) med temeljnimi organizacijami oziroma delovnimi skupnostmi v železarni in krajevnih skupnostih. Triindvajset temeljnih organizacij in delovnih skupnosti bo za naslednje mandatno obdobje izvolilo (vsaka svoje) 43 delegatov v skupščino triindvajsetih krajevnih skupnosti v jeseniški in sosednji radovljiški občini ter v Podbrdo (na Jesenicah je seveda upoštevana nova organiziranost bivše krajevske skupnosti Plavž). Vsaka temeljna organizacija bo imela najmanj enega delegata v eni izmed triindvajsetih krajevnih skupnosti. Večje temeljne organizacije in vse tri delovne skupnosti pa bodo imele po več delegatov.

Na centru za proučevanje samoupravljanja in informiranje smo naredili tabelarčen pregled (posredovan je bil sindikatu Železarni), iz katerega je razvidno, koliko delegatov izvoli vsaka temeljna organizacija oziroma delovna skupnost in v katere krajevske skupnosti. S tem je vsakekor olajšano delo pri vodenju kandidacijskega postopka.

Pred volitvami je seveda še kako pomembno izpeljati demokratične predkandidacijske in kandidacijske postopke. Predkandidacijski postopek — evidentiranje možnih kandidatov za delegate za skupščino krajevnih skupnosti bi moral predvidoma potekati neprestano (od zadnjih volitev naprej), vendar pa je glavna aktivnost potekala šele zadnje mesece. Na osnovi evidentiranih možnih kandidatov osnovne organizacije sindikata vodijo in organizirajo kandidacijske konference, ki potekajo v železarni na zborih delavcev prek samoupravnih delovnih skupin. Izmed evidentiranih možnih kandidatov namreč izvršni odbori izvršnih organizacij sindikata oblikujejo kan-

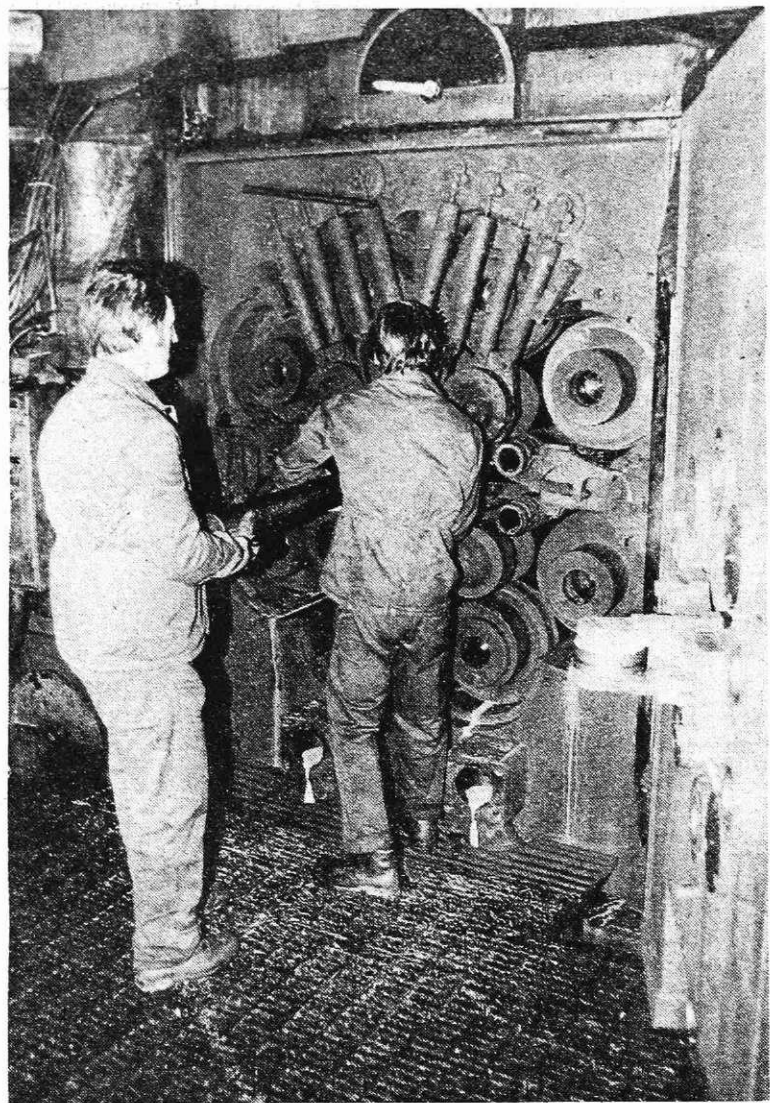
didatne liste, o katerih zavzamejo stališča delavci na kandidacijskih konferencah. Po sprejetju kandidatne liste pa bodo delavci izvolili delegate na zborih delavcev prek samoupravnih delovnih skupin.

O vseh nejasnostih se se učinkovito in konkretno pogovorili predsed-

niki osnovnih organizacij sindikata s predsednikom koordinacijskega odbora sindikata ter predstavnikom centra za proučevanje samoupravljanja in informiranje na sestanku 28. oktobra letos.

Po izvolitvi delegatov temeljnih organizacij in delovnih skupnosti v skupščino krajevnih skupnosti pa ne pozabimo nanje!

Center za proučevanje
samo
upravljanja in informiranja
Nada Dejak

Menjava valjev na Sendzimir ogrođu (Foto S. Kokalj)

PRED 9. KONGRESOM ZVEZE SINDIKATOV JUGOSLAVIJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

jugoslovanskega delavskega razreda, kaj storiti, da bomo čim bolj uspešno premagovali sedanje težave, ki jim ne bomo kos, če se ne bomo zavestno vsi in to povsod in v vseh okoliščinah navadili na nekatera odrekanja, na bolj odgovorno in kvalitetno delo, na več dela in se zavzeli za hitrejšo utrjevanje in nadaljnje poglobljanje družbenoekonomskih odnosov.

Jugoslovanski delavski razred se v tem trenutku dobro zaveda besede, ki jih je v preteklosti izrekel francoski revolucionar Danton, »da plat zvona ni signal za zmedo, temveč je poziv za napad na sovražnika...«. Ta sovražnik danes pa so predvsem naše lastne slabosti, ki smo jih dolgo le ugotavljali, delavski razred Jugoslavije pa je že, in to bo potrjeno tudi na beograjskem kongresu, zahteval konkretno akcijo in ukrepe, da jih čim prej premostimo. Naš delavski razred je v preteklosti že večkrat dokazal, da je sposoben premagati tudi hujše težave, da se je pripravljen odreči in bolj pljuniti v roke za ohranitev in okrepitev našega političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

Prav gotovo bodo tudi na tem kongresu oživele besede tovariša Tita, izrečene na zadnjem, osmem kongresu Zveze sindikatov Jugoslavije 21. novembra 1978 v Beogradu, ko je dejal:

»Tudi tokrat bi rad opozoril na nekatere probleme in slabosti, ki zavirajo naš vsestranski razvoj. Gospodarske strukture, na primer, ne spreminjamo dovolj hitro v skladu s skupno načrtanimi strateškimi smermi našega razvoja. Produktivnost dela raste počasneje, kot bi lahko. Vse oblike porabe naraščajo mnogo hitreje, kot pa realno omogoča družbeni proizvod. Porabljamo torej več, kakor proizvajamo. Tako se gospo-

darstvo preveč obremenjuje in zadoljuje, s tem pa tudi slabi materialna baza samoupravljanja. To še naprej podžiga pritisk inflacije, ki v takšnem položaju grozi, da postane še večja kot doslej. Nadalje imamo ves čas velik primanjkljaj v plačilni bilanci s tujino, na kar sem ne samo enkrat opozoril. Vidite, ne mislimo dosti na to, kar se zunaj dogaja in kako je z našimi ekonomskimi odnosi s tujino. Kar zadeva solventnost, kar zadeva izpolnjevanje naših obveznosti nasproti tujini, uživamo ugled. Toda, če bi še naprej tako delali, kot delamo zdaj, posebno še v zadnjem času, tedaj bi utegnili ta prestiž izgubiti.

Nadalje zadevamo na pojave lokalnega in regionalnega zapiranja gospodarstva, premajhnega združevanja v gospodarstvu, vse to pa otežuje dolgoročen uspešen razvoj celotne države, zlasti njenih gospodarsko nezadostno razvitih območij. Ekonomska gibanja, obremenjena s takimi in podobnimi problemi, bi utegnili prej ali slej, če bi se nadaljevala, negativno vplivati tudi na enakopravnost, bratstvo in enotnost, kar je bilo in ostane temeljni pogoj našega obstoja in razvoja v miru in svobodi...

...Pri tem ne gre za slabosti sistema, čeprav so njegove izboljšave vedno možne in potrebne, temveč za delovanje mimo sistema, za to, da se ne držimo sistemskih rešitev in dogovorjenih stališč, za neodgovornost na raznih ravneh, tu in tam pa tudi za zavestno spodkopavanje tega, kar smo sprejeli...

Želimo, da bi delegati na devetem kongresu Zveze sindikatov Jugoslavije v tem Titovem duhu razpravljali in sprejeli konkretne in prodorne zaključke za hitrejšo premagovanje sedanjih težav in nadaljnji razvoj političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

INOVATORJI O NOVATORSTVU

Tokrat smo za sogovornika zbrali ANTONA TORKARJA, modelnega mizarja iz TOZD Livarna. Na pobudo nekaterih sodelavcev je vložil inovacijski predlog za tehnično izboljšavo uvedbe nove tehnologije izdelave modela peste gonilnika za Kaplanovo turbino, ki jih izdeluje Litostroj.

mik jedra k obdelovalnemu nožu ter držalo za pritrditev noža na os stružnice. S tem je dosegel, da so jedro in mik izdelani v krajšem času in zelo natančno, obenem pa je poenostavljena tudi vgradnja jedra v formo, kar je pripomoglo k doseganju točnosti odlika, saj pri sestavljanju notranjih jeder gonilnika ne more priti do prestavitve ali premika.

Način sestave srednjih jeder peste gonilnika, kakor tudi način izdelave modelov pest gonilnikov na stružnici, ki so Antonova zamisel, bodo uporabljali tudi v prihodnje za izdelavo pest Kaplanovih turbin in vseh jeder za podobne vlitke, saj reklamacij vlitkov s strani naročnikov ob tem načinu dela ni več.

Anton se je izučil za modelnega mizarja takoj po vojni. Leta 1945 je obiskoval vajeniško šolo in se leto dni učil ključavničarskega poklica, potem pa je na lastno željo preselil v svoj sedanji poklic. Doma je iz Spodnjih Gorij in se na delo vsak dan pripelje z vlakom. Sedaj je skupinovodja in je med najstarejšimi delavci v modelni mizarni. Že več kot 32 let dela v tej delavnici, saj je začel tukaj delati že kot vajenec.

Pravi, da se v teh treh desetletjih strojni park v modelni mizarni ni kaj dosti spremenil, le nekaj novih manjših strojev za obdelavo so dobili. Tudi delo samo se ni spremenilo, čeprav so se zahteve po kvaliteti povečale.

»Naš obrat je zastarel,« je povedal, »orodja je premalo in premalo tudi vlagamo v nakup novih strojev, češ da za to ni denarja. Zato moramo biti pri delu zelo iznajdljivi in domiselni.

Manjka nam kadra,« je še pojasnil. »Mladih, ki bi se odločili za ta poklic, ni, čeprav je izredno zanimiv. Poklic modelnega mizarja terja čelade človeka, takega, ki ga to delo veseli. Pomembno je tudi, da se poklica začne učiti, ko je še mlad, ne pa da se kasneje prekvalificira, saj je delo zelo zahtevno in natančno. Skoraj polovica vsega časa, ki ga porabi za izdelavo katerega modela, odpa- de na proučevanje načrta modela in iskanje najboljših možnosti za izdelavo vlitka.

Sole za ta poklic pri nas na Jesenicah žal ni več. Mislim, da je tudi v Litostroju nimajo. Nekeč si se lahko na Ravnah izučil za modelnega mizarja, ne vem pa, če je danes to še vedno mogoče.

Železarski globus

ZVEZNA REPUBLIKA NEMČIJA

V zahodnonemški železarni Nordferro v Emdenu ob obali Severnega morja, ki izdelano železovo gobo tu-

di prodaja, so uvedli nov postopek za preprečitev oksidacije železa med prevozom po morju. Osnova tega postopka je, da prepojijo železovo gobo z raztopino silikata in vode ter jo potem osušijo pri temperaturi 125°C. Na ta način dosežejo izredno odpornost proti ponovni oksidaciji med dolgi prevozi po morju in v skladiščnem. Sam postopek ne škodi lastnostim železove gobe in ne poslabša kakovosti iz tega vložka izdelanega jekla.

RAZVREDNOTENJE DINARJA JE MOČNO PRIZADELO NAŠO ŽELEZARNO

(Nadaljevanje s 1. strani)

Poleg teh direktnih in že znanih negativnih učinkov devalvacije na naše zunanjetrgovinsko poslovanje pa seveda moramo računati tudi na že napovedane korekture oziroma spremembe cen. Predvsem moramo pričakovati povečanje cen energije, predvsem zemeljskega plina, nafte oziroma mazuta, pa tudi verjetno nekaterih drugih surovin, predvsem tistih, ki imajo v večini uvozno substanco. Tudi ti negativni učinki bodo nedvomno imeli zelo močan vpliv na naše končne poslovne rezultate.

Ob tem vsekakor moramo poudariti, da bi bil negativni učinek devalvacije na naše uvozne in izvozne tokove še bistveno večji, če z zavestno opredelitvijo ne bi dosegli takega nivoja izvoza, kot ga imamo. Kot je znano, smo v zadnjih štirih letih za tri do štirikrat povečali naš izvoz.

Seveda ob takih gibanjih tudi mi v panogi, to je črni metalurgiji, ki sodi med najbolj prizadete pri sedanjih devalvacijah, pričakujemo nekatere korekture oziroma prilagajanje cen tem nanovo nastalim razmeram.

K temu, kar nam je povedal Ernest Pušnik, naj dodamo, da vseh negativnih učinkov devalvacije seve-

da preprosto ne bo mogoče pretočiti skozi cene na trgu, kakor je nedavno rekla predsednica zveznega izvršnega sveta Milka Planinc, temveč bomo morali stroške devalvacije iztisniti iz zmogljivosti, ki jih imamo, sicer se ne bomo izklopali iz težkega gospodarskega položaja, v katerem smo.

To pomeni, kar v naši železarni nenehno poudarjamo, da bomo resnično morali na vseh področjih in pri slehernem delavcu zaostri delovno in tehnološko disciplino, optimalno izkoriščati delovne in proizvodne naprave, še naprej izboljševati izpolne, zniževati proizvodnje in ostale stroške ter varčevati na vseh področjih in z vsem, še posebno pa z energetskimi mediji, surovinami in repromaterialom iz uvoznih virov. Še bolj odgovorno in dosledno bomo morali izpolnjevati svoje izvozne obveze in okrepiti prizadevanja za večjo kvaliteto in produktivnost dela.

Na devalvacijo, ki nas je resnično močno prizadela, zaradi tega seveda ne moremo in ne smemo gledati kot na zlo, ki nas je doletelo, temveč kot na ukrep, ki ima dolgoročnejši značaj in kot na sestavni del stabilizacijskega programa, ki smo si ga začrtali. To pa je neposredni interes vseh delavcev in delovnih ljudi.

Dopisujte v Železarni

POSVET O DELU SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

V torek, 26. oktobra, je bil posvet o delu samoupravne delavske kontrole v organizacijah združenega dela v zaostrenih gospodarskih razmerah. Posvet sta pripravila občinski svet zveze sindikatov in klub samoupravljalcev Jesenice, sodelovali pa so predstavniki sveta za samoupravljanje pri občinskem sindikalnem svetu, družbeni pravobranilec samoupravljanja in predstavnik oddelka za notranje zadeve skupščine občine in postaje milice Jesenice.

Namen posveta, katerega so se udeležili predsedniki odborov samoupravne delavske kontrole iz železarne Jesenice, je bil posredovati informacije o aktualnih razlogih za učinkovitejšo delo samoupravne delavske kontrole.

Aleksander Wilewaldt, predstavnik sveta za samoupravljanje pri občinskem sindikalnem svetu, je povzel ugotovitve in stališča z republiškega posveta o delu samoupravne delavske kontrole, ki je bil 27. julija letos, povzetek pa je bil objavljen v 31. številki Delavske enotnosti 5. avgusta 1982.

Tovariš Wilewaldt je največ pozornosti namenil vlogi sindikata in njegovi odgovornosti za dobro delo samoupravne delavske kontrole. Poudaril je, da mora nuditi sindikat delavski kontroli ustrezno politično podporo, saj delavska kontrola ne more biti učinkovita, če za njenim delom ne stojijo kolektivno organizirani delavci.

Se vedno je dovolj problemov, s katerimi se mora spoprijeti delavska kontrola, najpomembnejši pa so na področju cen, osebnega dohodka in naložb. To je pomembno toliko bolj, ker so posledice neaktivnosti delavske kontrole gospodarska in politična neučinkovitost, slab odnos do posledic nepravilnih odločitev, odločanje v ozkih krogih in širjenje gospodarskega in klasičnega kriminala.

Za boljše delo samoupravne delavske kontrole je treba zagotoviti njeno množičnost, se pogovoriti o slabostih in težavah pri njenem delu in poiskati vzroke in odgovorne za tak položaj. Spremeniti je treba tudi odnos do družbene lastnine, da bo vsak delavec čutil posledice, če do nje ne bo imel pravega odnosa. Pri tem se postavlja zahteva, da je treba bolj spoštovati samoupravne pravice vseh zaposlenih, istočasno pa naj strožje ukrepati proti vsem tistim, ki te pravice omejujejo.

Za dobro delo samoupravne delavske kontrole so potrebni določeni pogoji, med drugim tudi aktivnost osnovnih organizacij sindikata. Skupaj z drugimi organizacijami in organi na vseh nivojih morajo namreč skrbeti za delo delavske kontrole. Pregledati je treba, ali so bili v organe delavske kontrole izvoljeni taki delavci, ki so neoporečni in imajo razvit čut za to, kaj je samoupravno, socialistično in moralno.

Delavski svet delovne organizacije bi moral kot organ nadzora trimesečno analizirati delo samoupravne delavske kontrole in uveljaviti odločbe vseh, ki niso aktivni. Sindikat mora politično tako delovati, da se glede na ugotovitve samoupravne delavske kontrole primerno ukrepa in doseže politično razčiščenje v sindikatu.

Ugotovitve o klasični in gospodarski kriminaliteti je podal Jože Ajdišek, komandir postaje milice Jesenice. Poudaril je, da samoupravna delavska kontrola ni odigrala tiste vloge, ki ji je po zakonu predpisana in omogočena. Tudi v samoupravnih splošnih aktih v nekaterih organizacijah združenega dela samoupravni delavski kontroli niso namenili dovolj pozornosti.

V delovnih organizacijah omogočamo posameznikom ali skupinam krajo družbene lastnine, ker kriminalu ne namenimo dovolj pozornosti. Oškodovane delovne organizacije prijavljajo le manjše kraje, zelo redko pa tiste oblike kriminala, ki imajo večjo družbeno škodo in povzročajo odtujevanje družbenih sredstev in odločanja. Vzrok za neprijavljanje večjih kaznivih dejanj je lažna solidarnost in strah pred povračilnimi ukrepi poslovnih struktur.

Najbolj značilna področja gospodarskega kriminala v Sloveniji so ponareditve zaključnih računov, neupravičeno pobiranje izvoznih deklaracij in vsiljevanje odločitev.

Letos smo imeli osemindvajset primerov ponareditve zaključnih računov, katerih namen je bil »izbrisati« nastalo izgubo. Pogost primer so tudi neevidentirani skladi v tujini, kar je značilno za zunanjetrgovinsko menjavo.

Pri neupravičenem pobiranju izvoznih deklaracij gre za to, da posamezniki zavestno uvažajo proizvode po dvakrat nižji ceni, kot je dejanska. Tako plačajo manjše carinske obveznosti, razliko pa spravijo v svoj žep. Za odpravljanje teh kršitev mora biti samoupravni delavski kontroli zagotovljen vpogled v poslovanje

organizacij združenega dela na tujih tržiščih.

Poslovodni organi velikokrat pod plaščem samoupravljanja vsiljujejo odločitve, ki so že odločene. Samoupravna delavska kontrola, sindikat in druge oblike samoupravnega nadzora morajo zato tem oblikam kršenja samoupravnih pravic nameniti več pozornosti.

V železarni Jesenice so med najbolj pogostimi kaznivimi dejanji nedelo in delovna nedisciplina, slabo zavarovano družbeno premoženje in lažno bolehanje.

Ko je govoril o nedelu in delovni nedisciplini je tovariš Ajdišek poudaril, da je varnost dela in premoženja področje, ki ga je treba podružljati in s tem doseči, da bo vsako ogroženost družbene lastnine delavec občutil kot svojo lastno.

Najbolj kritično je predčasno odhajanje z dela na ilegalnih izhodih. Tu je namreč možnost za odnašanje družbene lastnine največ, saj je nadzor nad ilegalnimi izhodi omejen. Tudi z delom, ki ga ti delavci ne opravijo, pa so zanj plačani, prikrajšajo delovno organizacijo za težke milijone. Za to mora samoupravna delavska kontrola od vseh, ki upravljajo delo, zahtevati, da povedo, ali nadzorujejo svoje delavce.

Neupravičene bolezenske odsotnosti je še vedno veliko in preveč in tudi to je eden odprtih problemov, s katerimi se bo morala samoupravna delavska kontrola še spoprijeti.

Marian Žitnik, družbeni pravobranilec samoupravljanja, je največ pozornosti namenil najpogostejšim področjem kršenja samoupravnih pravic. Tako so kršene pravice s področja delovnih razmerij, ko so razpisi za določena delovna mesta le formalnost in niso v skladu s samoupravnimi splošnimi akti. Tudi pri prerazporejanju delavcev, disciplinski in materialni odgovornosti, izobraževanju, delovnem času, sistemu dela, nadurnem delu in dopustih ter prenehanju delovnega razmerja je še veliko nepravilnosti.

Drugo področje kršenja samoupravnih pravic je stanovanjsko vprašanje in samoupravno delovanje. Gre za spreminjanje sprejetih sklepov, za nepristojnost odločanja določenih organov, za podpisovanje samoupravnih aktov in odločb, ko jih podpisujejo osebe, ki za to niso pristojne in za sprejemanje sklepov v primerih nesklepnosti.

Naslednje področje so ekonomske odnosi, kjer gre za odtujevanje dohodka brez sklepa ustreznega organa, za delitev in razporejanje dohodka v skladih skupne porabe, za svobodno menjavo in združevanje dela, sistem delitve osebnega dohodka in drugo.

Tudi odškodninski zahtevki in pokojninsko invalidske zadeve sta najbolj pogosti področji kršenja samoupravnih pravic.

Vzroki za kršenje samoupravnih pravic so neresnost in nedoslednost, neznanje in malomarnost, neobveščenost pa tudi kljubovanje določenim organom. Tako se odločbe sodišč izvajajo le pavšalno, pobude družbenih pravobranilcev pa niso obravnavane. Železarna Jesenice je prejela pobudo za spremembo nekaterih samoupravnih aktov že v avgustu, pa do danes še ni pravega odziva.

Pri sprejemanju samoupravnih splošnih aktov mora biti delavska kontrola nujno prisotna. Le tako namreč lahko nadzoruje delitev sklada skupne porabe, službena potovanja, kilometrino, stroške repre-

zentance in podobno. Poleg samoupravne delavske kontrole morajo biti bolj aktivne tudi družbenopolitične organizacije, tako zveza komunistov, zveza mladine, socialistična zveza in sindikat, ki ima posebno nalogo in odgovornost pri uveljavljanju samoupravne delavske kontrole.

Tovariš Žitnik je predstavil tudi vlogo družbenega pravobranilca samoupravljanja, katerega naloga je, da pravočasno in preventivno ukrepa, kadar gre za kršenje samoupravnih pravic in da pomaga pri reševanju vprašanj s področja samouprave.

V razpravi so udeleženci vprašali, ali so narejene analize, kateri so vzroki za rast kriminala. Na vprašanje je odgovoril predstavnik milice, ki je v zvezi z naraščanjem kriminala dejal, da se ta v dani situaciji prilagaja ekonomskim in družbenopolitičnim razmeram in se razvija skladno z razvojem in spremembami družbe.

Realni in objektivni razlogi za večji kriminal so težka gospodarska situacija in zmanjšanje osebnih in družbeni standard, kot tudi nezaposlenost in nezmožnost razumevanja te problematike, ko posamezniki nočejo sprejeti ponujene zaposlitve.

V železarni se je kriminal povečal za 50 odstotkov in lahko rečemo, da samozasčitno obnašanje pada. Eden od vzrokov za porast kriminala je tudi preveliko izpostavljanje privatne lastnine in zanemarjanje družbene — kar kaže na neosveščenost delavcev. V železarni je izredno slaba varnostna služba, k povečanju kriminala pa prispeva svoje tudi veliko število tujih izvajalcev del v železarni, od Vatrostalne, Hidromontaže do Komunalno-obrtnega podjetja in drugih.

V nadaljevanju razprave je eden od udeležencev vprašal, ali je postaja milice železarni poslala kakšno opozorilo glede neučinkovite varnostne službe.

V odgovoru je tovariš Ajdišek poudaril, da je cilj prizadevanj vseh organov sodelovanje med notranjimi organi in varnostno službo. Notranji organi lahko nudijo varnostni službi le strokovno pomoč, saj ne morejo biti nekaj nad temeljno organizacijo ali varnostno službo.

O delu odbora samoupravne delavske kontrole železarne je nekoliko več povedal njen član Janko Kavalir. Omenil je, da so odbori samoupravne delavske kontrole neučinkoviti in da se ponekod sploh ne sestajajo. Vsi člani odborov menijo, da je delavska kontrola potrebna, vendar ne vedo, kje naj začnejo z delom in kako.

Problem je tudi ta, da ne poznamo vloge samoupravne delavske kontrole, niti nimamo programov dela zanje in kar je najbolj žalostno, ne vemo, kaj naj bi program dela vseboval.

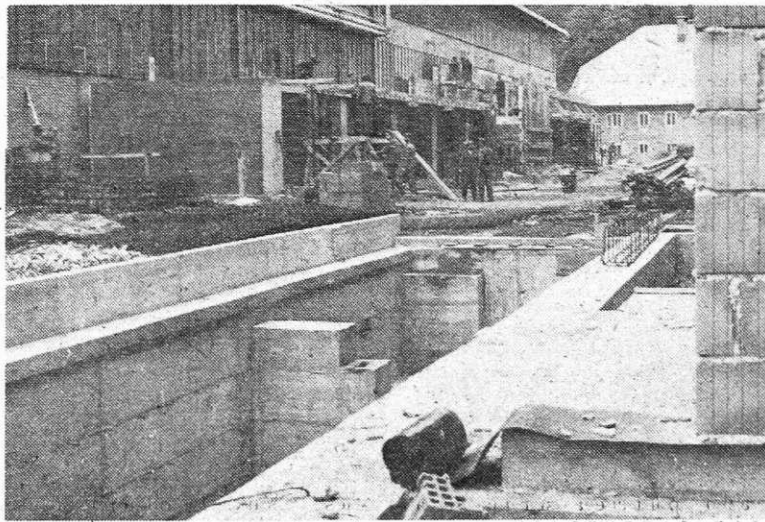
Po hierarhiji se samoupravna delavska kontrola povezuje s službo družbenega knjigovodstva in javnim tožilstvom, vendar ne z enim ne z drugim nimamo nobenih stikov.

Problem neučinkovitosti delavske kontrole je tudi v tem, da se sklepi oziroma ugotovitve delavske kontrole neposredno ne morejo izvrševati, saj so za to pristojni delavski sveti. Oni namreč razpravljajo in odločajo o ugotovitvah delavske kontrole. Samoupravna delavska kontrola torej ni samostojna, ampak je uspešnost njenega dela odvisna od samoupravnih in poslovnih organov.

Ne zavedamo se, kako pomembna je vloga samoupravne delavske kontrole in kakšen kader je za te naloge potreben. Samoupravna delavska kontrola bi morala biti torej prisotna pri vseh kritičnih primerih, pa naj bo to kršenje samoupravnih pravic ali odtujevanje sredstev. Kontrola pravilnosti posameznih odločitev in postopkov je odvisna od tistih, ki so odgovorni za njihovo zakonitost.

Ob koncu posveta so omenili tudi vlogo glasila železar, ki naj bi odkrival slabosti in dajal dobre delavce in organe drugim za zgled.

Lilijana Kos

Temelji za novo železniško tehniko na Javorniku (Foto I. Kučina)

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 8. DO 14. NOVEMBRA

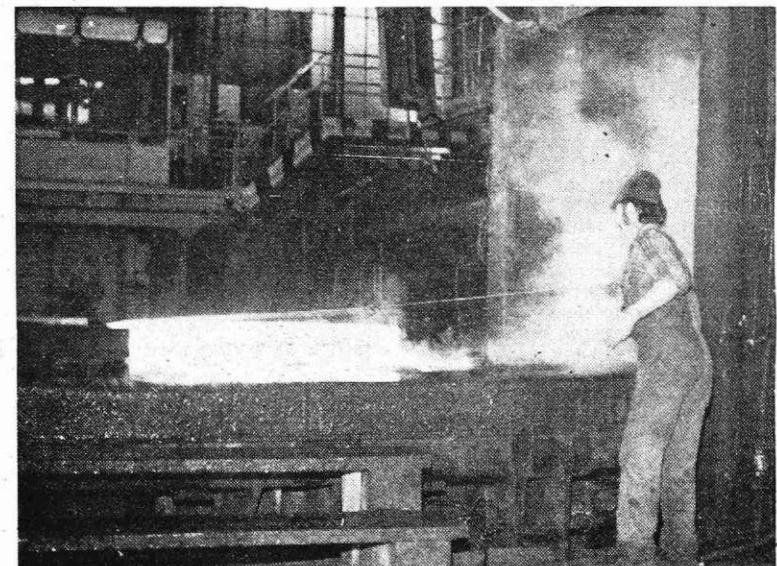
8. novembra, JANEZ POLJŠAK, vodja spl. sektorja, Hrušica št. 12;
9. novembra, SAŠO KAVČIČ, vodja TOZD HV Jesenice, Jesenice, Titova 85, številka tel. 81-413;
10. novembra, TINA MARKEŽ, vodja TOZD Vzdrževanje, Jesenice, Cesta talcev 4 a, številka tel. 83-345;
11. novembra, ANTON VARL, član PO, Jesenice, Titova 82, številka telefona 82-576;
12. novembra, JANEZ TUŠAR, vodja kadr. sektorja, Blejska Dobrava 16 B, številka tel. 83-082;
13. novembra, SAŠO MANDELJC, vodja TOZD Valjarna blumingštel, Jesenice, Tomšičeva 88, številka tel. 82-054;
14. novembra, LEON MESARIČ, vodja TOZD Želbljarna, Jesenice, Titova 3, številka tel. 81-216.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. ure do 7. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 7. ure do 7. ure naslednjega dne. V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po železarni, svoja opažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva članu poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 8. 11.	JANEZ ARH	FRANC ARNEŽ
TOREK – 9. 11.	IVAN KAVČIČ	JOŽE RAVNIK
SREDA – 10. 11.	AVGUST NOVŠAK	SAŠO DOLINAR
ČETRTEK – 11. 11.	ANTON BURJA, st.	MARJAN TRONTELJ
PETEK – 12. 11.	IVAN SLAMNIK	VLADO REPE
SOBOTA – 13. 11.	ANTON KAVČIČ	ZDENKO ČUND
NEDELJA – 14. 11.	IGOR LOGAR	EDO KAVČIČ

Telefon dežurnega za vzdrževanje v železarni je: 3549
vezni telefon je: 2317
Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14. do 18. ure
nočni pa od 18. do 6. ure
Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6. do 18. ure
nočni pa od 18. do 6. ure
Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

Valjanje debele pločevine (Foto I. Kučina)

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 8. do 13. novembra bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta — dr. Želimir Cesarec.
POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Nada Jensterle in IV. obratna ambulanta — dr. Marija Može-Kovačič.
DISPANZER ZA BORCE: dr. Marija Može-Kovačič.
V soboto, 13. novembra, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Nada Jensterle in IV. obratna ambulanta — dr. Marija Može-Kovačič.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar in III. zobna ambulanta — dr. Bela Gazafi.
POPOLDNE: II. zobna ambulanta dr. ALOJZ SMOLEJ.
ZA BORCE: vsak dan od 13.30 do 14.30.
V soboto, 13. novembra, samo dopoldne: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

VABILO NA PREDAVANJE

Zveza inženirjev in tehnikov občine Jesenice vabi na predavanje:

UPORABA MATEMATIČNIH METOD V PRAKSI

Predavatelj: Božidar Brudar.
Predavanje bo v sredo, 10. novembra, ob 18. uri v spodnjih prostorih restavracije Kazina na Jesenicah.

17. NOVEMBRA SEJA DELAVSKEGA SVETA

Za 14. november je sklicana 14. seja delavskega sveta železarne. Poleg pregleda sklepov, nekaterih imenovanj in razpisa so delegatov v razpravo in sprejem predložena naslednja vprašanja:
— poslovno poročilo železarne za devet mesecev (poslovni rezultati in proizvodni stroški v devetih mesecih so bili objavljeni v 42. številki železarja, 28. oktobra, devetmesečni proizvodni rezultati pa v 41. številki z dne 21. oktobra),

— osnutek poslovne politike za leto 1983 (objavljen v današnji številki),
— poročila izvršilnih organov delavskega sveta,
— pregled opravljenih samoupravnih aktivnosti in sprejem ustreznih sklepov,
— dopolnitev odbora za informiranje,
— dopolnitev in zamenjava članov uredniškega odbora železarja,
— imenovanje delegatov železarne v različne organe,
— razpis za člana poslovnega odbora za sociološko, pravno in kadrovske področje.

NADOMESTILO ZA PREVOZE DELAVCEV NA DELO IN Z DELA

Oddelek za družbeni standard na kadrovskem sektorju je prek centra za proučevanje samoupravljanja in informiranja predložil v razpravo delavcem v TOZD in delovnih skupnostih predlog nadomestil za prevoze na delo in z dela s predlogom sklepov, ki jih je obravnaval in dopolnil odbor za kadre in družbeni standard pri delavskem svetu Železarne. Ker to zadeva interes vseh delavcev, gradivo v celoti objavljamo.

Dnevno se vozi na delo in z dela naslednje število sodelavcev:

- 335 z vlaki (podatki),
- 485 z avtobusi (podatki) rednih linij,
- 815 z organiziranim prevozom (podatki) in
- 2400 z avtobusi mestnega prometa (ocenjeno).

Posamezni delavec, ki se vozi na delo in z dela, plačuje za stroške prevoza po 110,00 din na mesec, razen v mestnem prometu, kjer posameznik plačuje polno ceno prevoza in znaša 414,00 din za 23 delovnih dni. Regresirano ceno po 110,00 din na mesec je določil delavski svet železarne Jesenice in je bila uveljavljena februarja 1979. letu. Takrat je bila cena delavskih prevozov izenačena s ceno prevozov v mestnem prometu. Od takrat pa do sedaj so ostali osebni prispevki vozačev, razen v mestnem prometu, nespremenjeni, čeprav so se osebni dohodki večkrat povečali. Prav tako so bile cene prevozov v tem času spremenjene devetkrat. To pomeni, da se je delež temeljnih organizacij in delovnih skupnosti povečeval pri pokrivanju stroškov prevoza na delo in z dela. V mestnem prometu ni bilo regresiranja prevozov, zaradi tega je strošek za posameznika stalno naraščal pri vsakem zviševanju cen prevozov v mestnem prometu. Razlika v stroških za prevoz na delo in z dela med vozači z vlaki, z avtobusi rednih linij in organiziranim prevozom ter med stroški prevoza v mestnem prometu je zelo velika. Postala je vzrok za številna delegatska vprašanja, v katerih posamezniki ali samoupravne delovne skupine ali samoupravni organi v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih zahtevajo, da se uvede regresiranje prevoza tudi v mestnem prometu in da se stroški delavcem za prevoz na delo in z dela izenačijo.

Od ocenjenega števila 2400 vozačev v mestnem prometu je takih, ki delajo v turnusu 4 + 1 in 6 + 2, približno 600, ostalih 1800 pa dela v turnusu 5 + 2; tudi to so ocenjeni podatki.

Po ponudbi INTEGRAL TOZD Potniški promet Jesenice so mesečne vozovnice za eno linijo z veljavnostjo od ponedeljka do sobote, to je 26 do 27 delovnih dni po 450,00 din za neomejeno število voženj. Mesečne vozovnice, ki so veljavne vse dni v mesecu, prav tako za eno linijo, so po 540,00 din in tudi za neomejeno število voženj. To pomeni, da bi imetniki takih vozovnic lahko koristili prevoz tudi za službeno pot po Jesenicah in tudi za udeležbo na raznih sejah v območju mestnega prometa v prostem času. Predlagane mesečne vozovnice so opremljene s sliko in jih ne sme uporabljati druga oseba. Zloraba se kaznuje z odvzemanjem vozovnice in kaznijo v višini desetkratne cene priložnostne vozovnice.

Ob prekinitvi delovnega razmerja je delavec dolžan vozovnico vrniti. Izgubljeno vozovnico mora lastnik preklicati, do izdaje duplikata pa mora plačati polno ceno prevoza. V primeru izgubljenih vozovnic lahko posameznik dobi duplikat samo enkrat.

Postopek za prijavo je enak kot v organiziranem delavskem prevozu s tem, da mora delavec predložiti še fotografijo.

Na osnovi tega služba, oziroma odbor predlaga, da delavci sprejmejo naslednje sklepe:

1. Osebni prispevek delavcev za prevoz na delo in z dela se zviša z 110,00 din na 200,00 din na mesec in osebo z veljavnostjo od prvega dne v naslednjem mesecu po sprejemu sklepa vseh temeljnih organizacij in delovnih skupnosti.

2. Kriteriji za upravičene regrese za prevoz na delo in z dela v mestnem prometu na vseh relacijah in za naslednje razdalje:

- parkirni prostor pred Železarno do Carinarnice in dalje razdalje,
- parkirni prostor pred Železarno do podklanca na Javorniku in dalje razdalje,
- parkirni prostor pred Železarno do trgovine na Tomšičevi ulici in dalje razdalje,
- parkirni prostor pred Železarno do Lazarja v Podmežakli in dalje razdalje,
- parkirni prostor pred Železarno do Elite in dalje razdalje proti Blejski Dobravi,
- križišče pri valjarni Bela do obratne ambulante in dalje razdalje.

— križišče pri valjarni Bela do C. 1. maja 122 in dalje razdalje,

— križišče pri valjarni Bela do Lipce in dalje razdalje proti Blejski Dobravi,

— avtobusno postajališče nasproti gimnazije do križišča pri Sob Jesenice in dalje razdalje za delavce nabave,

— avtobusno postajališče nasproti gimnazije do obratne ambulante Železarne in dalje razdalje za delavce nabave.

Regresiranje prevozov v mestnem prometu se prične s prvim dnem v naslednjem mesecu po sprejemu tega sklepa v vseh temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih železarne Jesenice.

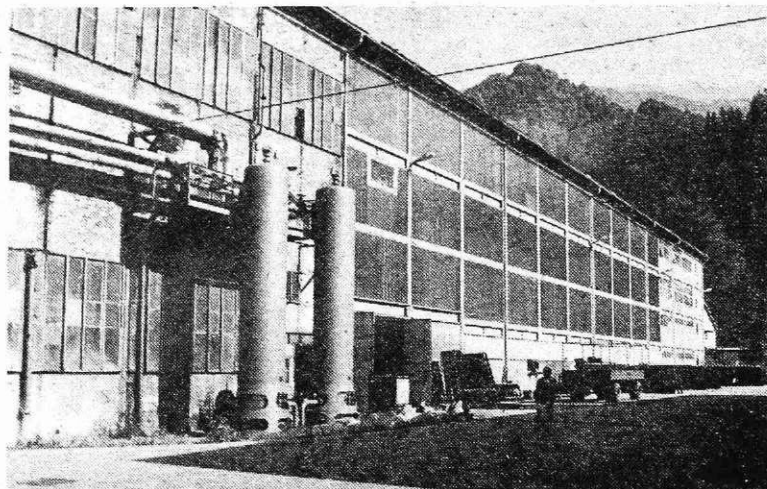
3. Odbor za kadre in družbeni standard zadolžuje strokovno službo, to je oddelek za družbeni standard, da enkratno letno predlaga uskladištev osebnega prispevka de-

lavcev za prevoz na delo in z dela s podražitvami, ki so bile uveljavljene od zadnjega usklajevanja, odboru za splošne zadeve pri delavskem svetu železarne Jesenice. Pred uveljavitvijo povečanega prispevka mora strokovna služba dobiti mnenje sindikalne organizacije železarne Jesenice.

Določila o nadomestilih za prevoz na delo in z dela morajo biti sestavni del pravilnika o nadomestilih za službene prevoze.

Z uveljavitvijo teh sklepov bi regresirali prevoze na delo in z dela pri kartah z veljavnostjo od ponedeljka do sobote po 250,00 din na osebo in na mesec; pri kartah z veljavnostjo za vse dni v tednu pa 340,00 din na osebo in na mesec, kar bi bremenilo oziroma povečalo stroške železarne Jesenice za približno, od 660.000,00 do 700.000,00 din na mesec.

Sredstva za te namene so že vsebovana v planu stroškov za leto 1982 in ne bo potrebno zaradi tega spreminjati plana stroškov. Obracunavalo bi se na enak način, kot se obračunavajo stroški v organiziranem prevozu.

Podbojarna Javornik (Foto S. Kokalj)

USPEŠNA PREDSTAVITEV INVENTIVNIH DOSEŽKOV ŽELEZARNE NA JUBILEJNI RAZSTAVI »RAST YU '82« NA REKI

Od 21. do 29. oktobra je bila na Reki v dvorani Mladosti na Trsatu deseta jubilejna razstava dosežkov na področju inovacijske dejavnosti v Jugoslaviji. Na površini 5000 kvadratnih metrov je letos razstavljalo 785 razstavljavcev 2860 eksponatov oziroma inovacijskih dosežkov. Avtorji so pod okriljem 63 SOZD ali TOZD prikazali 403 eksponate, avtorji, združeni v desetih aktivnih iznajditeljev, so predstavili svoje delo v 150 eksponatih, štiri šolske organizacije pa so predstavile 17 eksponatov. Samostojno je 81 novatorjev prikazalo 132 svojih dosežkov. Dve podjetji iz Italije sta prikazali deset eksponatov, predvsem s področja zaščite dela.

Za prikazane dosežke so podelili poleg prve nagrade še 32 zlatih, 60 srebrnih in 43 bronastih plaket. Poleg tega so bile podeljene tudi nagrade Avto moto zveze iz SR Hrvatske, nagrade Nikola Tesla, plakete za dejavnost mladih in nagrade zavornice CROATIA Zagreb, ki vsako leto podeljuje nagrade za dosežke s področja zaščite lastnine.

Iz SR Slovenije je razstavljalo 18 TOZD in SOZD 130 eksponatov, ali kar 32,4 % vseh razstavljenih. Največ eksponatov je prikazala SOZD Gorenje — Velenje, in sicer 31, SOZD Slovenske železarne 27, Institut Jože Stefan 15, SOZD ISKRA 13, SAVA Kranj in REK Titovo Velenje vsaka po pet, ELKOM 10, KZK tri, ostale organizacije pa so bile predstavljene z enim ali dvema eksponatom. Posamezniki, ki svoje dosežke razstavljajo 11 avtorjev. SR Slovenija je prejela za razstavljene eksponate 33 plaket ali 24,4 % vseh podeljenih. SOZD Slovenske železarne je prejela tri zlate, od tega dve železarna Jesenice in eno železarna Store. Iz naše železarne sta zlato plaketo prejela avtor Srečo Koren za Pi regulator impulzne enote in raziskovalni oddelek za prikazano delo z razvojnega področja. Srebrno plaketo je prejelo DIATI za organizirano delo na področju inventivne dejavnosti v Železarni ob svojem dvajsetletnem delovanju, bronaste plakete pa so prejeli: skupina avtorjev: Bizjak, Ravnik, Kalan, Koblar in Arh za izdelavo kombiniranega gorilca plin + butan in avtorja Stare in Grumerc za izdelavo naprave za preizkušanje telefonskih vodov in priključkov. S tem se je število priznanj, ki so jih prejeli naši avtorji za svoje delo, povečalo kar za pet plaket. Brez dvoma to kaže, da Železarna vključuje vsako leto več delavcev v inventivno dejavnost in s tem prispeva k boljšemu gospodarjenju.

V dneh razstave je bila poleg razprave o vplivu novega zakona o patentih, tehničnih izboljšavah in zaščitnih znakih na inovacijsko dejavnost oziroma na razvoj te dejavnosti organizirana tudi razprava o aktualnih vprašanjih razvoja tehnoloških inovacij. Posamezne organizacije združenega dela so v popoldanskih urah imele svoje dneve, na katerih so prikazale svoje proizvodnje in dosežke s področja inventivne dejavnosti. Tak dan je imela tudi naša železarna.

Javnosti so se predstavili na teh dnevih tudi gostje iz tujine in sicer iz Jaltje v Sovjetski zvezi in iz podjetja VIANOVA iz Italije. Prvi so prikazali dosežke v zdraviliškem, mladinskem in ostalem turizmu, pri čemer so poudarili, da so že v času revolucije leta 1922 sprejeli listino, da bo Jalta namenjena delovnim ljudem, da bo v palačah ruske buržoazije v prihodnje počival delovni človek. Po drugi svetovni vojni Jalta dobiva vse širši značaj. Mladinsko letoviše sprejme v eni izmenici 4500 otrok. Posamezne republike Sovjetske zveze imajo v Jalti svoje počitniške domove, posebno pa so razvite zdraviliške dejavnosti v posameznih sanatorijih, ki dobivajo že mednarodni sloves. Predstavili so tudi sadjarsko in vinogradniško dejavnost na otoku.

Organiziran je bil tudi razgovor s tovarišem Mikom Špiljakom. Na tem razgovoru je bilo kritično poudarjeno, da nekateri še vedno nočejo razumeti, da moramo vsestransko razvijati domačo inventivno dejavnost, oziroma tehnologijo in se tako vse bolj osamosvajati od odvisnosti uvoza. Mika Špiljak je poudaril, da bo težak položaj v našem gospodarstvu bistveno vplival na nadaljnji razvoj inovacijske dejavnosti in da bodo lepe besede s tega področja postale stvarnost in vsakodnevna dejanja.

Stane Torkar

Člani DIATI na razstavi »RAST YU '82« na Reki (Foto J. Rabič)

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Valjarna bluming stekel

18. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V četrtek, 21. oktobra, je bila 18. redna seja odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Valjarna bluming stekel, ki jo je sklical in vodila predsednica Olga Pervanja. Obravnavali so tri točke dnevnega reda.

Po pregledu sklepov zadnje seje, ki jih je članom odbora posredoval vodja TOZD, so ugotovili, da so v glavnem realizirani, razen sklepa, ki se nanaša na razporeditev delavke na ustrezna dela in opravila. Dopolnili so sklep o suspenzu delavca, ker so bile pri prvotnem sklepu premalo upoštevane dejanske posledice, ki jih je povzročil z odklonitvijo dela. V veljavi ostane pogojna kazen, ki jo je izrekla skupna disciplinska komisija, in sicer pogojno prenehanje delovnega razmerja za dobo enega leta.

Kadrovnik valjarn je poročal o gibanju zaposlenih v mesecu septembru. Iz poročila je bilo razvidno, da do plana 408 delavcev manjka 32 delavcev. V primerjavi z mesecem avgustom je odsotnost z dela nekoliko manjša, v upadanju pa je tudi bolezenska odsotnost in izostanki. V septembru je bilo deset delavcev na novo sprejetih in devet obracunanih. Iz devetmesečnega poročila, ki ga je prav tako podal kadrovnik valjarn, je razvidno, da je bilo stanje zaposlenih 30. septembra 376 delavcev, delovno razmerje je v tem času sklenilo 15 delavcev in prekinilo 65 delavcev. Plan zaposlenosti je nižji kot leta 1981, nižji pa je tudi poprečni stalež za 14 delavcev. Se vedno je največ težav s pomanjkanjem delavcev

v adjustaži bluming, kar se odraža tudi v preskrbljenosti TOZD s polizdelki, zlasti valjarne žice in valjarne debele pločevine.

Člani odbora so obravnavali razporeditev novosprejetih delavcev in jo soglasno potrdili. Prošnjo, za spoznamno prenehanje delovnega razmerja so ugodno rešili, prošnjo za ponovni sprejem pa odklonili. Prav tako je bila ugodno rešena prošnja za odobritev študijskih ugodnosti delavcu, zaposlenemu na blumingu, in sicer za nadaljevanje šolanja na srednji tehnični šoli. Sprejet je bil sklep, da se prošnji ugodijo pod pogojem, da uspešno opravi zahtevane teste.

Prošnjo košarkarskega kluba Jesenice za izredno plačano odsotnost delavca za sodelovanje na košarkarskem turnirju v Valjevu so ugodno rešili.

Ob zaključku seje je predsednica odbora seznanila člane z možnostjo praznoprereditve delavke na ustrezno delovno mesto, ker ima že odobrene študijske ugodnosti za šolanje na ESS. Vodja TOZD je poudaril, da je v situaciji, ki omejuje zaposlovanje, treba izkoristiti notranje rezerve oz. praznoprereditev že zaposlenih delavcev.

V razpravi so sodelovali vsi člani odbora.

S. K.

TOZD Hladna valjarna Jesenice

4. SEJA ODBORA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

Četrto redno sejo odbora samoupravne delavske kontrole je 19. oktobra sklical in vodil predsednik odbora Brane Oslaj.

Pri pregledu sklepov zadnje seje so člani ugotovili, da so vsi sklepi izvršeni. Na seji so obravnavali stabilizacijski program in ugotovili, da ga TOZD dokaj tekoče izpolnjuje, saj je večina kazalcev pozitivnih. Istočasno je odbor ugotovil, da je situacija kljub temu nekoliko slabša. Izboljšati bo potrebno še tehnološko in delovno disciplino in zmanjšati stroške pri porabi materiala.

V zvezi z devetmesečnim poslovnim poročilom je bilo na seji ugotovljeno naslednje: rezultat je sorazmerno ugoden, izplen je boljši, poraba valjev in žveplene kisline je manjša. Tudi reprezentančnih sredstev je bilo porabljenih izredno malo. Največja negativna postavka je v tem, da je bilo izdelane manj dinam kvalitete, slabše pa je bil dosežen tudi širinski asortiment.

Člani odbora so ugotovili, da so nadure v juliju in avgustu, nekoliko pa tudi v septembru, porasle. TOZD nima rezerv za manjkajoče delavce. Zato je nujno delo na ključnih strojih z nadurnim delom. Situacija je ista v oddelku voznikov vilicarjev, saj manjkata do normativa dva de-

lavca. V primerjavi s istim obdobjem lani se je število nadur bistveno zmanjšalo, vendar pa nadaljnega bistvenega zmanjšanja ne bo možno doseči zaradi pomanjkanja delavcev in dejstva, da 60 % zaposlenih v TOZD opravlja usluge za TOZD Žičarna. Trend nadur sedaj upada, v novembru in decembru pa se pričakuje še zmanjšanje glede na že porabljene letne dopuste.

Odbor je na seji obravnaval tudi varnostno-politično oceno v TOZD in ugotovil, da je ta ugodna, kar dokazujejo zelo dobri rezultati, ki so bili doseženi v obdobju januar—september. Pri tem je bila dana le pripomba, da osebni dohodki delno zaostajajo za doseženimi uspehi glede na druge TOZD, kar ne vpliva spodbudno na zaposlene v kolektivu.

Glede na sedanjo situacijo in glede na povečano število raznih prekrškov v celotni Železarni, kakor tudi izven nje, odbor zadolžuje kolektiv, da posveti največjo pozornost družbeni samozaščiti, ki mora biti temelj osveščenosti vsakega delavca v temeljni organizaciji.

ss

Stavba, v kateri je bila razstava »RAST YU '82« (Foto J. Rabič)

KLJUČNE USMERITVE 11. KONGRESA ZSMS

Danes objavljamo povzetek usmeritev, ki so jih mladi delavci, kmetje, učenci in študentje ter drugi mladi ljudje prek svojih delegatov sprejeli na 11. kongresu ZSMS oktobra 1982 v Novem mestu.

Tehno- in birokracija hlepi po oblasti v tovarni, šoli, krajevni skupnosti in poskušata gospodariti s ključnimi družbenoekonomskimi vzvodi v državi. Naša organizacija napoveduje neizprosno boj na tem nasprotniku socialističnega samoupravljanja, in to povsod: v tovarni, šoli, na univerzi in v krajevni skupnosti, v celotnem političnem sistemu, v delegatskem odločanju o vseh vprašanih družbeno ekonomskih in reprodukcijskih in ne nazadnje tudi v naši lastni organizaciji.

ZSMS ima posebne interese in zato jo čakajo posebne naloge. Ena teh nalog je reševanje brezposelnosti, zato »ZSMS napoveduje boj brezposelnosti«. To pa bo dosegla tako, da bodo osnovne organizacije ZSMS v organizacijah združenega dela odločale in vplivale na temeljne plana in s tem na plane zaposlovanja, poleg tega pa morajo vplivati na vsakoletne razpise štipendij in na kadrovske plane. Naloga občinskih konferenc je, da sodelujejo pri delu in zagotavljajo svoj vpliv v občinskih skupnostih za zaposlovanje.

»Znotraj tega je za mladega človeka pomembna varnost štipendijskega razmerja, ki mora zagotavljati zaposlitev po končanem šolanju. Po drugi strani si naša organizacija postavlja še dve bistveni nalogi: zagotavljanje socialne varnosti brezposelnih z jasno usmeritvijo v iskanje možnosti njihovega kar najhitrejšega zaposlovanja in zaposlovanja mladih strokovnjakov.«

Kaj mora storiti ZSMS, da bodo mladi imeli več možnosti priti do stanovanj? V organizacijah združenega dela se mora boriti za ustrežnejše pogoje za mlade posojiljemalce, za prednostno obravnavo mladih družin in za to, da bodo mladi lastno udeležbo plačevali po in ne pred vselitvijo, za to, da se odpravi kriterij določenega delovnega staža v organizaciji združenega dela kot prevladujoč pogoj za pridobitev stanovanj. To pa bomo lahko dosegli le »z organiziranim nastopanjem ob sprejemanju samoupravnih aktov, s katerimi se ureja odnose s stanovanjskega področja v organizaciji združenega dela.« Pri tem pa se je treba boriti proti dolgem uradniškim postopkom in se zavzemati »za gradnjo družbenih stanovanj, ki edina lahko nudi dolgoročno rešitev stanovanjskega vprašanja.«

Reforma vzgojno-izobraževalnega procesa ne poteka po zastavljeni poti. Ena prvih posledic tega je povečanje socialnih razlik med učenci in študenti, stagniranje ravni splošne izobrazbe, zaostrovanje odnosov med učenci in učitelji, študenti in profesorji ter deformacija pri uveljavljanju povezanosti šolskega sistema z družinim delom.

Zato je nujno treba izboljšati in revolucionarizirati pouk. To lahko dosežemo z uvajanjem novih metod dela, z individualizacijo pouka, z zmanjševanjem števila učencev v razredih in z drugimi pogoji, ki omogočajo preseganje klasičnega redovalnega in izpitnega sistema kot sistema selekcije, z dvigovanjem splošne izobrazbene ravni, z uveljavljanjem drugačnih odnosov med učenci in učitelji, ki bodo resnično temeljili na konkretnem delu, ne pa na lažnem poprečju znanja. To vse skupaj dolgoročno omogoča lažje prilagajanje delovne zmoglosti ljudi spreminjajočim se zahtevam proizvodnje.

Krepitev socialnoekonomskega položaja učencev in študentov je druga ključna naloga, ki si jo je zastavila ZSMS, pomeni pa nadaljnje razvijanje sistema štipendiranja s poudarkom na uveljavljanju kadrovske štipendije.

Neenakopraven položaj mladih kmetovalcev na kmetiji je še vedno očiten, saj se vedno odloča na podlagi lastnine, ne pa na osnovi ustvarjenega dohodka in prispevka mladega kmetovalca. Kooperacija, dohodkovni odnosi, združevanje dela in sredstev ukinkajo te razmere in izboljšujejo položaj mladega kmetovalca. Da se bo ta položaj res izboljšal, bo ZSMS organizirala mlade kmete v aktivih mladih združenj, širila bo prostor za reševanje problemov mladih kmetov znotraj organizacije same in vključevala njihove posebne interese v delovanje SZDL na čimbolj množični osnovi.

Aktualni družbenoekonomski položaj mlade generacije lahko spreminjamo samo z razvojem socialističnih samoupravnih odnosov. Pri

tem pa vedno začnemo pri osnovni organizaciji ZSMS v organizacijah združenega dela, v krajevnih skupnostih in šolah. V teh okolišjih je treba krepiti zavest mladih, da se odloča samo v delavskih svetih, skupščinah, krajevnih skupnostih, svetih šol in v organih ZSMS.

ZSMS sprejema zgodovinsko nalogo boja za socialistično samoupravljanje tako, da pritegne najširše množice mladih v ta boj. Jasno je, da je edina pot naše uspešnosti v samostojnosti, odprtosti, demokratičnosti, argumentiranosti, javnosti in v spodbujanju različnih interesov ter premagovanju pogosto nasprotujočih si rešitev, ki jih v skupnem boju za socialistično samoupravljanje izražajo mladi ljudje. Z drugimi besedami: perspektiva naše organizacije je v njeni samostojnosti, množičnosti in v tem, da postane fronta vseh delov mlade generacije.

To pa lahko uresničimo samo tako, da bomo krepili delo osnovnih organizacij ZSMS in upoštevali njihove posebnosti, ko delujejo v delovnih organizacijah, krajevnih

skupnostih, kmetijstvu, v šolah in v njihovem medsebojnem povezovanju in z uveljavljanjem vseh posebnih interesov mladih in vseh oblikah dela ZSMS.

ZSMS mora biti odprta do vseh problemov protislovnega družbenega razvoja, posebej tam, kjer se ta razvoj kaže v problemih in v razmerah, v katerih živi mlada generacija. Mladi bomo lahko samo s teoretičnim, političnim in marksističnim usposabljanjem spreminjali družbene odnose in razmere in uveljavljali revolucionarne usmeritve.

Dejavnost vseh profesionalnih političnih aktivistov ZSMS mora zagotavljati takšne družbene pogoje, v katerih bo postalo njihovo delo, pa tudi oni sami, nepotrebno.

Sestavni del ključnih usmeritev kongresa ZSMS so tudi vsa stališča in sklepi, sprejeti v ZSMS, se posebej pa problemske konference ZSMS o družbenoekonomskem položaju mladih, kulturni plenumi ZSMS, problemske konference o vlogi pionirjev, o nalogah in vlogi ZSMS pri spreminjanju in razvoju socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v kmetijstvu in o telesni kulturi in družbenih organizacijah ter društvih.

Lilijana Kos

PROGRAMSKO-VOLILNA SEJA OO ZSMS TOZD VZDRŽEVANJE

Na programsko-volilni seji so se zbrali delegati osnovne organizacije ZSMS TOZD Vzdrževanje in ocenili delo v preteklem mandatnem obdobju.

Poročilo o delovanju je podal predsednik osnovne organizacije ZSMS Zoran Kramar, ki je takole ocenil delo v preteklem obdobju: »Za nami je mandatno obdobje in pregledati moramo naše delo in to v obdobju, ki je imelo tudi posebno obeležje, ker je letos kongresno leto.

Motnje, ki so spreminjale gospodarska gibanja, so povzročile predvsem manjšo realno rast dohodka, slabšo oskrbljenost, naglo rast materialnih stroškov, pomanjkanje energetskih medijev itd. Takšna situacija je naravala okrepiti aktivnost zveze socialistične mladine kot ene od družbenopolitičnih organizacij, ki nosi polno odgovornost ne samo za reševanje problemov socialističnega in družbenoekonomskega položaja mladih, ampak delavskega razreda in delovnih ljudi nasploh. Toda vse pogostejše se pojavlja vprašanje, kakšna je naša resnična pripravljenost za aktivnejše vključevanje v delegatski sistem, ki je edina pot za reševanje problemov in spreminjanje stvari.

Izhodišče za delo mladinske organizacije je bil akcijski program za obdobje 1981-82 OO ZSMS TOZD Vzdrževanje, koordinacijskega sveta ZSMS Železarne in OK ZSMS Jesenice. Največ pozornosti smo posvetili krepitvi dela po aktivih, da bi pridobili k delu čim večje število mladih. Vendar nam to v vseh sredinah ni uspelo zaradi razdrobljenosti osnovne organizacije, večimenskega dela, ponekod pa tudi zaradi neaktivnosti zadoženih posameznikov. Zaradi tega smo izvolili nova vodstva v vseh sedmih aktivih, da bi z mlajšimi poživili delo celotne osnovne organizacije.

Vključevali smo se tudi v obravnave in sprejemanje poslovnih poročil, v obravnavo samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodka in dela sklada za skupno porabo, v uresničevanje nalog ekonomske stabilizacije in v obravnavo in reševanje tekoče problematike TOZD. Sodelovali smo tudi pri izdelavi pravilnika in oblikovanju kataloga delovnih nalog in opravil.

Sodelovanje z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami je dokaj

dobro, vendar mislim, da bi na posameznih področjih (športi, kultura, idejnopolitično izobraževanje) morali bolj strniti vrste, da bi prišlo do večje množičnosti in bolj kvalitetno izvedenih akcij.

Sodelovanje z vodjem TOZD in vodji področij je na zavidljivi ravni in si takega sodelovanja želimo še naprej.

Dobro smo sodelovali tudi s koordinacijskim svetom ZSMS Železarne, ki nam je pomagal pri izpeljavi posameznih akcij, vendar z delom posameznih komisij nismo zadovoljni. V svoj program bi lahko vključile akcije, kjer bi se mladi iz celotne Železarne večkrat srečevali. V organih koordinacijskega sveta je sodelovalo pet delegatov iz naše OO.

Aktivno smo se vključili tudi v razpravo za 11. kongres ZSMS, imeli smo problemsko konferenco na temo mladi v družbeno ekonomskih odnosih.

Akcija za izbor najboljšega mladega delavca samoupravljalca poteka po programu, končana bo ob koncu leta. Vendar imamo še vedno težave s komisijami, ki ocenjujejo predvsem najboljše mlade delavce, ne pa tudi najboljše mlade delavce samoupravljalce.

Idejnopolitično usposabljanje je pomemben dejavnik za razvoj mladega človeka in za njegovo vključevanje v naš samoupravni socialistični sistem. Zaradi tega smo tudi pripravili program idejnopolitičnega izobraževanja. Organizirali smo seminarja na temo: Delegatski sistem in samoupravljanje, katerih se je udeležilo 52 mladincev. Poleg teh smo vključili v seminarje, ki sta jih organizirala koordinacijski svet in občinska konferenca, šest naših članov.

Komisija za informiranje izdaja glasilo Mladost, ki objavlja vse pomembnejše dogodke med dvema izdajama, obravnava problematiko TOZD in mladih delavcev. V prihodnje želimo več članov od mladih informatorjev s posameznih področij.

Kulturna dejavnost je zaradi nezainteresiranosti in kadrovskih problemov prepuščena zunanjim dejavnikom. Obiskujemo gledališke predstave, koncerte in sodelujemo na raznih manifestativnih akcijah.

Naša dejavnost na področju splošnega ljudskega odpora in družbene samozastite je usmerjena v krepitev

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje ...

Tito

OSNOVE ZDRAVSTVENE ZAŠČITE V SPLOŠNEM LJUDSKEM ODPORU

— dokler trajajo sovražnosti (vojno stanje), se delovna mesta dopolnjujejo po vojnem razporedu,

— pri izvajanju in nudenju pomoči zdravstveni delavci koristijo pravice ženevskih konvencij o osebni zaščiti pripadnikov sanitetnih enot,

— zdravstvene in strokovne delavce odreja na delovna mesta v bolnišnice vodja ustanove.

DOLŽNOSTI DRUŽBENO POLITIČNIH SKUPNOSTI

— Vsaka družbenopolitična skupnost omogoči zdravstveno zaščito prebivalstva na svojem območju. Prav tako je odgovorna za nemoteno delo zdravstvene ustanove (zagotovitev sanitetnega materiala, zdravil in ostale opreme).

— V primeru nerazvite zdravstvene službe se organizirajo medobcinske zdravstvene ustanove.

— V izjemnih pogojih se združuje skupaj več zdravstvenih ustanov ali pa izdaja ena v samostojno ustanovo.

— Na začasno zasedenem ozemlju ostanejo tisti zdravstveni delavci, ki jih določi odgovorni organ občine. Ti delujejo v skladu z ženevsko konvencijo in nudijo pomoč ranjenim ter obolelim.

PREGLED SANITETNE OPREME PRI DELU ZDRAVSTVENIH USTANOV V VOJNI

Našeta oprema je domače izdelave in je namenjena za terensko delo. Delimo jo na:

- oprema za nudenje prve pomoči
- oprema za nudenje splošne medicinske pomoči
- oprema za nudenje specialistične pomoči
- oprema za preventivno medicinsko zaščito ter
- oprema za laboratorijske preiskave.

OPREMA ZA NUDENJE PRVE POMOČI

Prvi zavoj: služi za nudenje samopomoči ter nudenje skupinske pomoči pri ranah, poškodbah in preostalih. Zrakotesno je zaprt v vrečki iz gumiranega platna. Sterilen ostane pri pravilnem skladiščenju do 20 let.

Trebušni zavoj: Služi za prvo pomoč pri poškodbah trebušnega predela. Sterilen pri pravilnem skladiščenju traja 20 let.

Opeklini zavoj: Namenjen je za prvo pomoč opečenim. Ima veliko absorpcijsko sposobnost, zato preprečuje sekundarno infekcijo. Sterilnost traja 20 let.

Platneni zavoj za zaustavitev krvi: Namenjen za zaustavitev krvi pri težkih poškodbah (delne ali popolne amputacije, raztrgana tkiva itd.).

Sireta atropin sulfata: Sireta je poinjena z raztopino atropin sulfata. Služi za enkratno podkožno vbrizgavanje pri zastrupitvah z živčnimi vojnimistrupi (to so sarin, soman, tabun in armin). Usposobljeni si lahko v 25 sekundah vbrizga 2 ml raztopine 2 mg atropin sulfata podkožno — s tem je uspešno opravljena samodekontaminacija. Zavojček vsebuje 5 komadov sret. Rok trajnosti je 3 leta.

Nadaljevanje

budnosti vsakega mladince znotraj TOZD. Udeležili smo se streljanja z zračno puško in obiskali karavlo France Prešeren. Naša aktivnost se kaže predvsem zunaj TOZD prek vojaških obveznikov in udeležbe naših delavcev v civilni zaščiti.

Na športnem področju smo sodelovali na vseh tekmovanjih, ki jih organizira sindikat TOZD Vzdrževanje oziroma Železarne. V skupnem tekmovanju za pokal »meseca mladosti«, ki ga podeljuje OK ZSMS Jesenice, smo zasedli prvo mesto. Naša komisija je organizirala tekmovanje v veslačstvu in malem nogometu. Obeh tekmovanj se je udeležilo 80 mladincev.

Mladinsko prostovoljno delo predstavlja pomemben prispevek k uresničevanju ekonomske stabilizacije in družbenopolitičnega usposabljanja. Tudi letos smo se udeleževali lokalnih delovnih akcij. En mladinec se je udeležil republiške MDA Goričko '82, en mladinec pa ZMDA Titova Kamenica '82, oba sta prejela najvišje priznanje BRIGADIR-UDARNIK.

V razpravi, v kateri so sodelovali mladi iz osnovne organizacije ZSMS, predsednik in sekretar koordinacijskega sveta ZSMS Železarne, sekretar OK ZSMS Jesenice, sekretar osnovne organizacije zveze komunistov in vodja TOZD Vzdrževanje, je bilo poudarjeno, da je bila osnovna organizacija v preteklem obdobju ena najboljših v Železarni in občini. Potrebno bo samo več pozornosti posvetiti delovanju aktivov in delegatov v koordinacijskem svetu ZSMS Železarne ter OK ZSMS, da bo povezava boljša.

Na seji so izvolili novo vodstvo osnovne organizacije ZSMS Vzdrževanje, in sicer: za predsednika Iva Črva, za sekretarja Borisa Jekliča in za člane predsedstva: Janka Koširja, Ivana Spolada, Milorada Praštala, Zorana Kramarja in Muhameda Burniča.

Novoizvoljeni predsednik Ivo Črv je predložil naslednje programske usmeritve za obdobje 1982-83:

V madnatnem obdobju 1982-83 bo program dela osnovne organizacije temeljil predvsem na uresničevanju zakonov o združenem delu, sprejetih dokumentov na 11. kongresu ZSMS

in dokumentov drugih družbenopolitičnih organizacij. Posebno pozornost bomo posvetili krepitvi delegatskih odnosov, potrebno bo zasledovati delegatovo aktivnost, tako da bodo tudi naše zahteve in sklepi prišli do realizacije.

Prižadevali si bomo za dvig produktivnosti, zmanjšanje stroškov proizvodnje, zmanjšanje zastojev, za večjo delovno in tehnološko disciplino na delovnem mestu, zmanjšanje bolezenske odsotnosti in neopravičenih izostankov in polno odgovornost pri izvrševanju delovnih nalog.

Mladinska organizacija si bo še naprej prizadevala za tesno sodelovanje z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami in vodstvom TOZD, da bo planiranje, izvrševanje in uresničevanje sprejetih sklepov postala redna aktivnost mladih ljudi v TOZD in njenih samoupravnih organih.

Uresničevali bomo pobude tovariša Tita o kolektivnem vodenju in odgovornosti, kajti brez kolektivnega dela in odgovornosti vseh vodstev aktivna in predstava ne bomo uresničili začrtanih nalog.

Stalno skrb bomo namenjali informiranju mladih, kajti samo dobro obveščen mladinec se lahko vključi v družbenopolitično življenje TOZD, delovne organizacije in okolja. Še naprej bomo pospeševali prostovoljno mladinsko delo.

Idejnopolitično izobraževanje ima v ZSMS velik pomen, saj se brez poznavanja razvojnih družbenoekonomskih zakonitosti ne moremo kvalitetno vključevati v socialistično samoupravljanje. Izobraževanje bomo razvijali znotraj osnovne organizacije in se vključevali v druge izobraževalne oblike.

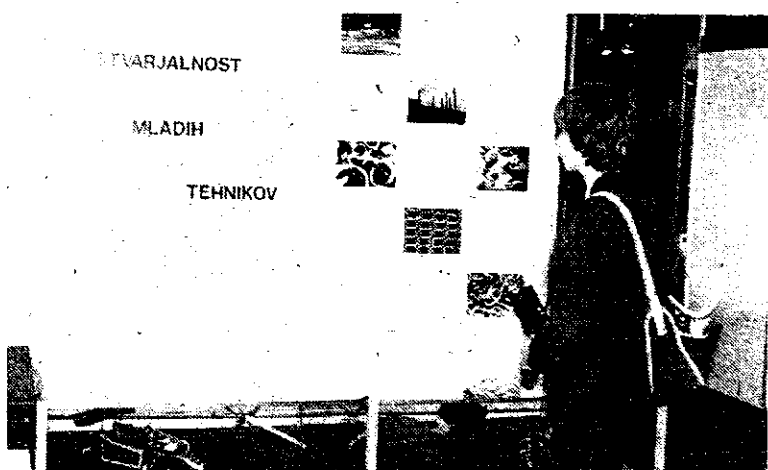
Pospeševali bomo novatorsko dejavnost, s čimer bomo tudi mladi prispevali k izboljšanju tehnologije in dvigu produktivnosti.

Nagrajevanje po delu še vedno ni zaživelo. Zelo aktivno se bomo morali vključiti v razprave in izdelavo kataloga delovnih nalog in opravil.

Na osnovi teh načelnih opredelitev nalog bodo podrobne programe izdelale komisije.

ŽELEZAR

5

Na razstavi »RAST YU '82« na Reki so se predstavili tudi mladi tehniki z Jesenice (Foto J. Rabič)

POSLOVNA POLITIKA ŽELEZARNE

(Nadaljevanje s 1. strani)

leta 1982 s posebnim poudarkom izboljšanja asortimentske strukture proizvodnje. Pri skupni proizvodnji do 8 %, pri gotovi proizvodnji pa do 5 %.

Pri tem bo posebno pomembno doseganje planirane količine groblja v višini 180.000 ton in lastnega jekla v višini 490.000 ton.

4. Doseči do 3 % rast produktivnosti merjeno z doseženo gotovo proizvodnjo na zaposlenega.

5. Stopnjo rasti zaposlovanja bomo prilagajali predvidenemu obsegu proizvodnje.

6. Zaključili naj bi pričete naložbe in pričeli z izgradnjo jeklarne 2.

Za financiranje naložb skupnega pomena bomo v letu 1983 združevali 95 % akumulacije.

7. Sredstva za osebne dohodke naj bi v globalu rasla polovico počasneje od nominalne rasti dohodka in v odvisnosti od proizvodnih rezultatov.

8. Pospeševali bomo inovacijsko dejavnost s ciljem izboljšanja kvalitete dela in gospodarjenja.

9. Nadaljevali bomo z začetim delom na področju samoupravnega organiziranja Železarne za krepitev položaja delovne organizacije.

Doseganje ključnih ciljev v letu 1983 bo pogojeno z doslednim izpolnjevanjem nalog, ki so opredeljene po posameznih področjih.

KOMERCIALNO PODROČJE

Večletno zaostrovanje pogojev zunanjetrgovinskega poslovanja za našo panogo je verjetno doseglo kulminacijo v letošnjem letu, vendar ne smemo pričakovati, da se bo situacija v letu 1983 za Železarno bistveno izboljšala. Velika odvisnost proizvodnje od zadostne, predvsem pa od pravočasne preskrbe Železarne z osnovnimi surovinami, repromaterialom, rezervnimi deli, energijo in polizdelki nas obvezuje, da vodimo tako komercialno politiko, ki bo zagotavljala normalno oskrbo Železarne za planiran obseg proizvodnje, s čimer bo omogočeno tudi izpolnjevanje pogodbenih obveznosti do kupcev. Napori bodo usmerjeni v:

1. Zagotoviti potrebne količine surovin, repromateriala in energije za osnovni del metalurške proizvodnje (TOZD Plavž, TOZD Jeklarne). Valjarnam in hladni predelavi pa preskrbeti vsaj 90.000 ton manjkajočih polizdelkov.

2. Potrebno bo povezovali nabavo in prodajno dejavnost za doseganje optimalnih možnih rešitev pri pravočasni količinski in kvalitetni nabavi tistih materialov, ki jih bomo za izpolnjevanje programa proizvodnje in potreb tržišča potrebovali.

3. Na domačem trgu bomo pospeševali prodajo tistih izdelkov, ki so dohodkovno zanimivi in na osnovi katerih bomo udeleženi pri deviznem prihodku finalistov. Še posebej bo kupcem, ki bodo združevali sredstva za naš razvoj, treba zagotoviti sporazumno dogovorjene količine.

4. Izvažali bomo tiste izdelke iz našega proizvodnega programa, ki v največji meri pokrivajo lastno in prodajno ceno. Deficitarne proizvode na domačem trgu bomo izvažali le v primeru, če bodo nastopale težave pri izpolnjevanju izvoznega plana.

5. Stremeli bomo za tem, da bomo nadomestili uvoz z domačimi viri povsod tam, kjer bodo za to obstajale tržne in tehnološke možnosti.

6. Poslovanje špedicije mora biti usmerjeno v enakomeren dovoz materialov, pri odpremi pa mora skrbeti, da čim več naših izdelkov prepeljemo do kupcev z železnico.

7. Doseči moramo optimalno strukturo plačil za prodajo naših izdelkov in storitev.

Cilj naj bo 70 % v gotovini, 30 % v obliki vrednostnih papirjev.

PROIZVODNO PODROČJE

Za leto 1983 načrtujemo tako količinsko kot tudi kvaliteten rast proizvodnje. Da bi lahko to dosegli, bodo naši napori usmerjeni na naslednje naloge:

1. Izdelati najmanj 180.000 ton groblja in 490.000 ton jekla v predvidenem kvaliteten asortimentu.

2. Izpolnjevanje kvalitete asortimenta sloni izključno na proizvodnji lastnega jekla. Zato bo potrebno usmeriti vse napore, da bodo naprave v jeklarni usposobljene za doseganje predvidene proizvodnje. Posebno skrb bo potrebno nameniti razdelitvi lastnega jekla, ki ga bo potrebno usmerjati v tiste veje predelave, ki so z dohodkovnega vidika za Železarno najbolj zanimive.

3. Izredno težaven energetski položaj države nas kot velikega porab-

nika vseh vrst energije obvezuje, da sprejmemo vse ukrepe za varčevanje z energijo in zamenjavo tekočih goriv. Temeljne organizacije so dolžne, da skupaj z letnim planom sprejmejo svoje programe varčevanja z energijo.

4. Poleg varčevanja z energijo bo potrebno varčevati tudi na področju porabe surovin, repromateriala. Še posebno skrb bo potrebno posvetiti izplenom, ki so pomembna stroškovna postavka v naši proizvodnji.

5. Zaradi pričakovanih težav v oskrbi Železarne v prihodnjem letu se bo potrebno prilagajati trenutnim situacijam, v cilju optimalizacije, za kar bodo potrebni organizacijski in kadrovske naloge organizatorjev.

6. Inovacijsko dejavnost usmerjati tako, da bo materialno in moralno spodbujala zaposlene v iskanju rešitev, ki znižujejo stroške in ustvarjajo boljše delovne pogoje.

7. Povečati proizvodnjo rezervnih delov v TOZD Strojne delavnice z namenom, da nadomestimo nabavo iz tujih virov.

8. Remonte proizvodnih naprav planirati in izvajati tako, da bo celoten proces čim manj moten, po potrebi pa jih tudi prilagajati trenutnim situacijam, ki bodo prisotne.

PODROČJE KADROV, DRUŽBENEGA STANDARDA IN VARSTVA PRI DELU

Kadrovske politiko v letu 1983 bomo izvajali v skladu z možnostmi in potrebami in v okviru družbenega dogovora o uresničevanju kadrovske politike v občini Jesenice.

Ob tem da predvidevamo za leto 1983 nekoliko večji fizični obseg skupne proizvodnje, kot ga bomo dosegli v letu 1982, planiramo za 0,6 % večjo zaposlenost.

Naloge na tem področju bodo naslednje:

— Povečanje števila zaposlenih bo možno le v tistih temeljnih organizacijah in delih delovnih skupnosti, ki planirajo višjo proizvodnjo ali večji obseg storitev.

— Napore usmeriti v intenzivnejše iskanje notranjih rezerv glede števila zaposlenih, ker so kadrovske viro omejeni.

— Bolje planirati in koristiti letni dopust ter začeti tudi z uvajanjem kolektivnih dopustov.

— Hitreje in z bolj strokovnim pristopom bomo morali izvajati preizkušnje kadra in časovna premeščanja v primeru zastojev in izjemnih okoliščin (pomanjkanje vložka).

— Nadaljevati moramo z izpopolnjevanjem izobraževalnega sistema. Izboljšati moramo delo na področju usposabljanja z delom in permanentnega usposabljanja neposrednih vodij dela.

— Izpopolniti bomo sistem zdravstvenega varstva zlasti na področjih preventivnega varstva, rešilnih postaj, zdravstvene nege v samskih domovih in pripravljalnega postopka za oceno zavarovanca na invalidski komisiji.

— Na področju tehničnega varstva in ekologije bomo nadaljevali dela na intenzivnem izobraževanju delavcev o varstvu pri delu, na izboljšanju delovnih pogojev dela in na preverjanju naprav, okolja in znanja o varstvu pri delu.

— Problematiko družbenega standarda bomo reševali v okviru razpoložljivih virov, pri čemer naj bo še naprej glavni cilj nadaljnje urejanje družbenega standarda zaposlenih v Železarni.

Posebno pozornost bo potrebno nameniti tehnološki in delovni disciplini vseh sodelujočih v proizvodnem procesu.

PODROČJE INVESTIRANJA IN IZGRADNJA JEKLARNE 2

Železarna Jesenice v srednjeročnem obdobju 1981–1985 vse svoje investicijske potencialne usmerja v posodobitev proizvodnje. Osnovna naloga je izgradnja jeklarne 2 in ob njej najnujnejši objekti za dvig kvalitete. Vse naložbe v črni metalurgiji zahtevajo veliko sredstev tako v domači kot tuji valuti. V trenutni gospodarski situaciji, ko ne razpolagamo z zadostnim investicijskim potencialom in imamo zaradi zadolžitve v tujni velike težave pri nakupih uvozne opreme, so naložbe v Železarni zelo otežene. Take razmere so skoraj povsem omrtvile investicijsko dejavnost v Železarni v zadnjih dveh letih.

Politika finančne konstrukcije je enaka za vse gospodarske panoge. Tako moramo tudi v Železarni ustvariti tretjino lastnih sredstev za investicije iz amortizacije oziroma dohodka. Ko se pripravljamo na izgradnjo jeklarne 2, ki z deset milijardami potrebnih sredstev (brez eskalacije) pomeni skoraj podvojeno sedanjo vrednost osnovnih sredstev,

ne moremo lastna sredstva zbirati drugače, kot da več let zmanjšujemo investicijsko dejavnost. Le tako se lahko pripravimo na tako velik projekt. Tudi pri takem načinu zadrževanja sredstev se vedno ne uspejo razpolagati z vsemi potrebnimi viri na dan prijave investicije. Doseči bomo morali izjemno obravnavo, da bo možno naložbo pokrivati tudi iz tekočih prilivov v času izgradnje.

Tak način financiranja je pri investicijah, kjer lastna sredstva oz. delež predstavljajo več kot celotna dvoletna amortizacija, dosti problematičen predvsem zaradi velike inflacije. Zadrževanje investicijskih sredstev povzroča vsako leto bistveno zmanjšanje realne vrednosti, tako da se od osnovnega cilja vedno bolj oddaljamo.

Zaradi tega vztrajamo na pričetku izgradnje jeklarne 2 v začetku leta 1983, sicer bomo prisiljeni pričeti z drugimi investicijskimi projekti, kar pa bi pomenilo še daljši odmik pričetka izgradnje osnovne jeklarne 2.

Poleg jeklarne 2 načrtujemo: sanacijo lužnice HVŽ, dograditev začeti naložb v proizvodnjo aglomeriranih praškov, VAC žice in finalizacijo debele pločevine. Za drobne investicijske zamenjave bo tako na razpolago letno le 50–60 milij. din, kar pomeni nominalno isto višino kot v preteklih letih, realno pa za inflacijski faktor zmanjšano.

Vsak dodatni investicijski predlog bo obravnavan v okviru sredstev, namenjenih za združevanje.

PODROČJE DELITVE DOHODKA IN ČISTEGA DOHODKA

Sredstva osebnega dohodka bomo oblikovali skladno z družbenimi usmeritvami o razporejanju dohodka. Skladnost z družbenimi usmeritvami bomo ugotavljali na ravni delovne organizacije.

Osnovo osebnega dohodka bomo mesečno povečevali za dvanajstino družbeno opredeljene minimalne rasti osebnega dohodka. Če bo poslovni uspeh dovoljeval višje izplačilo osebnega dohodka, ga bomo delili s kvartalnimi poravnanimi.

V temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih se bo osebni dohodek planiral in delil na osnovi enotnih izhodišč, opredeljenih z obstoječo kategorizacijsko sestavo, uveljavljeno strukturo kriterijev učinkovitosti in dodatkov za pogoje dela, upoštevajoč predviden obseg proizvodnje in povečano oskrbo z rezervnimi deli domače izdelave.

Po zaključku analitičnega vrednotenja vseh del v Železarni bo postala osnova delitve osebnega dohodka analitična ocena del. Plan osebnega dohodka se prilagodi rezultatom analitične ocene, če bodo z njeno uvedbo nastopile bistvene razlike v višini osebnih dohodkov na ravni temeljnih organizacij in delovnih skupnosti.

Preseganje planskih rezultatov bomo spodbujali zlasti s sistemom premiranja. Osnova vsake premije mora biti družbeni plan proizvodnje. Zaradi ključnega položaja uveljavljata temeljni organizaciji Plavž in Jeklarne bolj progresivno premiranje kot ostale temeljne organizacije.

Dobre rezultate na področju strokovno-ustvarjalnega dela bomo poleg navedenih meril spodbujali tudi z ugotavljanjem uspešnosti dela pri izvajanju zahtevnejših nalog.

Sistem delitve osebnega dohodka bomo gradili v smeri večje elastičnosti, da bo možno uveljavljati vse specifične spodbudne elemente posameznih temeljnih organizacij in delovnih skupnosti.

PODROČJE ORGANIZACIJE IN POSLOVANJA

Zaostreni pogoji gospodarjenja, ki bodo prisotni v letu 1983, bodo zahtevali, da se bomo na področju organiziranosti in poslovanja prilagodili situaciji. Naloge, ki iz tega sledijo, so naslednje:

— Nadaljevati s procesom dograjevanja samoupravnega organiziranja delovne organizacije, ki mora temeljiti na ustreznem združevanju procesov dela, koordinacije in vodenja poslovanja v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih.

— Za reševanje odprtih problemov uveljaviti sistem projektne organizacije dela.

— Uvedba računalniško podprtih informacijskih sistemov za področje prodaje, priprave in spremljanja proizvodnje, izvozno-uvoznega poslovanja ter dopolnitev sistema finančnega poslovanja.

— Uvesti je treba sistem centralne priprave proizvodnje, ki bo omogočal koordinacijo proizvodnega procesa za uspešnejše reševanje skupno dogovorjene poslovne politike.

— Izboljšati sistem materialnega poslovanja na področju vrednotenja

Zemeljska dela za novo halo odpreme valjarne debele pločevine (Foto I. Kučina)

zalog materiala, poslovanja z rezervnimi deli, skladiščnega poslovanja in finančnega vrednotenja proizvodnje.

Zaostrena ekonomska situacija nam narekuje, da poleg optimalnega planiranja več pozornosti posvetimo izvajanju postavljenih ciljev.

Nosilci so odgovorni za izvedbo skupno dogovorjenih nalog.

MATERIALNI OKVIRI RAZVOJA SR SLOVENIJE V LETU 1983
(Poročevalec skupščine SR Slovenije z dne 15. 10. 1982)

Predvidene stopnje rasti za SRS v letu 1983:

— Celotna proizvodnja (1,6)
— od tega industrijska proizvodnja (1,5)

— zaposlenost (1,0),
— družbeni proizvod realno (1,0),
— sredstva za osebne dohodke za polovico nominalne rasti dohodka (12,0),
— sredstva za skupne potrebe za polovico nominalne rasti dohodka (12,0),
— sredstva za splošne potrebe za polovico nominalne rasti dohodka (12,0),
— investicije v osnovna sredstva v skladu z rastjo družbenega proizvoda (realno 1,6),
— izvoz na konvertibilno področje (15,0),
— uvoz (0).

OLAJŠAVE ZA IZVOZ IZDELKOV ČRNE METALURGIJE IN PREMOGA NA TRŽIŠČE EGS

Sporazum med SFRJ in Evropsko skupnostjo za premog in jeklo določa enostranske carinske in trgovinske koncesije skupnosti jugoslovanskemu izvozu, brez protikoncesij z jugoslovanske strani. Z določbami o trgovinski menjavi naj bi bolj uravnotežili medsebojno trgovinsko menjavo in izboljšali možnosti izvažanja jugoslovanskih izdelkov na tržišče skupnosti.

Da bi lahko za jugoslovanski izvoz izdelkov črne metalurgije in premoga, za katerega je pristojna Evropska skupnost za premog in jeklo, omogočili enako carinsko in kvantitativno liberalizacijo na tržiščih držav članic te skupnosti, ki veljajo tudi za članice EGS, je bil 2. aprila 1980 v Beogradu podpisan poseben sporazum med SFRJ Jugoslavijo in državami članicami Evropske skupnosti za premog in jeklo, analogen sporazumu o sodelovanju med SFRJ in EGS.

Zvezni izvršni svet je predlog zakona o ratifikaciji tega sporazuma poslal skupščini SFRJ oziroma Zboru republik in pokrajin, ki je pristojen za njegovo obravnavo.

Ta sporazum, kakor poudarja obrazložitev, vsebuje enake cilje in načela ter rešitve kot sporazum o sodelovanju SFRJ in EGS. Je v skladu s skupno beograjsko izjavo o mednarodnem statusu SFRJ kot neuvrščene evropske sredozemske države, članice skupine 77 držav v razvoju in v glavnem ustreza jugoslovanskim zahtevam. Obrazložitev namreč pravi, da je v dokumentu upoštevana različna stopnja gospodarskega razvoja dveh partnerjev, kar je vplivalo tudi na posamezne rešitve, posebej pa še na ustanovitev unilateralnih koncesij skupnosti za uvoz jugoslovanskih izdelkov črne metalurgije in premoga, brez recipročnih obveznosti z jugoslovanske strani.

V sporazumu ni več obveznosti klavzule o cenah, nesporejmljive za SFRJ. Namesto nje vsebuje klavzulo, ki ustreza našemu predlogu.

BOLJŠA TRGOVINSKA MENJAVA SFRJ Z EGS

Sporazum med SFRJ in Skupnostjo za premog in jeklo je sklenjen za nedoločen čas. Le njegov del, ki govori o trgovinski menjavi, bosta podpisnici proučili po petih letih od dneva, ko je začel veljati. Sporazum velja za izdelke črne metalurgije in premoga, ki so navedeni v prilogi tega dokumenta, sodijo pa v pristojnost skupnosti.

Namen določb o trgovinski menjavi, poudarja obrazložitev, je doseganje boljše uravnoteženosti medsebojne trgovinske menjave, izboljšanje pogojev pristopa jugoslovanskih izdelkov na tržišče skupnosti, kar daje možnosti za spremembo sedanjih neugodnih tokov v trgovini naše države s skupnostjo.

Sporazum uvaja enostranske carinske in trgovinske koncesije skupnosti jugoslovanskemu izvozu, in sicer brez protikoncesij z jugoslovanske strani. Po teh koncesijah se v skupnosti v celoti ukinejo carine in kvantitativne omejitve pri uvozu proizvodov črne metalurgije in premoga iz Jugoslavije, izjema od tega splošnega tretmaja je poseben režim uvoza za določeno število »občutljivih« izdelkov, za katere se določajo letne brezcarinske omejitve.

Klavzula o cenah iz sporazuma omogoča skupnosti, da sprejme določene zaščitne ukrepe, če bi nizke cene jugoslovanskih izdelkov povzročile škodo na njenem tržišču, ob predhodnih konzultacijah in sodelovanju v okviru mešanega komiteja. Njegova naloga je, da skrbi za pravilno izvajanje sporazuma, njegovo ustanovitev pa predvidevajo splošne in končne določbe sporazuma. Komite daje priporočila in sprejema sklepe v primerih, ki jih določa sporazum. Sprejete odločitve so obvezne za pogodbenice, ki morajo potem v skladu s svojimi predpisi sprejeti ustrezne ukrepe za njihovo izvajanje.

Obrazložitev pa tudi poudarja, da se določbe sporazuma o sodelovanju SFRJ in EGS, ki zadevajo prosto ceno, predvideno v osimskem sporazumu, v celoti uporabljajo tudi za sporazum med SFRJ in Skupnostjo za premog in jeklo.

(Iz delegatskega Poročevalca št. 20, 26. oktobra)

Železarski globus

JAPONSKA

Japonska železarska družba Nippon Kokan je prva na svetu razvila postopek za koristno uporabo žilindrov kisikovih konvertorjev. Pri tem postopku pihajo skozi raztaljeno žilindro s pomočjo posebnih pihalnic ogret zrak in jo s tem pretvorijo v delce s premerom 3 mm. Zrak, ki se pri tem ogreje na visoko temperaturo, uporabijo v parnem kotlu za pridobivanje vodne pare. Zaenkrat uporabljajo na ta način predelano žilindro za zidarsko malto, vendar proučujejo še druge možnosti uporabe.

POVEČANJE IZVOZA, USKLADITEV PORABE IN UČINKOVITEJŠE GOSPODARJENJE KLJUČNI CILJI V LETU 1983

(Nadaljevanje s 1. strani)

vanja razpoložljivih sredstev za domačo porabo (od 86 % v 1982. letu na 82,3 % družbenega proizvoda v 1983. letu);

- rast sredstev za osebne dohodke v globalu za polovico izpod nominalne rasti dohodka. (Ob predvideni poprečni realni rasti družbenega proizvoda za 1,6 % in ocenjeni rasti cen za 20 % bi sredstva za osebne dohodke, zadovoljevanje skupnih potreb - brez Skupnosti za pokojninsko in invalidsko zavarovanje - in splošno porabo v globalu nominalno porasle za 12 %.) V tem okviru se bodo osebni dohodki nominalno povečali v odvisnosti od rezultatov dela;

- zaostajanje rasti sredstev za zadovoljevanje skupnih potreb, ki se združujejo v samoupravnih interesnih skupnostih družbenih dejavnosti in odnosih svobodne menjave dela v globalu za polovico za nominalno rastjo dohodka (glej gornjo pripombo v oklepaju);

- rast sredstev za zadovoljevanje splošnih potreb v SR Sloveniji za polovico izpod nominalne rasti dohodka (glej gornjo pripombo v oklepaju).

Takšen razvoj bomo dosegli, poudarja osnutek resolucije, le z zavzetostjo in odgovornostjo vseh delovnih ljudi in njihovo odločnostjo, da rešujemo materialne neuklašenosti na samoupravnih osnovah. Rast proizvodnje, zaposlovanja in osebni dohodki v posameznih dejavnostih in organizacijah združenega dela bo odvisna od uspešnosti in učinkovitosti pri gospodarjenju, zlasti pa od obsega in rasti izvoza na konvertibilno področje.

Ob tem, navaja osnutek, bomo morali razvijati inovacijsko dejavnost in jo učinkoviteje povezovati v celotno inovacijsko verigo ter z razvojem raziskovalne dejavnosti in usmerjenega izobraževanja prispevati k dvigu kvalitete dela in gospodarjenja.

V nadaljevanju osnutek resolucije konkretno opredeljuje naloge in aktivnosti na posameznih področjih in iz tega navajamo le nekatere poudarke:

- neposredno povezovanje organizacij združenega dela in oblikovanje skupnih izvoznih projektov na celotnem območju Jugoslavije (Gospodarska zbornica Jugoslavije);

- pri uvozu surovin in reprodukcijskega materiala bodo imele absolutno prednost potrebe proizvodnje za izvoz in za osnovno oskrbo občanov;

- izvoz se naprej podpirati tudi z ukrepi tekoče ekonomske politike;
- organizacije združenega dela bodo v okviru letnih programov in planskih dokumentov morale pripraviti in izvajati programe varčevanja, zlasti s surovinami, reprodukcijskim materialom in energijo;

- družbene dejavnosti se bodo intenzivneje vključevale v izvajanje ekonomske stabilizacije in izvozne strategije razvoja, tako s selekcijo programov kot njihovim prilaganjem zoženim materialnim možnostim;

- ob doslednem upoštevanju dogovorjenih kriterijev prestrukturiranja bodo pričeti novi investicijski projekti, le če bodo zagotavljali vsaj 50 % celotne proizvodnje za izvoz na konvertibilno področje ter znaten pozitiven neto devizni učinek;

- poleg tega bodo organizacije združenega dela in banke usmerjale razpoložljiva investicijska sredstva za pričetek... projektov, ki za domači trg predvidevajo proizvodnjo osnovnih uvoznih in na jugoslovanskem trgu deficitarnih surovin in pomembno vplivajo na rast proizvodnje za izvoz na konvertibilno področje...

- na področju družbenih dejavnosti praviloma ne bodo začeli z novimi naložbami... investicije iz samoprispevkov se bodo začele, ko bo s samoprispevkom zbrana najmanj polovica sredstev za posamezni program;

- delavci v združenem delu bodo z razporejanjem dohodka v letu 1983 zagotovili povečanje deleža sredstev za razširitev materialne osnove v dohodku in povečali usklajenost sredstev z razpoložljivimi blagovnimi skladi. Zato bodo uresničevali politiko, da sredstva za osebne dohodke, skupno in splošno porabo rastejo v globalu za polovico počasneje od nominalne rasti dohodka. Osnova za razporejanje sredstev za posamezne oblike porabe v 1983. letu bo za leto 1982 družbeno dogovorjena raven sredstev. Vse morebitne prekoračitve v 1982. letu bodo

posamezni nosilci v 1983. letu doledno poročali;

- raven in rast osebnih dohodkov v posameznih organizacijah združenega dela v gospodarstvu se bosta razlikovali glede na dosežen porast proizvodnje in produktivnosti dela, izvoza na konvertibilno področje, znižanje stroškov poslovanja in boljšega izkoriščanja poslovnih sredstev. Povečanje dohodka, ki ne izhaja iz realnih rezultatov proizvodnje, ampak je izključno posledica višjih cen oziroma prevrednotenja zalog, ne more biti osnova za nominalno povečanje osebnih dohodkov;

- sredstva za osebne dohodke delavcev v organizacijah združenega dela družbenih in drugih neproizvodnih dejavnosti bodo rasla v odvisnosti od opravljenih programov dela. Selektivni porast sredstev za osebne dohodke posameznih družbenih dejavnosti bo dogovorjen z občinskimi resolucijami, in sicer tako, da bo v globalu zagotovljen porast teh sredstev največ do rasti sredstev za osebne dohodke v gospodarstvu;

- osebni dohodki v organizacijah združenega dela, ki poslujejo z izgubami, se morajo usklajevati na nižji ravni kot v ostalih organizacijah združenega dela;

- k doslednejšemu uveljavljanju načela delitve osebnih dohodkov po delu bodo v 1983. letu prispevale strokovne podlage, za katere so se zavezali udeleženci družbenega dogovora o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo. Te strokovne podlage bodo uveljavile enotna izhodišča za opredeljevanje osnov in meril v samoupravnih sporazumih posameznih dejavnosti, ki jih bodo do konca leta sprejeli delavci zato, da se bo pospešilo odpravljanje razlik v osebnih dohodkih za enaka ali podobna dela pri doseganju enakih rezultatov dela;

- v opredeljenih materialnih okvirih bodo samoupravne interesne

skupnosti še bolj usmerile sredstva samo v programe, ki zagotavljajo delavcem osnovne pravice pri zadovoljevanju skupnih potreb, določene z zakoni, ali so najbolj razvojno usmerjeni. Hkrati bodo v samoupravnih interesnih skupnostih kar najbolj spodbujali neposredno svobodno menjavo dela, da bi na ta način zagotovili izvedbo planiranih nalog in tudi njihovo selekcijo;

- sredstva skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja bodo ob predvidenem povečanju števila upokojencev in valorizaciji pokojnin in invalidnin rasla nekoliko hitreje od rasti dohodka oziroma ob ocenjenih gibanjih za 23 %;

- v občinah in regijah bodo nadaljevali z izdelavo razvojnega in organizacijskega koncepta samoupravnih interesnih skupnosti za preskrbo, ki morajo postati nosilci preskrbe v vseh regijah v SR Sloveniji in v velikih potrošniških centrih;

- za zmanjšanje rasti cen in uresničevanje izvoznih nalog bo politika cen v 1983. letu izrazito selektivna in diferencirana. Temeljna usmeritev bo odpravljanje nerazmerij med cenami na domačem trgu ter med cenami in svetovnimi cenami, predvsem s poudarkom na kriteriju svetovne cene;

- v skladu s srednjeročnimi in dolgoročnimi usmeritvami razvoja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite ter potrebami in možnostmi vseh temeljnih, življenjskih in delovnih sredin bodo povečani napor zlasti za nadaljnjo krepitev samozaščite, varnostne in obrambne pripravljenosti in usposobljenosti delovnih ljudi in občanov za uveljavljanje enotnega racionalnega sistema obrambnozaščitnega usposabljanja, za razvoj in usposabljanje teritorialne obrambe, narodne zaščite, civilne zaščite ter uveljavljanje sistemskih rešitev, ki jih določa nova normativna ureditev področja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite.

NALOŽBE V SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

(Nadaljevanje s 1. strani)

Leta 1981 je znašala vsa investicijska poraba v SOZD Slovenske železarn približno 1,9 milijarde dinarjev in če ocenjujemo letošnje celoletno porabo po obsegu naložb v prvem polletju, bo poraba komaj kaj večja. Običajno je poraba investicijskih sredstev proti koncu leta nekaj večja in ker bo nekaj projektov realiziranih in dokončanih prav v zadnjih mesecih letošnjega leta, bo mogoče realizacija v dveh letih le znašala približno polovico tega, kar je bilo predvideno za prvi dve leti v srednjeročnem planu.

ZAKAJ JE TAKO?

Ko smo poročali o realizaciji srednjeročnega plana 1976-1980, smo ugotavljali, da bi morala dati nova jeklarne v železarni Jesenice že leta 1980 prve tone jekla, da bi morala biti dokončana rekonstrukcija jeklarne v železarni Ravne tudi leta 1980 in da bi morali v železarni Štore z dopolnilnimi naložbami doseči v jeklarni letno zmogljivost 180.000 ton.

Z gradnjo jeseniške jeklarne doslej še niti niso pričeli, rekonstrukcija ravenske jeklarne bo gotova do leta 1984, kdaj bo mogoče izdelati 180.000 ton jekla v železarni Štore, pa je zaenkrat še odprto vprašanje.

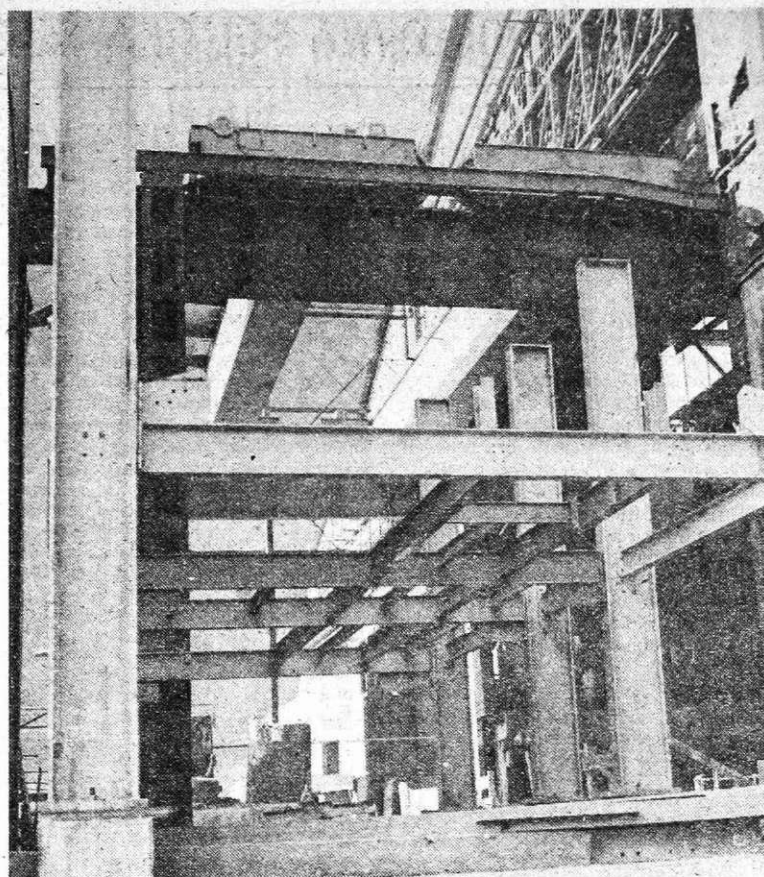
Rekonstrukcija valjarne v železarni Ravne, za katero smo se odločili v SOZD Slovenske železarn že leta 1979 in se dogovorili, da je tudi prednostna naložba, je bila pred dvema letoma pripravljena za pričetek realizacije, ko so jo zatekli stabilizacijski ukrepi in je bilo potrebno ponovno preverjanje investicijske dokumentacije. Čeprav je bil projekt obravnavan že leta 1979 in kot usklajen ter potreben dobil soglasje ter je bilo financiranje že domala rešeno, je postopek pridobivanja ponovnega soglasja še vedno v teku in s projektom niso niti pričeli.

V prvih dveh letih ni bila pričeta nobena izmed pomembnih prvotno načrtovanih novih prednostnih naložb. Težki pogoji v gospodarstvu Jugoslavije in Slovenije doslej še niso dali rešitve, da bi lahko zagotovili financiranje novih prednostnih naložb v slovenski črni metalurgiji.

Naložbe, ki so bil v teku ob vstopu v novo srednjeročno obdobje na pričetku leta 1981, so se vse bolj ali manj zavlekale, vendar jih je precej že dokončanih ali tik pred zaključkom, razen jeklarne v železarni Ravne in njihove adjustaže kovačnice. Težave z zaključevanjem uvozne opreme so bistveno raztegnile roke dokončanja nekaterih naložb in več naložb je še sedaj neizgotovljenih, zato so jih pričeli koristiti brez dela uvozne opreme, za katero še ni bilo mogoče zagotoviti soglasij za uvoz ali pa potrebnih deviznih sredstev. Zaradi tega vse te naložbe tudi ne dosegajo v projektni dokumentaciji predvidenih učinkov.

Pri nekaterih naložbah se je dogajalo, da so dela zastala, ker niso bile pravočasno podpisane pogodbe za uvozno opremo ali vplačana predplačila. Dobavitelji uvozne opreme niso dali vnaprej iz rok dokumentacije, na podlagi katere je bilo treba pripraviti še gradbeno dokumentacijo in pogodbe za naročila opreme, katero so izdelovali na osnovi te dokumentacije domači dobavitelji. Nastajale so kasnitve po leto dni in več.

Verjamem, da je marsikoga, ki dela na področju naložb, zbadlo, ko je bral v časopisu ali poslušal v poročilih o poslovnih uspehih, da je bila realizacija naložb slaba. Nekateri ob tem mislijo, da so za to krivi tisti, ki naložbe pripravljajo in skrbijo za njihovo izvajanje. Takšna trditve je prav gotovo veljala v obdobju pred šestimi pa tudi še pred štirimi leti, ko je bilo več možnosti financiranja, pa nismo imeli pripravljene projektno dokumentacije. Realizacija v dveh letih tega srednjeročnega obdobja je komaj slaba polovica načrtovanih vrednosti. To pa je pre malo, saj je pod ravnijsko sredstvo, ki se v SOZD Slovenske železarn oblikujejo iz amortizacije osnovnih sredstev. Že pred dvema letoma je bilo pripravljeno nekaj projektne dokumentacije, da bi lahko takoj pričeli nova investicijska dela. Če ne bi nastali zadržki pri uvozu opreme, bi bila dinamika porabe sredstev pri naložbah, ki so bile v teku, docela drugačna. Danes imajo v delovnih organizacijah v okviru SOZD Slovenske železarn pripravljene toliko investicijske dokumentacije, da bi

Gradnja vakumske naprave (Foto I. Kučina)

ob polni zagotovitvi finančnih sredstev in sproščenem uvozu opreme lahko v enem letu porabili precej več kot dvakratno letošnje realizacijo, čeprav bi pri tem nastajale tudi običajne kasnitve domačih izvajalcev investicijskih del in dobaviteljev opreme.

KATERA INVESTICIJSKA DELA SO V TEKU?

V naših delovnih organizacijah je kljub temu na področju naložb dokaj živahna aktivnost. Delo je usmerjeno na več drobnih investicijskih del, na pripravo investicijske dokumentacije in na prizadevanja, da bi lahko pričeli z izvajanjem prednostnih investicij.

V železarni Jesenice je glede na to, da izgradnja jeklarne 2 še ni pričeta, najmočnejši zaostanek za letošnjimi predvidevanji. V teku so dela pri izgradnji naprave za vakumiranje, v delu je stroj za gredice, katerega so se lotili ob uvoznih težavah kar sami. Izvajajo se tudi naložbe, ki pomenijo zaključek del v teku ali izboljšave v proizvodnji, kot so: zaključna dela pri parnem kotlu, rekonstrukcije nekaterih naprav v proizvodnih obratih, zaključujejo pa tudi, kot že rečeno, naložbe iz prejšnjih let, ki so že v obratovanju in med temi tudi napravo za odpravljanje pri električnih obločnih pečeh. Skupno še z nekaterimi sicer drobnimi, a vseeno pomembnimi naložbami, bodo letos realizirali približno tretjino za investicije načrtovanih vrednosti.

Največja poraba bo letos gotovo v železarni Ravne, kjer se modernizacija v jeklarnah preveša v zaključno fazo del. Nekaj novih in rekonstruiranih naprav je v poskusnem obratovanju. Ob tem naj omenim, da je bil na novi napravi za pretaljevanje pod žlindro pretaljen doslej največji in najtežji ingot v slovenskih železarnah. Dolg ali bolj rečeno visok je bil 6,2 m, s premerom enega metra in teži 35,5 tone. Trenutno težišče del je na napravah za izvenpečo metalurgijo, v okviru katere je predvideno tudi vakumiranje. V prihodnjem letu bo celotna modernizacija z odpravljanjem vred verjetno dogotovljena, razen nekaterih zaključnih del. Realizacija načrtovane proizvodnje v jeklarni bo mogoča leta 1984, če bo seveda na razpolago dovolj surovin za toliko jekla. Precej del in porabe sredstev se nanaša na naložbo za posebni program, ki je bila letos pričeta. Vse drugo, kar je v teku, predstavlja dokončanje naložb iz prejšnjih let, to je kovačnice, za katero bosta dobavljeni dve peči za toplotno obdelavo, šele v prvi polovici leta 1983, livarne posebne litine in drugih. Ker se je v začetku leta še vedno zapletalo z uvozom opreme za investicije, ki so bile v teku in ker že za letos načrtovana modernizacija valjarne ne bo pričeta, načrtovana vrednost ne bo dosežena. Verjetno bo realizacija blizu 70 % načrtovane, ali še kak odstotek več.

Tudi v železarni Štore kaže, da bo realizacija naložb v drugem polletju bistveno boljše, kot je pokazal finančni rezultat za prvo polletje. Po vsej verjetnosti bodo porabili okoli 80 načrtovane vrednosti. Težišče porabe je na novem jeklovleku, kjer že obratujejo prvi preseljeni stroji in poteka selitev tako, da bo proizvodnja čim manj prizadeta. Pripravljajo tudi temelje za uvozne naprave, ki bodo usposobljene za delo v prihodnjem letu.

Dela pri dozidavi jeklarne gredo h koncu, tako da bo še letos ta naložba verjetno zaključena.

Dela na livarni litine za hidravliko potekajo ugodno. Poleg del, ki se izvajajo, so vsa dela in naročila že oddana.

Investicijska dokumentacija za rekonstrukcijo oziroma dograditev jeklarne v železarni Štore in rekonstrukcijo valjarne je izdelana in v okviru SOZD SZ že obravnavana in usklajena, tako da bi se fazno lahko pričela tudi izvajati, ko bi zagotovili financiranje.

V Verigi Lesce so v letošnjem letu zgradili skladišče goriv in maziv. Kaže, da bo pred koncem leta pričela s poskusnim obratovanjem nova galvanizacija in v gradnji je še naprava za čiščenje odpadnih vod. Odvisno od možnosti dobav bo nabavljen tudi nekaj strojev od domačih dobaviteljev in s klirinskega področja. Verjetno se bo poraba približala načrtovani vrednosti naložb za letošnje leto.

V Plamenu - Kropa gradijo skladišče in kaže, da bo poraba sredstev za ta objekt in druga manjša investicijska dela ter zamenjave celo nekaj večja, kot je bilo načrtovano.

Večja poraba v primerjavi z letnim planom je letos v Tovilu Ljubljana. Razen dela strojev, ki bi jih morali dobiti iz uvoza, pa niso imeli možnosti, bo njihova modernizacija proizvodnih obratov in ureditev skladišč ter drugih prostorov v celoti zaključena. Če bo vse plačano, kar je realizirano, bo vrednost presegla načrtovano za okoli 70 %.

V Žični Celje so za letos načrtovali precej visoko porabo. Gradijo halo, ki predstavlja prvo fazo v programu preselitve na Hudinjo in naj bi omogočila povečanje proizvodnje sit. Realizacija bo komaj dosegla polovico letno planirane vrednosti.

KAKŠNA JE OCENA MOŽNOSTI LETOŠNJE INVESTICIJSKE PORABE?

Če bo šlo vse po sreči, bo letošnja investicijska poraba znašala okoli 2.300 milijonov dinarjev. Če bi lahko na račun novih, še nepričetih naložb izvršili nekatera predplačila, potem bi znašala največ do 2.750 milijonov dinarjev, kar je pa še močno vprašljivo. Zelo verjetno je, da bo znašala letna realizacija okoli 55 % načrtovane. V absolutni vrednosti bi bila letošnja poraba sredstev v tem primeru okoli 21 % večja, kot je bila v letu 1981 z upoštevanjem podražitev del in storitev ter dobav, torej v najboljšem primeru na isti ravni. Za boljše realizacijo manjkajo predvsem investicije, ki bi morale biti pričetke že pred dvema letoma, pa letos še ne bodo in uvozna oprema, ki bi morala še dopolniti načrtovano opremo v večjih projektih, ki so prav s področja finalizacije.

Realna ocena možnosti za naložbe v letu 1983 ni ravno spodbudna in ne bo mogla biti fizično dosti nad nivojem letošnje realizacije.

Milan Marolt

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD ELEKTRODE

Peta redna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Elektrode je bila 15. oktobra. Sklenili so, da na prosto soboto, 20. novembra, organizirajo enodnevni izlet v Celje z ogledom tovarne Toper.

Dvema sodelavkama so dodelili po 2.000 din pomoči, hkrati pa so za pomoč zanj naprosili izvršni odbor konference sindikata Železarne.

Predsednik izvršnega odbora je člane odbora seznanil s proizvodno problematiko. Sanacijski ukrepi TOZD za odpravo izgub in zagotovitev uspešnega poslovanja se sicer izvajajo, vendar bo na tem področju treba še mnogo narediti z boljšo organizacijo dela, da se bodo ukrepi res dosledno uresničevali. Pripravljala se tudi uvedba premijskega sistema nagrajevanja, ki naj bi ga še v oktobru obravnavale vse SDS. Premija bo izdelana na podlagi obračunske in dejanske proizvodnje ter izplačena.

Sklenili so da pri Višnjari kupijo darila za upokojene sodelavce, da obiščejo in obdarijo že dalj časa bolno sodelavko in da bo letna konferenca osnovne organizacije v januarju. Na njej bodo izvolili novega predsednika; predlagali bodo sedanjega podpredsednika izvršnega odbora.

TOZD ENERGETIKA

V ponedeljek, 18. oktobra, je bila osma redna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Energetika.

Strinjali so se s predlogom evidentiranih kandidatov za sodnike porotnike in predlagali novega kandidata za sodnika porotnika iz PIV energije.

Soglasno so se strinjali s predlogom evidentiranega kandidata za predsednika zbora združenega dela skupščine občine Jesenice. Pregledali so tudi poročilo poslovnega odbora Železarne o splošni problematiki izpolnjevanja planskih obveznosti.

Obravnavali so nekatere dopise in obvestila in sklenili, da ne naročijo značk 10. kongresa ZSS in knjig Delavske enotnosti.

Na zahtevo skupne disciplinske komisije so podali mnenje o sodelavcu. Predlagali so tudi delegata za sejo SIS za zdravstveno varstvo in obravnavali izvedbo izleta v Graz. Vsem udeležencem bodo povrnili akontacijo, ker niso kupili spominikov.

Referent za šport bo do naslednje seje pripravil konkreten predlog o drugačnem nagrajevanju tekmovalcev.

Potrili so predlog blagajničarke, da je lahko v ročni blagajni 5.000 din, na prošnjo mladincev pa bodo poslali vodstvo TOZD prošnjo, da se lahko mladinska konferenca skliče med delovnim časom, ker v popoldanskem času ni odziva in so ne-sklepčni.

TOZD STROJNE DELAVNICE

Na šesti redni seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Strojne delavnice, ki je bila 18. oktobra, so najprej pregledali izvrševanje sklepov. Ugotovili so, da en sklep še ni uresničen in ga bodo ponovno obravnavali na eni prihodnjih sej predsednikov izvršnih odborov TOZD Železarne.

Moti jih, da priprava dela daje lažja in boljša dela v izdelavo tujim izvajalcem, težje operacije pa vračajo v obrat konstrukcij. Če bi imeli delavci več serijskega dela, bi bili tudi bolj zainteresirani za inovacije. Zato so se vodjo pripravili razlagati spika naročil del za tuje izvajalce.

Pregledali so udeležbo delegatov na sejah SIS in ugotovili, da se kar redno udeležujejo sej. Dvema sindikalnima grupama so predlagali, da namesto manjkajočih delegatov predlagajo nove.

Strinjali so se s kandidatom za predsednika zbora združenega dela in predlagali, naj se sestane koordinacijski odbor TOZD, ki naj predlaga kandidate za sodnike porotnike (odbor se je sestel 19. oktobra in predlagal štiri kandidate za sodnike porotnike).

Član nadzornega odbora, ki je bil delegat Železarne na 10. kongresu ZSS, je člane odbora seznanil s potekom kongresa. Na eni od prihodnjih sej bo podal poročilo o zaključkih 10. kongresa.

Štirim sodelavcem so odobrili po 5.000 din pomoči za nakup ozimnice.

Obravnavali so dvodnevni izlet v Simonov zaliv in sklenili, da v oktobru organizirajo še enodnevni izlet v Ptujске toplice.

Na predlog SDS strugarna valjev o za ultrazvočno rentgensko aparaturu namenili 2.000 din.

TOZD PLAVŽ

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata TOZD Plavž je imel redno sejo 20. oktobra.

Ugotovili so, da so vse naloge in sklepi prejšnje seje izvršeni. Strinjali so se tudi s predlaganim kandidatom za predsednika zbora združenega dela in s predlaganimi kandidati za sodnike porotnike. Iz svoje temeljne organizacije so za sodnika porotnika predlagali dosedanjega sodnika porotnika za še eno mandatno obdobje.

Obravnavali so poslovanje Železarne v devetih mesecih in se seznanili s težavami v poslovanju do konca leta.

Podali so mnenje o nekaterih sodelavcih skupni disciplinski komisiji in zavrnilo prošnjo sodelavca za socialno pomoč. Od dveh let, kolikor je zaposlen v TOZD Plavž, je delal le sedem dni, devet dni je bil neopravičeno odsoten, ves ostali čas pa boluje.

TOZD REMONTNE DELAVNICE

Pete redne seje izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Remontne delavnice, ki je bila 20. oktobra, se je udeležilo deset članov odbora.

Obravnavali so aktivnost v okviru 10. kongresa ZSS. Bili so pokrovitelji razstave »Velike jeseniške stavke«.

Strinjajo se s predlaganim kandidatom za novega predsednika zbora združenega dela in s predlaganimi kandidati za sodnike porotnike.

Predsedniki komisij preredko sklicujejo sestanke, zato se člani pritožujejo, da so preslabo informirani. Informiranost je slaba tudi zaradi tega, ker se nekateri člani ne udeležujejo sej izvršnega odbora in zato kot delegati samoupravnih delovnih skupin ne morejo zadovoljivo opravljati svojih nalog.

Sindikalna skupina RTA zahteva pojasnilo, zakaj zavlačujejo reševanje regresiranja vozovnic za mestni promet.

Sklenili so, da mora osnovna organizacija sindikata podati pisno oceno o sodelavcih, ki so se prijavili na razpisna dela in naloge.

TOZD LIVARNA

Šeste redne seje izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Livarna, ki je bila 21. oktobra, so se udeležili tudi delegati za SIS za zdravstveno varstvo in zbor združenega dela.

Obravnavali so gradivo o zdravstvenem varstvu in nanj imeli naslednje pripombe:

— vsem naj bi bil na vpogled seznam koristnikov zdravljenja v zdraviliščih, in sicer za vsako TOZD oziroma vso Gorenjsko. Tako bi vedeli, kdo se zdravi v zdravilišču in če je do tega res upravičen.

— zdravniki naj bi izdajali recepte za manjše količine zdravil, saj večina bolnikov ne zaužije celotne količine in tako zdravila ležijo v predalih.

— izrazili so bojazen, kako bodo TOZD, ki poslujejo z izgubo, zmogle še večje dajatve za zdravstvo.

Predlagali so delegata za sejo konference delegacij SIS za zdravstvo in za sejo zbora združenega dela občine.

Za pomoč razpisni komisiji pri izbiri vodje temeljne organizacije so predlagali še dva sodelavca.

Zavrnilo so prošnjo namiznoteniskega kluba, ker nimajo razpoložljivih finančnih sredstev.

Referent za izlete je poročal o uspešnem izletu v Simonov zaliv, s katerim so bili vsi udeleženci zelo zadovoljni. Sklenili so, da bodo še v prihodnje organizirali izlete preko oddelka za družbeni standard Železarne.

Potrebno bo urediti tudi nekaj problemov s kadri, tako glede kategorij kot glede zamenjave upokojenih sodelavcev.

DELOVNA SKUPNOST E-TKR-NG

Osme seje izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata delovne skupnosti za ekonomiko, tehnično kontrolo, raziskave in novogradnje, ki je bila 21. oktobra, sta se udeležili tudi delegaciji za SIS za zdravstveno varstvo in zbor združenega dela.

Obravnavali so financiranje zdravstva in se strinjali z mnenjem CPSI, ki predlaga naslednje ukrepe: zmanjšanje bolniške odsotnosti, racionalizacija razpoložljivih kapacitet in naj se kritje stroškov v zdravstvenih organizacijah prenese na delovne organizacije. Predlagajo, naj se za bolezensko odsotnost do 30 dni izplača le 85 % lanskoletnega povprečnega osebnega dohodka, za bolezensko odsotnost do treh dni pa naj bi spet uvedli stacionar — v posebnih sobah v obratni ambulanti naj bi take delavce zadržali tri dni.

Obravnavali so tudi problem nagrajevanja v njihovi delovni skupnosti, saj zaostajajo za ostalimi. Predlagajo, naj tudi vodje oddelkov pričnejo pripravljati merila za vrednotenje dela.

Strinjali so se s predlogom, katera delovna mesta naj imajo prehrano financirano iz materialnih stroškov in s predlaganimi kandidati za sodnike porotnike. Zavrnilo so prošnjo sodelavca za pomoč pri nakupu ozimnice, ker ima višji osebni dohodek, kot so ga določili za mejnega.

Pakiranje žičnikov (Foto I. Kučina)

PRIPRAVE NA VOLITVE V SKUPŠČINE KRAJEVNIH SKUPNOSTI

V četrtek, 28. oktobra, so se sestali predsedniki osnovnih organizacij sindikata Železarne. Seje se je udeležila tudi Nada Dejak, predstavnica centra za proučevanje samoupravljanja in informiranja.

Obravnavali so volitve delegatov v samoupravne organe krajevnih skupnosti in prošnjo Zveze prijateljev mladine Slovenije za denarno pomoč pri gradnji pionirskega doma v Dolenjskih Toplicah.

V krajevnih skupnostih so se pričele priprave na volitve delegatov v skupščine krajevnih skupnosti. Skupščine sestavljajo tudi delegati temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti, ki delujejo na območju posamezne krajevnih skupnosti. Zato je v osnovnih organizacijah sindikata treba izvesti kandidacijski postopek, ki naj bi potekal takole:

— do 15. novembra naj izvršni odbori osnovnih organizacij sindikata v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih organizirajo kandidacijski postopek za delegate za skupščine krajevnih skupnosti;

— do 30. novembra naj na osnovi sprejete kandidatske liste vsaka temeljna organizacija in delovna skupnost izvoli svoje delegate.

Istočasno naj v osnovnih organizacijah razmišljajo tudi o možnih kandidatih za samoupravne organe Železarne, ki jih bomo volili prihodnje leto. Pri izbiri kandidatov je treba gledati na to, da bodo pripravljeni vseskozi vestno opravljati svojo delegatsko dolžnost. Tudi seje samoupravnih organov naj bi sklicevali res samo takrat, kadar je to potrebno in bi morale biti dobro pripravljene. Za vse samoupravne organe naj bi veljalo, da sklepe, ki jih sprejemajo, tudi spremljajo, oziroma analizirajo, kako se uresničujejo.

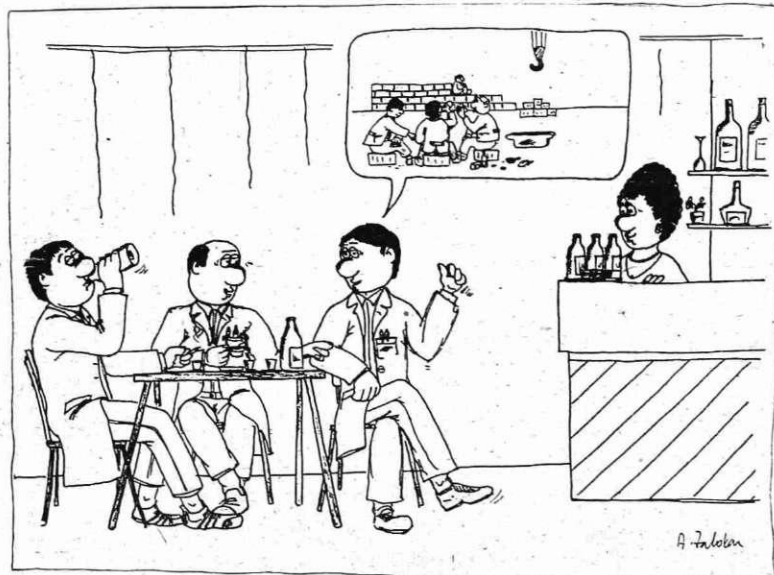
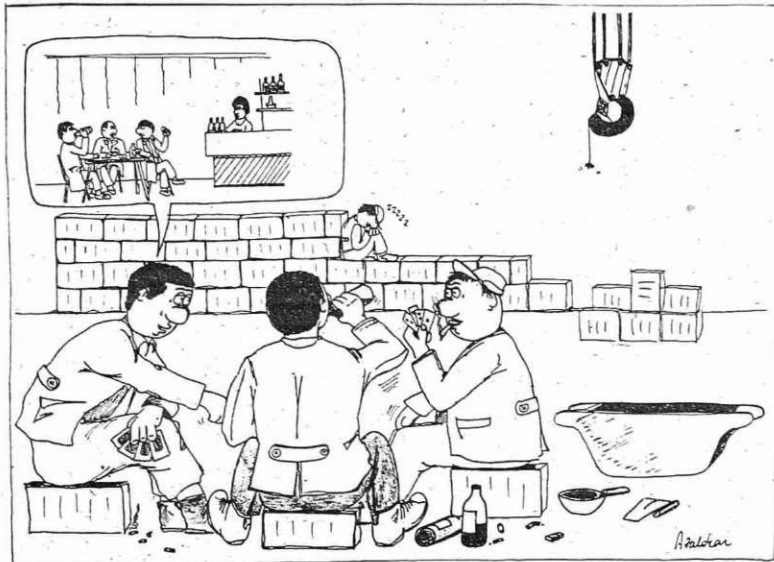
Pri delu delegatov se srečujemo z različnimi problemi. Eden teh je tudi neenotna evidenca in dokumentacija, saj je je nekaj na centru za proučevanje samoupravljanja in informiranja, nekaj na sindikatu, nekaj pa v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih.

Najbolj problematična je aktivnost delegatov za samoupravne interesne skupnosti in zbor združenega dela skupščine občine. Ta čas teče že tretji mandat, delo delegatov pa se ne izboljšuje. Iz analize o prisotnosti delegatov na konferencah delegacij je razvidno, da je udeležba zelo slaba, pa tudi na raznih izobraževalnih seminarjih ni prave udeležbe. Z delegati, ki ne opravljajo svojega dela, se je treba pogovoriti.

POPRAVEK K NOVICAM IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

V prejšnji številki Železarja je bila pri povzetku zapisnika pete redne seje izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD JEKLARNA pripomba delavcev elektro peči napačno predstavljena. Tako je bilo zapisano, da delavci ne želijo, da bi se vodja udeleževal sestankov SDS, V RESNICI PA SE PRITOŽUJEJO, KER SE VODJA NE UDELEŽUJE NJIHOVIM SESTANKOV in za to se bo moral z njimi pogovoriti predsednik izvršnega odbora.

Za napako se vsem prizadetim opravičujemo in hvala za opozorilo!

NEKEGA "GROZNO" DELOVNEGA DNE

V nadaljevanju so obravnavali prošnjo Zveze prijateljev mladine Slovenije za denarno pomoč za gradnjo pionirskega doma v Dolenjskih Toplicah. V akciji za gradnjo doma so bili do sedaj najbolj aktivni pionirji, ki so skozil številne zbiralne oblike doslej prispevali prek pet milijonov dinarjev za svoj dom. Pri zbiranju sredstev naj bi jim pomagali tudi odrasli z odkupom priložnostnih znamk po 10 din.

Predsedniki sindikata so ob tem pripomnili, da ne morejo odločiti o nakupu znamk, ker nimajo dovolj ustreznih podatkov. Prošnji namreč ni bil priložen niti predračun, niti, iz katerih virov se gradnja financira in ali bodo sredstva zares porabljena v te namene.

Prošnjo občinske Zveze prijateljev mladine Jesenice je koordinacijski odbor ZSMS Železarne že obravnaval in za izgradnjo doma pripisoval 5.000,00 dinarjev, ko je kupil 500 znamk.

Lilijana Kos

9

POJAV DOMOBRANSTVA IN NJIHOVE PRVE POSTOJANKE NA GORENJSKEM

Odlomek iz knjige Kokrški odred

Medtem pa tudi 1. četa, ki je tabo-
rila pod Storžičem in s katero sta bi-
la bataljonski politkomisar Peter
Bratkovič-Zvonko in namestnik ko-
mandanta Anton Lakota-Marjan, ni
mirovala.

Ko je izvedla nekaj prehranjeval-
nih akcij in ko se miniranje kranj-
skega gestapa prek Dolfarja ni po-
srečilo, je spet pripravila napad na
tržiški vlak. Blizala se je nedelja,
24. septembra, tista nedelja, ko je 2.
četa na levi strani Kokre šla nad do-
moobrancelje v Olševke. Tokrat naj bi
se napad končal uspešneje kot pred
tednom dni. Poglavitni snovatelj te-
ga napada je bil spet obveščevalec
Franc Mravlje-Silvo.

Mravlje je v Križah stopil na ve-
černi vlak, ki je peljal proti Kranju.
Med Strahinjem in Naklom je pote-
gnil zasilno zavoro in na vlaku ob-
strelil orožniške stražarje. Ko se
je vlak ustavil, ga je četa začela ob-
streljevati, toda zaradi nepredvide-
nih zapletov je malo zamudila in za-
to ni bilo pravega uspeha. Vmes so
posegli Nemci iz Naklega in četa se
je morala umakniti.

Ze naslednji dan je iz orožniške
postaje v bližnjih Križah močnejša
patruja šla proti Vetrjemu, ki pa
ni prišla v stik z 2. bataljonom. Dne
27. septembra so Nemci v Dupljah
okrepili orožniško postajo.

Iz ljubelskega koncentracijskega
taborišča so Nemci poleg interniran-
cev vozili na delo tudi tiste delavce,
ki so bili zaposleni pri nemški firmi
»Universale«. Z izgradnjo predora so
zelo hiteli. Delavce so ob sobotah z
Ljubelja v Trzic prevajali s tovr-
njaki. Mobilizacija teh delavcev bi
pomenila okrepitev partizanskih
vrst in tudi gospodarsko sabotažo,
pa še na interniranca bi dobro delo-
vala. S sodelovanjem terenskih poli-
tičnih delavcev je štab 2. bataljona
KO pripravil akcijo. Pod vodstvom
političnega delavca Karla Globočni-
ka-Silnega iz tržiškega okraja in po-
litkomisarija Petra Bratkoviča-Zvon-
ka je 29. septembra k ljubelski cesti
krenila bojna skupina šestnajstih
mož iz 2. čete 2. bataljona. Oborože-
ni so bili z dvema strojnicama.

Ob ljubelski cesti je skupina po-
stavila dve zasedi. Prva je nad Lon-
čarjevo žago ščitila smer iz Podlju-
belja, druga pa spodaj smer iz Trzi-
ča. Najprej je prišlo z dela v Podlju-
belju 12 delavcev, ki so jih takoj mo-
bilizirali. Ob 14. uri pa je z delovišča
pripeljal ogromen starinski tovr-
njak, na katerem je bilo 84 ljudi.
Ustavili so ga in z njega izkrcali vse
delavce. Zdaj so imeli zbranih 96
ljudi. Vse so na hitro pregledali. Za
vojsko sposobne so zadržali, starejše
in slabe pa so pustili domov. Ostalo
je 72 taktih, ki so jih odvedli s seboj.
Iz tovrnjaka so za miniaturno elek-
trično centralo vzeli dva akumulato-
rja, potem pa so vozilo uničili. Še
preden je na kraj dogajanja prispela
policija, so bili partizani z mobiliza-
nci že daleč od ceste. Naslednji
dan so 74 mobiliziranih odvedli na
javko, kjer so počakali, da jih je
prevzela patruja Zapadnokoroške-
ga odreda.

Zaradi te akcije, ki so jo tako do-
bro izpeljali predvsem po zaslugi do-
bre obveščevalne mreže na terenu,
pa so se v ljubelskem taborišču že
itak nečloveške razmere še poostri-
le.

Drugi, večji del bataljona oziroma
vsa 1. četa pa je pod vodstvom Anto-
na Lakota-Marjana šla v Karavanc-
ke. Preiskovala je teren, kjer so za-
vezniška letala odrgla nekaj orožja.
Zdaj so tako Nemci kot domo-
obranci okrepili postojanke v Kokri,
v Naklem in drugod, močnejše pa so
utrdili tudi Kranj. Tudi orožniškim
postajam so posvečali večjo pozor-
nost. Tako so nekaj dodatnih mož
poslali orožniškim postajam v Kri-
žah in v Dupljah, ker sta bili v nepo-
sredni bližini gozdov. Ti dve postaji
sta konec septembra šteli 23 oziroma
17 orožnikov.

Domoobranci so s svojo dejavnostjo
vse bolj silili tudi v tržiški okraj. Za-
časno so se v Trzicu tudi naselili, za-
to nemški orožniki zasedami niso
imeli toliko dela kot dotlej oziroma
so se lahko posvečali drugim stvar-
em.

Domoobranci so s svojo dejavnostjo
vse bolj silili tudi v tržiški okraj. Za-
časno so se v Trzicu tudi naselili, za-
to nemški orožniki zasedami niso
imeli toliko dela kot dotlej oziroma
so se lahko posvečali drugim stvar-
em.

Obveščevalci KO so prek svoje
mreže kmalu zvedeli, kako so te are-
tacije potekale in kdo je prijavljaj
ljudi. Ugotovili so, da so domobranci
20. septembra aretirali na podlagi
prijava, ki so jo podpisali štirje za-
rizeni nemčurji in nasprotniki OF.
To so bili Edi Stransky iz predilnice,
njegova svakinja Erika, urar Viktor
Rabič in Viktor Kralj. Nekateri za-
stisnani so to videli na svoje oči. Za-
radi takega nasilja ni čislal domo-
obrancelj niti nemški tržiški župan,
ki je bil sicer zagrižen Nemec. In za-
to so se na županovo zahtevo morali
odseliti iz Trziča, kar je bilo nekaj
izjemnega. Pred odhodom so preme-
tali tovarno »Peko«.

Južna, ravninska okolica Trziča je
vse bolj padala pod nadzorstvo in
vpliv domobranceljev. Severni del te
okolice pa je v večji meri sodeloval z
osvobodilnim gibanjem, kajti Kokr-
ški odred je bil tu bolj prisoten in te-
renski politični delavci so tu lažje
delovali. Dosti huje kot v okolici Tr-
ziča pa je bilo vzhodno od železniške
proge Kranj-Trzic in vzhodno od
Kokre, vse tja do Kranja in Kamni-
ka.

OCENA PRVEGA OBDOBJA NOVEGA KO

Prve naloge obnovljenega Kokr-
škega odreda na območju od Kranj-

ske gore do podnožja Kravca so bi-
le predvsem:

— Organizacijsko preurejanje in
utrjevanje enot in ustanov ter krepi-
tve zveze s terenskimi političnimi
delavci, ki so bile dostikrat nera-
zumljivo slabe.

— Vojaške akcije, ki sicer niso bi-
le obsežne, vendar pa pogostne in
učinkovite.

— Minersko-sabotažne akcije,
usmerjene predvsem na železniške
proge in objekte ter na električne
centrale. Akcij te vrste je bilo največ
in so izmed vseh dosegale tudi naj-
večje učinke. Okupator je bil zaradi
tega zmeden in je krepkeje zavaroval
komunikacije in druge objekte.
S tem je priznal, da partizanske ak-
cije povzročajo veliko gospodarsko
škodo. Tudi je vedno bolj napadal in
sodeloval pri širjenju »Gorenjskega
domobranstva«, ki je bilo v njegovi
službi. O vsaki minersko-sabotažni
akciji je odredni štab moral štatu 9.
korpusa poslati posebno depešo. Po-
trebni eksploziv so odredne patrulje
prinašale prek Save. Dobivale so ga
pri štatu 9. korpusa.

— Akcije prehranjevalno-gospo-
darskega značaja.

— Mobilizacijske akcije, ki so ne-
prestano trajale in so bile namenje-
ne različnim slojem, tako tudi Hru-
tom-policistom. Ob tem je treba
poudariti, da je kljub naglemu raz-
vijanju »Gorenjskega domobran-
stva« Kokrški odred v septembru
1944 mobiliziral 432 ljudi. Res je v
tem času močno učinkovala tudi Ti-
tova petnajstoseptembrska amnesti-
ja, a navzlic temu to ni bila majhna
številka.

In še naslednje:

Kokrški odred je konec septembra
1944 štel kar 695 ljudi, a le dve tretji-
ni borcev sta bili oboroženi. Del obo-
roženih pa je nosil še stare italijan-
ske puške z maloštevilnimi naboji,
zato je bila nova, dopolnilna oboro-
žitev nujno potrebna.

V septembru 1944 si je odred na-
bral prve izkušnje v spopadih z do-
moobranci. Ker so bili borci povečini
še kratke čase v enotah in zato ra-
zličnih pogledov, so z njimi opravili
številne politične ure. Čeprav so bile
organizacije OF na terenu tedaj že
celo razširjene, pa to ne velja za ob-
močje predvsem pod Kravcem. Na
splošno se je razpoloženje prebival-
stva do OF boljalo in zazemalo vse
večjo širino, vendar je ta širina pri-
našala s seboj tudi vrsto negativno-
sti, predvsem to, da novinci v glav-
nem niso bili več prostovoljci.

In ker so med partizane prihajali
tudi omahljivci, špekulanti pa celo
sovražno razpoloženi ljudje, je bilo
treba nove enote zlasti na vzhodnem
sektorju KO naglo utrjevati. Pod
vplivom domobranceljev so se začele
vrstiti tudi dezertacije, dezertirji pa
so v glavnem prehajali v domobran-
ske vrste. Dezertaciji je skoraj vselej
sledila manjša ali večja hajka in
aretacije na terenu; pač v obsegu,
kolikor je kak dezertir vedel in do
kakšne stopnje je sovražil in izdajal
NOG.

Seveda zavednih ljudi nobeno na-
silje ni odvrnilo od osvobodilnega
gibanja, vendar je bilo tudi veliko
mlačičev, ki so zdaj podlegali do-
moobrantskemu nasilju. Zato so v
odredu zamenjavali tudi take borce
in funkcionarje, ki se dotlej politi-
čno ali vojaško niso najbolje izkaza-
li.

S transporti so premestili nekaj
omahljivcev in nepopravljivih lokal-
patriotov, med njimi tudi enega
vodnika in nekaj černih roditeljev.

Hišnik Tone ji pove, zakaj gre. Še mnogo več doda. Kakor bi bral
fantove želje iz oči. Olepšava in kar sam od sebe utemeljuje fantovo
zadevo, da je pač lepo in prav, ker se tako izredno zanima za glasbo.

Drumelj je bil prvi, ki ga je uštipnil v domu zaradi prevelikega po-
darjenega povrnika:

— Je itak od kake židovske svinje. Za takega bindišarskega pras-
ca je pa dobro.

Tedaj ni veliko manjkalo, da se dijak ni zakadil v zaničevalca.

Ko ga je po tednih ogledoval Drumelj v dobro prekrojenem
plašču, je spet začel:

— So ti predelali judovske cape? Je pa že gotovo kak vaš komu-
nist tako znal predelati zaplenjeno robo. Pri vas tam za Karavankami
je vse polno komunistov. Saj se marsikaj čuje!

— Če je Slovenec, ni zato že komunist! Prvič mu je dijak kaj take-
ga rekel. Drumelj pa ni odnehal:

— Ti si že prava pokveka!

— Ničesar ti nočem, zakaj pa mi ne daš miru? Ali se naj pritožim?

Drumelj je stopil in ga strnil s kazalcem po nosu:

— Ti pa pritoževati se. Si lahko nemškemu bogu hvaležen da
smeš tukaj v šolo hoditi!

— Kdo pa si ti?

Saj sam praviš, da tudi pri vas v Zilji še slovensko govorijo. Saj so
tudi 1942 od vas izselili nekaj Slovencev!

VALENTIN POLANŠEK

49

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

— In ti so zdaj proč, taki škodljivci nemškega naroda. Kar jih je
še ostalo, so bindišarji, koroški bindišarji, ki so zvesti firerju in domo-
vini, si razumel?

Videlo pa se je na njem, da ga je dijak pičil na pravem kraju. Na-
petost med njima je pa ostala naprej.

Tudi v drugem letniku.

Nova dva grupenfirerja, dijaka iz tretjega letnika, Vengar in Bil-
čnik, sta skušala uvesti sproščene tovariške odnose med sabo in svoji-
mi varovanci, kolikor je šlo za domsko dogajanje. V šoli pa grupenfi-
rerji prej itak tudi niso imeli oblasti.

Cisto nepričakovano pa je prišlo do novega konflikta z Drumljem:
V jerbasu za odpadke so v spalnici našli pokvarjeno in splesnelo klo-
baso. Poizvedovali so za storilec. Kajti nekaj nezasičene je to, da
nekdo meče hrano proč in je ne razdeli tovariško med sodijake!

Dežurni in Bržnik sprašujeta po vrsti, kdo je dobil zadnje čase za-
voj od doma. Nekateri so se oglasili. Tudi Zdravko med njimi. Točno je
vedel naštet, kaj so mu poslali od doma: pogačo in kruha, dozo Nestle
(vrsta otroške jedi v prašni obliki) in celo domačo klobaso.

Pa je bil Drumelj s svojo lažjo pri roki! Videti je hotel, kako je di-
jak odrgel klobaso. Pa kar javno vprico vseh dijakov ga je začel ob-
metavati z vzdevki in sumničenji. Dolgo se je premikalo sem ter tja.
Dijak se je od samega razočaranja nad tako hudobijo zjokal. Vse je iz-
gledalo, da ga hočejo prisiliti k priznanju. Grupenfirer Bržnik, ki se je
prej pomembno nasmihal ob Drumljevih izpadih, je začel groziti s po-
licijskim psm, ki bo pokazal resnico.

— Naj pride pes, jaz se ga ne bojim, ker sem nedolžen, česar me
obdolžujete!

Tedaj pa vstane Gučej in pove mirno:

— On ni bil. Kako tudi, saj sva z Hiaseljnom pojedla skupaj z
njim njegovo klobaso.

Hiaselj pa se je razjezil:

Kako pa se more Drumelj tako lagati?

Zadeva je bila končana. Nekateri so se smejali, drugi pa norčevali.

neutrarna sredina pa se je očitno izogibala Drumljeve družine.

Grupenfirer Bržnik je samo zadnja dva meseca vodil prvoletnike.

Ko je bil tudi vpoklican, ni dobil v slovo ničesar. Tisti časi so bili mimo,

ko so fantje imeli radi Vilija, sina nekdanjega levičarja rudarja v Plaj-
bergu.

Sedaj ni bilo problemov glede nazivanja grupenfirerjev. Četudi so
že lansko leto uvedli, da mora dijak vsakega profesorja nagovarjati le
s »ti vzgojitelj!« (du Erzieher!) in ne z »gospod profesor«, se vendar to
ni uveljavilo. Dijaki so ovinkovali po svoje — in po starem, profesorji
pa so nagovarjali dijake v tretji osebi, kar je večkrat zvenelo prav za-
bavno.

V profesorskem zboru so se tikali. To je poveljniško uvedel Dirce.
Le hajot čin je bilo treba navesti. To je bila tudi velika Dirceva volja,
da je sam hodil v domo ali v šoli v kerntner obleki ali v rjavi partajuni-
formi. Civilne obleke se ne spominja dijak na njem.

Komaj je novo šolsko leto dobila steklo, je vse vznemirila velika
vojna novica: Italija je kapitulirala! Mussolini je aretiran! Italijanski
kralj je predal vladno maršalo Badogliu! Angloameričani so se izkrcali
na Siciliji in v južni Italiji! Slavni Afrika kor gre v Tuniziji v franže.
Pušavski lisjak generalfeldmaršal Rommel se komaj reši ujetništva.

Drugoletniki so seveda kaj drugače sledili vojnim dogodkom zua-
naj na fronti kot prej prvoletni zelenci. Marsikdo se je togo zagledal
predse in se zabaval v svoje skrivnostne misli.

(SE NADALJUJE)

MIHA KLINAR

15

TANGENTE OB BOROVEM ROMANU »ODLOŽENI«

(IZPISI IZ DNEVNKA)

Kot urednik naših odredovih oddaj v radiu
Trst sem odgovarjal tudi za kulturno delo kulturnih odsekov po
enotah, v glavnem pa bil vselej s pevskim zborom, ki je bil pri
štatu odreda kot posebna enota ter z godbo, ki je prirejala
koncerte kot vojaška godba na pihala, še pogostje pa je zame-
njala pihalne instrumente z instrumenti plesnega in zabavne-
ga orkestra. Med pevci in godci in drugimi, ki so spadali pod
moj delokrog, pa za veselje, ljubezen in vino navdušenih ljudi
ni manjkalo. Z njimi sem hodil na mitinge kot pesnik, recitator
in govornik, pa tudi igralec. Mitingov pa je bilo mnogo. Vabili
so nas v goste. Gostili so nas s »pašto« in seveda z vinom, s »fla-
škoni« vina. In v tistem času sem res velikokrat pil.

»Zakaj ti ljudje toliko pijejo?« razmišlja v Borovih Odlož-
nih profesor Rakar o bivšem partizanu in udbovcu Gregorju.
Tudi o meni in še o marsikom drugem bi se lahko vprašali. Od-
govorov je toliko, kolikor je osebnih usod. Jaz sem v tistih letih
v vojski pil, ker so pili tudi drugi. Pa tudi voda na Krasu je bila
slaba. Vozili so nam jo v cisternah — klorirano. Vino pa je bilo
dobro, pa če smo ga pili v gostilnah in plačevali sami, ali pa če
so nas z njim gostili ljudje iz domačih kleti. Le kdo bi izpljunil
zlahtno kapljico — če je bila vipavska ali briška rebula ali kras-
ki teran ali istrska črnina, kakršna raste v vinogradih nad Tr-
stom. Novembra 1945 se je ta zlahtna črnina prvič, odkar sem
pisal pesmi, izlila v sonet NA MARTINOVO 1945.

Kot morska psa prebadata gladino
v zalivu ključna potopljenih ladij.
A tu, kjer v breg vrste se vinogradi,
v kletih pokušam istrsko črnino.

Bolj kot sok zlahtni greje me bližina
deklet, ki so me v goste povabila ...
Mileni pesem tol Saj me opila
bolj kakor vino njena je milina.

Je res ljubezen, kar se v meni drami?

Ni sla samo in stih ti le vaba
kot tolikokrat že? A po omami
ljubezen pokopala je pozaba —
saj dobro veš, da si doslej izgubil
vse ljubice, ki si zares jih ljubil.

To pesem, napisano novembra 1945 v Borštu nad Trstom
dekletu, ki je kasneje marca 1946 skupaj z menoj in mojim
priateljem Črtomirjem Sinkovcem doživela fašistično nasilje v
Via Valdiriva in potem še zavezniško in čerinsko na Piazza
Unita v Trstu, navajam zato, da bi pokazal razliko med sploš-
nim razpoloženjem jeseni 1945 v coni A in med razpoloženjem,
ko se je v času prihoda medzavezniške komisije nasilje ZVU
nad primorskim ljudstvom stopnjevalo in zavzelo prave fašisti-
čne razsežnosti zlasti v Trstu in Gorici. Kljub globokemu razo-
čaranju nad medvojnimi zavezniški junija 1945 in besu, ki se
nas je takrat loteval, so nas poletni in jesenski meseci leta
1945 notranje pomirili po zaslugi enotne volje ne samo sloven-
skih, marveč tudi večine italijanskih in furlanskih delovnih
množic po priključitvi celotne Julijske krajine k Jugoslaviji.
Bili smo prepričani, do po vsej človeški pravici vprašanje cone
A s Trstom vred ne more biti rešeno drugače kako v jugoslo-
vanski prid.

Zaskrbljenost se nas je lotila šele februarja 1946. Takrat
so se namreč vojaški odnosi med nami in zavezniški zaostri-
li do roba vojnega spopada, kakor razberem iz odredov kronike, ki
sem jo po nalogu komandanta odreda polkovnika Draga Benčiča
(narodnega heroja in kasnejšega generalnega polkovnika)

pisal v srbohrvaščini. Kljub temu pa se ne čutim pristojen, da
bi iz nje citiral podrobnosti. Po njej povzemam le, da je konec
februarja 1946 vojna napetost med nami in zahodnimi zavezni-
ki popustila, ni pa popustilo anglo-ameriško nasilje nad delov-
nimi množicami v Trstu in v coni A nasploh. Še več: stopnjeva-
lo se je v pravo fašistično nasilje z napadi civilne policije na se-
deže antifašističnih frontnih organizacij in ustanov, s plenje-
njem naših in garibaldinskih zastav, kakor smo pravili itali-
janskim trobojnicam z rdečo zvezdo, z mazanjem naših gesel
in napisov TUKAJ JE JUGOSLAVIJA, s požigi nekaterih sla-
volokov. Primorsko ljudstvo in nas so razburjale aretacije na-
ših aktivistov in bivših partizanov, s katerimi je civilna policija
ZVU polnila medvojni zločinski in kravri Coroneo, še bolj pa
so nas jezili dovozi italijanskih »demonstrantov« iz Italije, ki
naj bi izpričali pred zavezniško komisijo »samoitalijanstvo«
Trsta. Njim so pomagali tudi jugoslovanski medvojni kolabo-
racionistični emigranti, ki so jih prav tako dovažali v Trst, in
ki so se v skladu s svojimi novimi voditelji (general Živković,
socialni demokrat Topalović itd.) borili za vrnitev Julijske kra-
jine Italiji in na ta način vnovič izdali Jugoslavijo.

Organizirana nasilja ZVU med protifašističnimi množica-
mi v coni A pa niso podžigala v meni samo protestnih pesmi,
med katerimi sem že navedel Požigalce slavolokov, marveč so
se zajedala vame tako globoko in boleče, da so razplamtevale v
protest celo intimne ljubezenske pesmi. Tak je npr. tudi sonet
V RAZCVETU ČEŠENJ, ki mi ga je navdahnilo doživetje z de-
kletom, ki sem ga omenil v že citiranem sonetu:

V razcvetu češenj najino življenje ...
Kot da ti hip podobna sva galebom,
v daljave, kjer nebo se stika z nebom,
odnaša naju mlado hrepenenje.

A kaj ko vse le igra je svetlobe,
celo pomlad v teh dneh je le utvara.
Skrb naših dni, že tisočletje stara,
iz duše ranjene kriči v svet zlobe:

(SE NADALJUJE)

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Na sedmih ločenih sejah vseh treh zborov skupščine občine Radovljica 3. novembra so delegati obravnavali informacijo o dosedanjih pripravah za spremembo statuta občine Radovljica, osnutek rebalansa proračuna občine Radovljica za leto 1982 in poročilo o sprejemanju aneksa k dogovoru o temeljih plana občine Radovljica 1981-1985. Podprli so sklep odbora podpisnikov sredstev solidarnosti za odpravo naravnih nesreč in predlog sprememb in dopolnitev družbenega plana SRS 1981-1985 ter osnutek resolucije o politiki izvajanja družbenega plana SRS v letu 1983. Vsi zbori so opravili tudi nekatere kadrovske razrešitve in imenovanja.

Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti sta na ločenih sejah obravnavala in sprejela osnutek odloka o spremembi in dopolnitvi odloka o posebnem občinskem davku od prometa proizvodov in od plačil za storitve. Oba zbora sta sprejela odlok o komunalnih odpadkih na območju občine Radovljica, osnutek odloka o sprejemu zazidalnega načrta za zasebno usmerjeno stanovanjsko gradnjo v Vrhnjah, osnutek odloka o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča in program varstva, urejanja, vzdrževanja in postavljanja spomenikov in spominskih obeležij borcev NOB za leto 1982.

Vsi trije zbori občinske skupščine Radovljica so 13. oktobra sprejeli priporočilo o varčevanju z energijo vsem delovnim organizacijam in skupnostim v občini. S priporočilom se določa način in dopustna stopnja ogrevanja stanovanjskih stavb, poslovnih in šolskih prostorov. Predvideno je, da se ogrevalna sezona prične s 1. oktobrom, če znaša zunanja temperatura tri dni zaporedoma največ 12 stopinj, zaključijo pa se s 1. aprilom. Najvišja toplota sme doseči v prostorih 19 stopinj. Vse organizacije in skupnosti morajo izdelati program varčevanja s kurivom. Izvajanje varčevalnih programov nadzorujejo samoupravne delavske kontrole in hišni sveti.

Oktoberški ukrepi Zveznega izvršnega sveta in skupščine SFRJ, zlasti pri omejitvi porabe bencina, so se v dneh pred izdajo bonov odražali v velikih kolonah čakajočih avtomobilov na črpalakah po vsej občini. Marsikateri voznik si je z večkratno nabavo bencina zagotovil zaloge in dokaj slabo izpričal solidarnost in zmernost. Bencinske bone, ki so jih začeli deliti 21. oktobra, so v dveh dneh brez vsake gneče lahko dobili vsi upravičenci v svojih krajevnih skupnostih.

Žalne slovesnosti ob dnevu mrtvih so se v radovljiški občini pričele že v petek, 29. oktobra, ko je bila popoldne pred spomenikom padlih borcev NOV pri hotelu Grajski dvor vsakoletna slovesnost s kulturnim programom. Istočasno so bile slovesnosti tudi na grobišču padlih na Srednji Dobravi in na Ovisi. V soboto, 30. oktobra, so bile žalne slovesnosti v Lescah in na Brezjah. Osrednja občinska slovesnost je bila v Begunjah v graščinskem vrtu in pri grobišču talcev v Dragi. Razen teh so bile žalne slovesnosti s kulturnim programom tudi na Bledu, v Gorjah, Bohinju, Ribnem, Kropi in po drugih krajih občine.

Na 11. seji predsedstva občinskega komiteja ZKS Radovljica, 25. oktobra so sprejeli poslovnik o delu medobčinskega sveta ZKS za Gorenjsko. Obravnavali so osnutek resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju občine Radovljica v letu 1983, na katerega so izrekli več pripomb in predlogov. Razpravljali so tudi o poročilu o dejavnosti aktivna komunistov delavcev neposrednih proizvajalcev v preteklem obdobju ter sprejeli več sklepov o kadrovske zadeve v organih ZK.

Na 11. kongresu ZSMS, ki je bil 23. in 24. oktobra v Novem mestu, so mladino radovljiške občine predstavljali delegati: Eva Štraus z Bleda, Rado Obid iz Iskre Lipnica, Rafael Podlogar iz ŽITO TOŽD Gorenjka Lesce, Brane Grohar z Bleda in Ljubo Burazin iz Grajskega dvora Radovljica.

Svet za informiranje pri OK SZDL Radovljica je na razširjeni seji 21. oktobra obravnaval osnutek zakona o družbenem sistemu informiranja, ki je objavljen v Delegatskem poročevalcu. Dogovorili so se tudi o javni razpravi o predlogu programskih zasnov RTV Ljubljana, ki jo je sprejel tiskovni svet pri republiški konferenci SZDL Slovenije.

Oba zbora skupščine Kulturne skupnosti Radovljica sta na tretji skupni seji 26. oktobra potrdila aneks k samoupravnemu sporazumu o temeljih plana skupnosti za obdobje 1981-1985 ter periodične obračune za prvo polletje 1982 za kulturno skupnost, strokovno službo in kulturno akcijo. Osrednji točki dnevnega reda sta bili posvečeni razpravi in sprejetju stališč o raziskavah zgodovine NOB in o problematiki galejske dejavnosti na območju radovljiške občine. Delegati so sprejeli tudi program dela skupščine za leto 1983, razpis za Linhartovo plaketo 1982 in potrdili predlog aneksa k dogovoru o temeljih družbenega plana občine Radovljica za čas od 1981-1985. Na zasedanju so potrdili in soglašali s sklepi koordinacijskega odbora za razvoj kulture o namenski razporeditvi denarja izvajalcem programov in nerazporejenih sredstvih.

Od 19. do 21. oktobra je bilo na Bledu zasedanje jugoslovanske in avstrijske delegacije v mešani komisiji za omejevanje prometa. Pogovor je teklo o zadnjih ukrepih ZIS glede omejevanja prehodov brez denarnega pologa, o nadaljevanju stikov ter o vprašanju gospodarskega sodelovanja, ki bodo na dnevnem redu spomladanskega zasedanja komisije.

V osmih mesecih letos so OZD radovljiške občine izvozile na tuje za 34.658.000 dolarjev blaga, kar je 4 % povečanje v primerjavi z vrednostjo lanskega izvoza. 75,1 % izvoza je bilo na konvertibilno področje. Plan v prvih osmih mesecih je bil ustvarjen 61 %, na konvertibilni trg pa 56,4 %. Radovljiško gospodarstvo ima kljub težkim razmeram na področju mednarodne trgovine še vedno dokaj dober količnik pokrivanja uvoza z izvozom, saj je v tem času znašal še vedno 2,23.

Vrednost uvoza radovljiškega gospodarstva v obdobju januar-avgust 1982 je znašala 15.351.000 dolarjev, kar je za 2,9 % več kot lani. Kar 83,7 % je bilo uvoza s konvertibilnega področja. Za 88,5 % uvoza je bilo reprovromateriala, za 11,5 % pa uvoza opreme. Letni plan uvoza je bil izpolnjen doslej 54,3 %, s konvertibilnega področja pa 55,4 %.

V septembru je bilo v radovljiški občini nezaposlenih 110 občanov, mlajših od 27 let, od teh jih polovica prvič išče delo po končani šoli in 10 s fakultetno izobrazbo. Na skupnosti za zaposlovanje je od vseh nezaposlenih 10 mladih odklonilo ponujeno delovno mesto, ker ne ustreza njihovi izobrazbi oz. strokovnosti.

V začetku šolskega leta 1982/83 v septembru mesecu je bilo vpisanih v osnovne šole radovljiške občine 17 učencev več kot v preteklem šolskem letu. V osnovne šole je bilo vpisano okoli odstotek več učencev, v šolo s prilagojenim poukom pa v tem letu kar 19 učencev manj kot lani. Skupaj je bilo vpisano v osnovne šole 3.788 učencev.

V Plamenu Kropa so na seji delavskega sveta sprejeli osnutek sprememb srednjeročnega plana do konca leta 1985. Zaradi zmanjšanja obsega investicij in omejenih uvoznih možnosti bodo zmanjšali obseg proizvodnje od prvotno planiranih 10.500 ton na 9.000 ton vijačnih izdelkov. Od prvotno načrtovane 7 % rasti dohodka bo zmanjšana rast do 4 %. Namesto

3,2 milijona dolarske vrednosti investicij in opreme iz uvoza bo zmanjšana vrednost na 1,5 milijona dolarjev. Izvoz na konvertibilno tržišče bodo do konca srednjeročnega obdobja skušali zadržati v prvotno predvidenem obsegu.

V LIP Bled so pri ocenjevanju devetmesečnega poslovanja ugotovili, da letošnja proizvodnja ni bila zadovoljiva, ker so planirani obseg dosegli le 96 % in nobena TOZD ni izpolnila svojih planov. Le obrata žage v TOZD Tomaž Godec in TOZD Podnart ter uslužnostni razrez v Belci so planirani obseg proizvodnje presegli. Vzroki so v slabi nabavi reprovromaterialov, v motnjah proizvodnje zaradi investicijskih del ter v zapiranju trga doma in v tujini.

Osrednji delavski svet delovne organizacije Elan Begunje je 19. oktobra ponovno imenoval Dolfeta Vojska za glavnega direktorja za naslednja štiri leta. Doslej je tov. Vojsk opravljal to dolžnost že v dveh mandatnih obdobjih.

V hotelu Park na Bledu je bil od 22. do 24. oktobra simpozij zveze društev za tuje jezike, ki ga je organiziralo slovensko društvo. Udeležilo se ga je nad 80 strokovnjakov za tuje jezike iz vse Jugoslavije, ki jih je ob začetku simpozija v imenu občine in Kulturne skupnosti Radovljica pozdravil prof. Niko Rupel. Predmet razprave je bilo mesto slovnice in književnosti pri pouku tujih jezikov na jugoslovanskih šolah.

Okoli 300 predstavnikov nizozemskih poslovalnih agencij, ki so se v začetku oktobra udeležili svojega rednega zasedanja v Portorožu, je obiskalo tudi Bled. Kljub deževnemu vremenu so nizozemski turistični delavci dobili o Bledu in okolici dober vtis, zato je upati, da bodo v prihodnje pošiljali še več svojih gostov na Gorenjsko.

V galeriji Šivčeve hiše v Radovljici so 22. oktobra odprli likovno razstavo del akademske slikarke Mirne Pavlovec iz Škofje Loke. Predstavlja se s sodobnimi oljnimi slikami, pretežno krajini in tihožitij. Avtorica sodi k najmlajši slikarski generaciji na Slovenskem in je do zdaj razstavljala v Kranju, Škofji Loki in Ljubljani ter na skupinskih razstavah po raznih krajih Slovenije ter v Innsbrucku. Razstava bo na ogled do 14. novembra.

DPD Svoboda Rudi Jedretič iz Ribnega je tudi v letošnji sezoni 1982/83 razpisalo abonmaje za 8 gledaliških in 4 druge kulturne prireditve. Letos načrtujejo v Ribnem gostovanje jeseniškega gledališča Tone Čufar, Prešernovega gledališča iz Kranja, gledališke skupine iz Pirnič, Linhartovega odra iz Radovljice in domače gledališke skupine iz Ribnega. Cena abonmaja je letos 250 din.

Na Blejskem otoku je oktobra ustvarjal nove upodobitve na temo »Lepote Bleda in otoka v jeseni« akademski slikar Milan Mičin. Ob zaključku so v tamkajšnji galeriji Otok 15. oktobra odprli razstavo, na kateri se predstavlja tudi s starejšimi deli o Bledu. Milan Mičin, ki je diplomiral na umetnostni akademiji v Zagrebu, je od leta 1963 razstavjal na številnih domačih razstavah predvsem v Dalmaciji, Samoboru ter v Rimu, Ferrari, Veroni, Hamburgu in Lusani.

Občinska organizacija Rdečega križa v sodelovanju s sindikalnimi organizacijami v radovljiški občini organizira letošnjo krvodajalsko akcijo od 8. do 11. novembra v zdravstvenem domu na Bledu, 12. novembra v sindikalnem domu v Bohinjski Bistrici in 16. novembra v sindikalnem domu v Kropi.

TUDI MOJ DOMAČI KRAJ JE LEP

Gorenjska turistična zveza vsako leto spodbuja učence osnovnih šol, da pišejo spise na temo o turizmu. Učenci lahko pišejo o svojem domačem kraju, o doživetjih med počitnicami, o turistično zanimivih krajih, o poklicih v turizmu in podobnem. Učenci 4. razreda COŠ Tone Čufar so pisali prosti spis z naslovom TUDI MOJ DOMAČI KRAJ JE LEP. Objavljamo nekaj misli iz njihovih spisov.

GOBARSKA RAZSTAVA

Učenci osnovne šole Tone Čufar, člani turističnega podmladka, smo veliki ljubitelji narave. V mesecu oktobra smo pripravili na šoli gobarsko razstavo. S pomočjo prof. Antona Korena smo prepoznali več kot 40 vrst užitnih in strupenih gob, nabrali pa smo jih še precej več. Razstava je trajala dva dni. Organizirali smo tudi dežurstvo na razstavi, saj so bile med gobarji tudi mušnice in druge strupene gobe. Ostali učenci so si razstavo ogledali med organiziranim prostim časom ali med urami biologije oziroma spoznavanja narave.

Nabiranje gob je zelo koristno in obenem prijetno. Hoja po svežem zraku je telesna in duševna rekreacija.

Nežad Dautović

TUDI MOJ DOMAČI KRAJ JE LEP

Doma sem s Planine pod Golico, majhne vasice nad Jesenicami. Obdajata ga gori Rožca in Golica ter Španov vrh.

Spomladi na travnikih in pašnikih v našem kraju cvetijo narcise. Kamor seže pogled, vidimo bele narcisne preproge. Izletniki si v mesecu maju vsak dan ogledujejo to lepoto. Gozdovi v okolici privabljajo mnogo gobarjev. Mimo mojega doma nemalokrat nosijo polne košare jurčkov, lisič in drugih vrst gob.

Zima in veliko snega omogočita dobrim smučarjem, da na strminah Španovega vrha uživajo v zimskem veselju.

Veliko ljudi pride občudovat moj domači kraj. Resnično je lep in vre-

den občudovanja, pa naj bo to v hladnih jesenskih jutrih, ko leži po travnikih slana, v vročih poletnih popoldnevih, ko kmetje hitijo pospravljati seno, ali pa v zimskih nočeh, ko zapade veliko snega.

Svoj domači kraj imam rada. Tudi takrat, ko moram zaradi predebele snežne odeje peš v šolo.

Barbara Jakopič

MOJ DOMAČI KRAJ ...

Okrog Jesenic so bujni gozdovi Mežakle in Karavank. Bili so varno zavetje partizanom med NOB. Danes so Jesenice dobri delavci in odlični športniki. Zelo sem ponosna na naše hokejiste, ki so ponesli ime mesta Jesenice širom po domovini in v svet.

Urška Iskra, 4 a

Jeseniška razglednica (Foto I. Kučina)

Najlepši del Jesenic je spominski park na Plavžu. Pokrit je z zelenicami in posajen z različnimi vrstami cvetja. V njem so tudi nagrobni kamni v spomin tistih, ki so dali svoja življenja za svobodo.

Marko Čufer, 4. a

Ker je dolina ozka, je v mestu malo prostora za parke, zelenice in otroška igrišča. V bližnji in daljni okolici se naučim svežega zraka in nabere novih moči. Najbolje je pozimi, ker je dovolj možnosti za igranje na snegu in ledu.

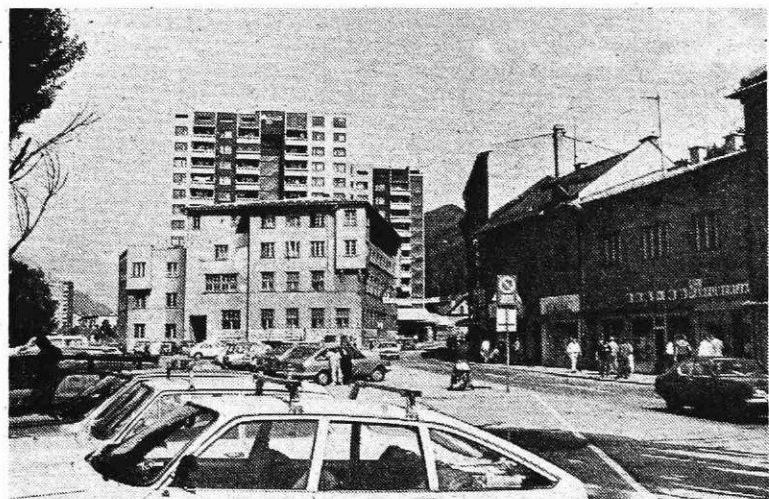
Miha Žagar, 4. c

Pravijo, da so Jesenice prašne in sajaste. Mene to ne moti, saj imam tu svoj dom, stare in prijatelje. Pred hišo je majhen sadovnjak, v katerem se igram s prijatelji v prostem času.

Aleš Bertonec, 4. a

Jesenice imam rada predvsem zato, ker so v bližini gozdovi in reke. V gozd grem večkrat z namenom, da bi videla živali in cvetlice.

Andrejka Cundrič, 4. b

Na Jesenicah (Foto I. Kučina)

Najbolj uživam zvečer, ko se prižgo luči in Jesenice zažarijo kot največje mesto na svetu. Svoj domači kraj imam rada in bom v njem tudi ostala.

Helena Konobelj, 4. a

V Gornjesavski dolini med Mežaklo in Karavankami leži moj domači kraj Jesenice. Mesto je dobilo ime po drevesu ješen. Jesenice so se začele razvijati, ko se na pobočju Karavank našli železovo rudo.

Igor Zupan, 4. b

Jesenice niso turistično zanimive. Ostale so zveste stari železarski tradiciji. Rdeč dim, ki se valji iz tovarniških dimnikov, onesnažuje zrak in barva mesto s svojo značilno rdečo barvo.

Eva Kordež, 4. c

Železarna je zelo velika in izdelki, ki prihajajo iz njenih obratov, so poznani po vsem svetu. Obiskovalci našega kraja si lahko ogledajo muzej, v katerem je prikazan razvoj železarstva.

Stojanka Borković, 4. b

Jesenice so važno železniško križišče. Železnica pelje v Ljubljano, Novo Gorico in Avstrijo.

Maruša Urbanc, 4. a

Skozi naše mesto vodi mednarodna cesta, ki povezuje zahodne države z vzhodnimi. Poleti prihaja po njej dosti tujcev, ki nadaljujejo pot proti morju. Veliko se jih ustavi na Jesenicah, od koder hodijo na izlete v Karavanke in Julijske Alpe.

Andreja Ramuš, 4. a

Na Jesenicah se je tudi šolstvo začelo razvijati zgodaj. Prva je bila nedeljska šola na Murovi. Šole so bile še pri Tršanu, Trevenu, Kosovi graščini in današnji čistilnici. Leta 1958 so zgradili današnjo šolo Prežihov Voranc. Mi pa smo se vselili v novo šolo na Plavžu leta 1978. Zgrajena je bila s samoprispevki občanov.

Tomaž Cuznar, 4.

(Mentorica turističnega podmladka Ema Vesek.)

ALI JE IZOLIRKA POTREBNA JESENIŠKEMU GOSPODARSTVU

Dilema o obstoju jeseniške Izolirke, ki se pojavljajo v zadnjem času v našem časopisu in drugih sredstvih obveščanja, so me navedle, da napišem nekaj o naporih in prizadevanjih, ki jih ta delovni kolektiv vlaga v svoje delo, pri tem pa se bori še za svoj obstoj in življenjski prostor.

Delovni kolektiv, ki šteje 100 delavcev in je trdno navezan na jeseniško občino, saj je mnogo svojcev teh delavcev in delavcev zaposlenih v jeseniški železarni, je že nekaj let negotov za svoj obstoj. Vzrok za negotovost pa ni v slabem delu ali nerentabilnosti, ampak ker kolektiv jeseniške železarne že nekaj let zahteva, da se podjetje izseli na drugo lokacijo izven Železarne. Težka ekonomska situacija, v kateri je trenutno celotno jugoslovansko gospodarstvo, onemogoča gradnjo novega objekta, ker so mnoge investicije ukinjene ali zmanjšane na minimum. In kaj storiti sedaj, to je dilema, ki muči 100-članski kolektiv.

Kratek kronološki prelet po zgodovini Izolirke nam pove, da je bil prvi obrat ustanovljen že leta 1947 in to neposredno ob plavžih Železarne. Z razvojem industrije in gradbeništvu so se povečale tudi potrebe po mineralni volni. Zato se je v letih 1965–1969 prenesla proizvodnja od plavžev na sedanjo obstoječo lokacijo na nasipu Železarne, vendar se je že v letu 1976 pokazala težnja Železarne, da bi obrat Izolirke preselili izven Železarne, z utemeljitvijo, da potrebujejo prostor za svoj razvojni program. Vsa prizadevanja delavcev Izolirke, da bi dobili novo lokacijo v jeseniški občini (npr. Hrušica), so se izjalovila, zato je bila pred dobrim letom kupljena stara opekarna v Dvorski vasi, kjer bodo potrebna še ogromna vlaganja, da bo lahko normalno stekla proizvodnja. Trenutna težka finančna situacija, v kateri je temeljna organizacija Izolirka Jesenice in celotno jugoslovansko gospodarstvo, pa ne dovoli velikih vlaganj in bo do realizacije oziroma pričetka proizvodnje v Dvorski vasi potrebno še nekaj časa.

Asortiment proizvodov v obratu na nasipu Železarne, kjer v glavnem izdelujemo izdelke iz mineralne volne: fenoterm plošče, blazine na valoviti lepenki, na pergaminu, na Al foliji, na žični mreži, razne dimenzije fenoterm filcev, konfekcijsko robo za bojlerje, izolacijske vrvi in seveda mineralno volno v vrečah, nam pove, da smo za naše gospodarstvo sigurno potrebni. V težki energetski krizi, v kateri je celotno svetovno gospodarstvo, bo potreba po termični izolaciji vedno večja. Kot primer, kako slabo imamo izolirana stanovanja, pa naj navedem nekaj podatkov:

Za ogrevanje kubičnega metra stanovanjskega prostora porabijo na Švedskem, kjer je precej bolj hladno kot pri nas, 71,2 J/h (Joul na uro), v Nemčiji 83,7 J/h, v Jugoslaviji pa od 293 do 418 J/h. Poraba izolacijskih materialov na sto prebivalcev je v skandinavskih državah 627 kub. m., v Nemčiji 107 kub. m., v Avstriji 69 kub. m., v Jugoslaviji pa le 39 kub. m. Iz teh podatkov je razvidno, da imamo v Jugoslaviji pri varčevanju z energijo ogromne rezerve in bo potreba po izolacijski volni vedno večja. S preselitvijo obrata Izolirke v Dvorsko vas bi zaradi neprimerne lokacije izdelava mineralne volne popolnoma odpadla (brez železnice), s tem pa bi prišlo na trg letno 7.000 ton izolacijskih materialov manj, kar bi bila za naše gospodarstvo velika škoda.

Obrat jeseniške Izolirke je izdelal v letu 1981 vso planirano količino vreč, filcev in blazin, od planirane količine pa je bil delež izvoza na tuje tržišče v celotnem prihodku 12,8 %. V letu 1982 pa se bo ta delež znatno povečal (predvidevamo dvig na 40 %).

Surovine, iz katerih izdelujemo mineralno volno, so le domače. Velik del izdelkov prodajamo na ČSSR, pa tudi v Italijo in ZR Nemčijo, tako da vse kaže, da bomo v letošnjem letu realizirali plan prodaje 1.000.000 dolarjev na klirniško področje in 300.000 dolarjev na konvertibilno področje. Vemo, da je termooizolacija z mineralno volno znatno bolj gospodarna kot izolacija z drugimi surovinami, saj ima mineralna volna naslednje dobre lastnosti:

- nizki koeficient toplotne prevodnosti,
- obstojnost do 900 stop. C,
- negorljivost, kar je prednost pred drugimi materiali,
- dobra zvočna izolacija,
- odpornost proti mikroorganizmom in mrčesu,
- kemična nevtralnost ter odpornost proti kislinam,
- vgrajuje se lahko z vsemi gradbenimi materiali,
- enostavna obdelava in montaža.

- ekonomičnost, dobra elastičnost, odpornost proti razpadanju
- ter nazadnje sorazmerno nizka cena proti ostalim materialom.

Uporabljamo pa jo:

- v visokogradnjah, za toplotne in zvočne izolacije zidov, podov, stropov, streh,
- v hladilni tehniki za izolacijo gospodinskih aparatov,
- v industriji, za toplotno in zvočno izolacijo cevovodov (za centralno kurjavo, toplovođe), parnih kotlov, rezervoarjev in cistern.

V zadnjem času smo se tudi pri nas začeli zavedati pomena toplotnih izolacij. Pričeli smo varčevati z energijo, s primerno izolacijo pa bi lahko prihranili od 30 do 40 % energije. Ni torej potrebno poudarjati, kakšno težo imajo ti podatki v sedanji energetski in ekonomski situaciji Jugoslavije.

Izhajajoč iz vseh teh dejstev, ki so za naše gospodarstvo izrednega pomena, se je delovni kolektiv Izolirke odločil, da napravi plan minimalnega razvoja podjetja, ki pa bo prav sigurno prinesel dobre rezultate. Planirana je postavitev skladišnega šotora, s čimer bi odpravili letno vsaj 200 starih milijonov izgube, saj velik del neprimerno usklajšenih izdelkov uničita dež in sneg.

Druga naložba je namenjena zakladalni napravi, s katero bi se proizvodnja povečala in kvaliteta izboljšala, zmanjšala pa poraba koksa, ki je ena od najdražjih surovin. Poleg

tega bi se tudi znatno izboljšali delovni pogoji, saj ne bi bilo potrebno več ročno zakladanje (z lopato). Tudi finančna situacija v podjetju se je v zadnjih mesecih, ko je zopet normalno stekla prodaja, znatno izboljšala in smo zmanjšali izgubo, ki je nastala zaradi minimalnih gradenj v gospodarstvu, od ene stare milijarde na 530 starih milijonov, kar daje kolektivu spodbudo, da do konca leta pokrije z dobrim delom celotni primanjkljaj.

Izhajajoč iz teh dejstev je celotni kolektiv z družbenopolitičnimi organizacijami sprejel naslednje zaključke:

- Zaradi družbenega pomena termooizolacijskih materialov bi bilo že utečeno proizvodnjo nesmotrno in negospodarno ukinjati.

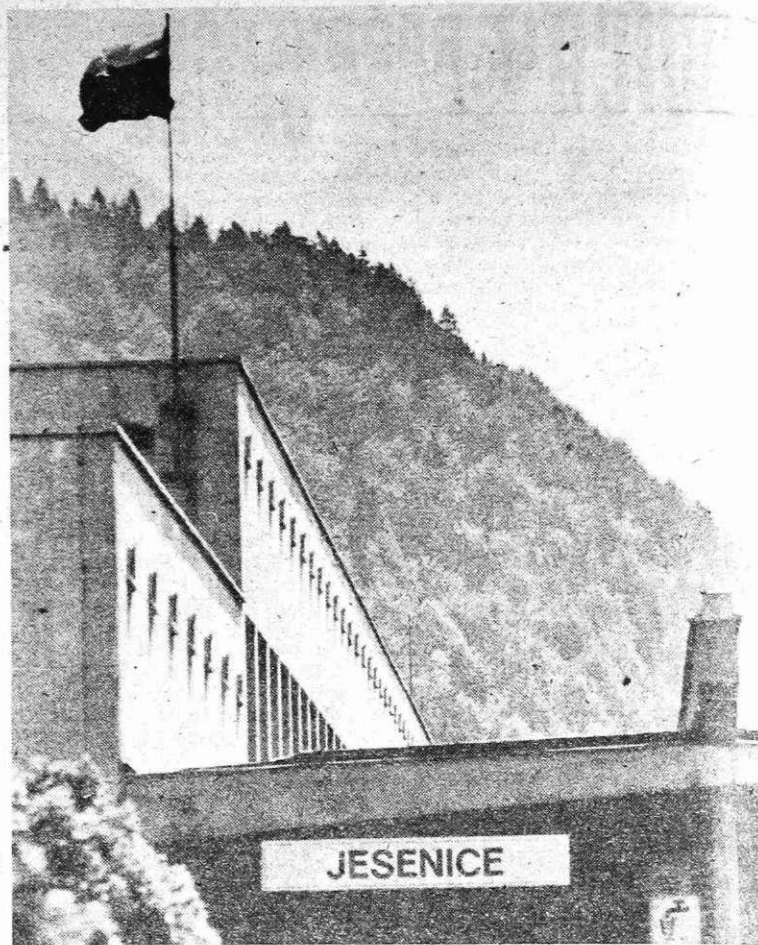
— Obstoječi proizvodni asortiment TOZD Izolirka Jesenice se v naših izolacijskih sistemih še uporablja in se bo tudi v prihodnje, zato je nujno, da to proizvodnjo obdržimo. Nove tovarne uvajajo pretežno le tehnologijo s fenoliziranimi ploščami, zato bo teh proizvodov v razsutem stanju primanjlovalo.

— Z izboljšanjem kvalitete naših izdelkov obstoja možnost za še večji izvoz na konvertibilno področje.

— Akumulativnost naše proizvodnje je ugodna, kar je v sedanjih pogojih gospodarjenja zelo pomembno.

— V času, ko se v naši družbi že kaže nezaposlenost, ukinitve proizvodnje in delovnih mest ne bi bila družbeno sprejemljiva. Kolektiv Izolirke Jesenice želi dobiti zagotovilo za nemoteno delo in razvoj vsaj še za nekaj let. V tem času in ob ugodnejši finančni situaciji se bi usposobila že kupljena opekarna v Dvorski vasi, kjer bi se postopoma uvedla nova tehnologija. Pravico do dela verjetno kolektivu Izolirka prav nihče ne more jemati, posebno ne v gospodarski situaciji, v kakršni je naša družba danes.

Franc Benedičič

Jesenjski kolodvor (Foto I. Kučina)

USPELA LETNA SKUPŠČINA VEZISTOV NOV GORENJSKE

V petek, 22. oktobra, popoldne je bila v prostorih delovne organizacije PTT za Gorenjsko redna letna skupščina pododbora vezistov NOB za Gorenjsko. Poleg predsednika so navzoče pozdravili: Henrik Peterneš, direktor PTT za Gorenjsko, Silvester Novak, predstavnik PTT delavcev v odboru vezistov in Lado Lapajne, zastopnik sekcije vezistov NOV Slovenije.

Predsedstvo je vodil Edo Zavodnik. Na podana poročila se je razvila dokaj živahna razprava. Vezisti so bili zadovoljni predvsem s številnimi srečanji, na katerih so se seznanjali z modernimi napravami za zvezo in na katerih so svoje izkušnje iz NOB prenašali na mlajše, na veziste JLA ter člane radioklubov.

Za prihodnje leto so sprejeli podobno program dela, kot je bil v tem letu, dodali pa so še vključitev nekdanjih kurirjev v akcije Kurirčkove pošte po Gorenjski. Izvolili so nov 15-članski odbor, 15 delegatov za skup-

ščino sekcije vezistov NOV Slovenije in enega člana v odbor republiške sekcije. Delavcem PTT Gorenjske so za dolgoletno uspešno in plodno sodelovanje podelili posebno priznanje, jubilejantom 60,70 in 80-letnikom pa jubilejna priznanja sekcije.

Prva seja odbora bo 28. oktobra popoldne v Radovljici, kjer bodo na osnovi sprejetega programa dela pripravili rokovnik za izvedbo posameznih nalog in predvideli dneve posameznih akcij in srečanj.

E. B.

SPOMINSKA SVEČANOST OB DNEVU MRTVIH NA JESENICAH

V organizaciji odbora Zveze borcev NOV krajevné skupnosti Plavž Jesenice je bila ob DNEVU MRTVIH v petek, 29. oktobra, ob 16. uri v spominskem parku na Plavžu na grobovih padlih borcev NOV in ob spomeniku padlih v prvi svetovni vojni žalna komemoracija.

Kot vsako leto so tudi letos Jesenčani počastili spomin na padle borce NOV, talce in tiste, ki so umrli v zločinah koncentracijskih taborišč ali drugače žrtvovali svoja življenja za našo svobodo in lepšo bodočnost. Osrednje spominske svečanosti so se poleg svojcev udeležili tudi številni občani in predstavniki družbenopolitičnih organizacij Jesenice, ki so na grobišče in spominsko obeležje položili vence. Komemoracije se je udeležilo posebno veliko mladih.

Z globokim spoštovanjem so se preživeli borci, prijatelji in znanci padlih borcev NOV in žrtev fašističnega nasilja spomnili najhujšega vojnega leta pred štiridesetimi leti v štiriletni okupaciji in narodnoosvobodilni vojni, let grozne morije, ubijanja, preganjanja, požiganja, taborišč, lakote... In prav v borbi proti tem zločinskih dejanjem, s katerimi so Hitlerjeve horde nameravale uničiti slovenski narod, so mnogi borci darovali svoja mlada življenja za obstoj in svobodo našega naroda.

Grobovi padlih borcev so bili okrašeni s cvetjem in številnimi svečkami. Ognjeni plamenčki, nageljni, kizanteme in žalostinke, ki so jih izvedli pihalni orkester Jeseniški železarji pod vodstvom Ivana Knifca, moški pevski zbor Društva upokojencev Jesenice pod vodstvom Franca Jelenca in mešani pevski zbor osnovne šole Tone Čufar Jesenice pod vodstvom Mire Mesarič, so marsikaterih prisotnih v mislih popeljali v čas njihove mladosti, ko so bili njihovi bližnji tovariši in prijatelji še med njimi. Spominski govor je imela predstavnica organizacije ZSMS Jesenice Andrejka Ilenič, učenka osnovne šole Tone Čufar Jesenice, recitatorska skupina te šole pa je uspešno izvedla spominski recital. Na svečanosti je sodeloval tudi vod JLA, ki je padle borce počastil s salvi, pihalni orkester pa je svečanost zaključil z žalostinko Kot žrtve ste padli. Z žalostinko pihalnega or-

kestra in pesmijo moškega zbora DOBERDOB, SLOVENSkih FANTOV GROB, ki nas je spomnila na zgodovinske čase 1914–1918, so v spominskem parku v podnožju močnega Mežakle sklenili svečanost v spomin na mrtve.

Spominske svečanosti so bile tudi v drugih krajevnih skupnostih občine Jesenice: v Planini pod Golico, v spominskem parku krajevné skupnosti Javornik-Koroška Bela, v krajevné skupnosti Blejska Dobrava in na pokopališču na Blejski Dobravi, na katerih so sodelovali s kulturnimi programi šolski pevski zbori in recitatorske skupine, na Javorniku-Koroški Beli in na Blejski Dobravi pa še pihalni orkester Jeseniški železarji.

Franjo Ropret

KRAJA ROŽ NA GROBIŠČU

Izgleda, da so nekateri posamezniki brez kakršnekoli pietete do pokojnih in da prav nič ne zardijo, če na grobu ali grobišču ne vzamejo, temveč ukradejo šopek rož ali celo ikebano.

Morda se je zgodilo še kje, toda zagotovo vemo za krajo rož oziroma ikebane z grobišča padlih borcev NOV v spominskem parku na Plavžu ob letošnjem 1. novembru, dnevu mrtvih.

Tega človeka nevednega dejanja ne moremo pripisati otrokom, pri tem je morala biti prisotna tudi odrasla roka, če ne neposredno pa vsaj posredno. Morda bo prizadeti bral te vrstice in če že ni zardel pri krajji rož, naj zardi vsaj sedaj.

PRVA SEJA NOVEGA ODBORA PODODBORA VEZISTOV NOV

V četrtek, 28. oktobra, je novoizvoljeni odbor pododbora vezistov NOV za Gorenjsko imel prvo sejo. Na Mlaki v Radovljici, kjer so se sestali, so izbrali štiriletno predsedstvo in k na letni skupščini sprejetemu programu dela določili roke ter odgovorne za njihovo uresničitev.

K predloženemu programu dela so dodali še sodelovanje na prireditvah kurirčkove pošte in gorenjsko tekmovalno radioamatersko in vezistov JLA. Za izvedbo tekmovanja so imenovali komisijo: Valentin Benedičič, Edo Zavodnik in Franc Simčič, ki bo skrbela, da bo tekmovalje izvedeno predvidoma maja v okviru radiokluba Kranj. Po zelo uspešnem sodelovanju z vezisti JLA, delavci PTT in Iskre, bo to nadaljnji korak k zblizanju in sodelovanju z radioamaterji na Gorenjskem. O tem bodo obvestili vsa radioamaterska društva in jih zaprosili za sodelovanje na tekmovalju.

V nadaljevanju seje so govorili še o predlogu novega pravilnika o nalogah, organiziranju in delovanju skupnosti vezistov NOV Slovenije. Ker je bil osnutek že usklajen z dopolnitvami, so ga sprejeli brez pri-

pomb. O njegovem sprejemu bodo dokončno odločali na letnem zboru skupnosti, ki bo 11. decembra v Ljubljani in se ga bo z Gorenjske udeležilo 15 delegatov.

Pregledali so tudi finančno stanje in ugotovili, da po poravnavi vseh računov ostane za prihodnje leto še približno 1500 din letošnjih sredstev. Predsednike občinskih aktivov so zadoščili, da v sodelovanju z drugimi člani do konca februarja pripravijo predloge za šest članov vezistov NOV, ki bodo brezplačno letovali izven sezone v počitniških domovih PTT. Vsem aktivom so priporočili, da se sestanejo, razpravljajo o nalogah in problemih. Za minimalno finančno pomoč za delovanje pa naj kot doslej zaprosijo občinske odbore ZZB NOV na Gorenjskem. V okviru možnosti bo pomagal tudi pododbor.

B. B.

SREČANJE Z NAŠIMI ZBORI '82

S srečanjem odraslih pevskih zborov jeseniške občine, ki je bilo pretekli petek, 29. oktobra, v gledališki dvorani na Jesenicah, je Zveza kulturnih organizacij zaključila letošnji pregled zborovske dejavnosti, ki vključuje s šolskimi oziroma mladinskimi zbori, ki so se predstavili pomladi, 750 pevk in pevcev.

Na petkovem srečanju se je predstavilo sedem zborov, vsak s po tremi pesmimi, in sicer: moški oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica — Breznica, ki ga vodi Marjan Jemec, moški zbor Vintgar Blejske Dobrave, zborovodja Alojz Vengar, prvič se je na srečanju predstavil pred kratkim ustanovljen ženski pevski zbor Društva upokojencev Javornik Koroška Bela, ki ga vodi Brada Pašnikar, moški pevski zbor Marjan Vodopivec Kranjska gora, zborovodja Dane Škerlj, moški pevski zbor Društva upokojencev Jesenice, ki ga vodi Joža Kelvišar, na srečanju pa ga je vodil Franci Jelenc, ženski pevski zbor Milko Škoberne Jesenice, zborovodkinja Mira Mesarič in mešani pevski zbor Blaž Arnič, ki ga vodi zborovodja Roman Ravnič. Zaradi boleznih zborovodja Jaka Vebra ni nastopil moški pevski zbor Društva upokojencev Javornik — Koroška Bela.

Skoraj polna dvorana poslušalcev je nastope zborov navdušeno pozdravila in jim s tem dala tudi priznanje za njihovo ljubiteljsko dejavnost, ki zahteva veliko odrekanih in žrtvovanja prostega časa. Srečanje nima tekmovalnega značaja, vsekakor pa je to vsakoletni pregled kvaliteta napredka posameznega zbora. S tem namenom so organizatorji na srečanje tudi povabili znanega slovenskega komponista in glasbenega pedagoga Radovana Godca in glasbenega delavca ter predsednika gorenjskega združenja pevskih zborov Franceta Demšarja, ki sta se po srečanju sestala z zborovodji in predsedniki zborov.

Na posvetu z zborovodji in predsedniki je bilo predvsem poudarjeno, da mora vsakoletno srečanje z zbori resnično pomeniti pregled kvaliteta napredka posameznega zbora in zato se zbori morajo predstaviti s takim izborom pesmi, s katerimi pokažejo največ, kar zmorejo. Vsak zbor bi moral predstaviti najmanj eno novo pesem, ne pa ponavljati pesmi iz starega repertoarja. Tem zahtevam sta na letošnjem srečanju v celoti ustrezala le ženski pevski zbor Milko Škoberne in mešani pevski zbor Blaž Arnič, ki sta nastopila s skrbno izbranim programom, ki je bil tudi zelo solidno izveden, ostali zbori pa so bolj ali manj uspešno prepevali že znan in večkrat ponovljen repertoar. Tudi moški oktet iz Žirovnice je izvedel dobro izbano pesmi zelo solidno.

Istih kriterijev, je bilo rečeno na posvetu, seveda ni mogoče zahtevati od zborov upokojencev, za katere smo lahko le veseli, da se pojejo. Ob tem velja omeniti, da je ženski pevski zbor Društva upokojencev Javornik Koroška Bela, čeprav obstoja še kratek čas, solidno zapele. Pri nekaterih zborih se pozna, da so zborovodje prehitro zadovoljni s kvaliteto petja in da se premalo zavedajo, da je zbor, ki ga vodi, instrument, iz katerega bi morali dobiti čim več.

Govora je bilo tudi o izboru ustrezne glasbene literature za posamezni zbor. Izbrane pesmi ne bi smele biti prelahke, ker se ob njih zbor ne bi nicesar naučil, niti pretežke, ker bi pevci ne bi zmogli, oziroma bi jih snile pri izvedbi.

Omenjene so bile tudi težave glede pomanjkanja zborovodij in sploh mlajševanja zborov. Ponovno je bila navedena že večkrat poudarjena gotovitve, da je vzrok za premajen interes mladih za zborovsko petje v tem, ker v srednjih šolah oziroma šolah usmerjenega izobraževanja ni dovolj razvita kulturna dejavnost oziroma zborovsko petje in zato nastaja po osnovni šoli, kjer je ta dejavnost močno razvita, določena raznina, ki se pozna pri vključevanju

nju mladih v odrasle zборе pa tudi v druge kulturne dejavnosti.

Kritičen razgovor je prav gotovo dal tako zborovodjem kakor tudi organizatorjem glasbenega življenja v občini dovolj pobud in spodbud za nadaljnje delo. Zborovodje in vodstva nekaterih zborov, predvsem moških zborov Vintgar z Blejske Dobrave in Marjan Vodopivec iz Kranjske gore, bodo z več vztrajnostjo skušali pomladiti zbor. Kajti če izhajamo iz gornje ugotovitve, da je pevski zbor instrument, iz katerega mora zborovodja dobiti čim več, potem je tudi jasno, da iz ostalih instrumen-

tov ni moč dobiti enake kvalitete kot iz mlajših instrumentov. Zato bo potrebno več prizadevanj za krepitev zborov z mlajšimi pevci, kakor tudi v pogledu usposabljanja novih zborovodij.

Ob rob letošnjega srečanja z našimi zbori moramo napisati, da bi nastop skoraj 150 pevk in pevcev iz občine moral biti deležen večje pozornosti predvsem najbolj odgovornih družbenopolitičnih in družbenih delavcev občine, ki jih tudi tokrat, kot velikokrat doslej, nismo videli v dvorani. Pa ravno ti zbori pokrivajo izredno veliko kulturnih potreb v občini, člani zborov pa žrtvujejo mnogo prostega časa za vaje in nastope. To pa je bila priložnost, da bi s svojo prisotnostjo izrazili priznanje za njihovo pomembno ljubiteljsko delo.

Moški pevski zbor Marjan Vodopivec Kranjska gora (Foto B. Blenkuš)

Folklorna skupina iz Podkorena (Foto B. Blenkuš)

SKRBNEJŠE NAČRTOVANJE KULTURNIH POTREB

Sedanja stabilizacijska prizadevanja, ki zahtevajo zmanjševanje vseh vrst porabe, narekujejo skrbnejše in odgovornejše programiranje tudi tistega dela skupne porabe, ki se nanaša na zadovoljevanje kulturnih potreb delavcev, delovnih ljudi in občanov, je v četrtek, 28. oktobra, na sestanku s predsedniki in tajniki organizacij in društev, članic Zveze kulturnih organizacij Jesenice, poudaril predsednik zveze Joža Varl.

Za tem se je dotaknil tistega dela osnutka resolucije o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije v letu 1983, ki se nanaša na sredstva za zadovoljevanje skupnih potreb, ki se združujejo v samoupravnih interesnih skupnostih družbenih dejavnosti na osnovi svobodne menjave dela. Sredstva za te namene naj bi po osnutku rasla za polovico počasneje od nominalne rasti dohodka. Seveda bo v tako opredeljenih okvirih rast sredstev za posamezne dejavnosti različna, upoštevajoč dogovorjeno prioriteto usmerjenega izobraževanja in raziskovalne dejavnosti. Ob taki resolucijski opredelitvi, je dejal, je seveda treba upoštevati realne gospodarske možnosti naše občine, ki niso najbolj rožnate in dejstvo, da je zdravstvena skupnost občine v težkem finančnem položaju in da velik del teh sredstev odpade na izobraževalno skupnost zaradi izjemno razvite celodnevne osnovne šole.

Vse to narekuje, je nadaljeval predsednik, skrbnejše načrtovanje zadovoljevanja kulturnih potreb v občini, ker bo prihodnje leto realno denarja manj, kakor ga je bilo v letošnjem letu. Seveda se ne bomo smeli zadovoljiti z linearnim zmanjševanjem denarja kulturnim organizacijam in društvom, temveč bomo k temu morali pristopiti zelo selektivno, pri čemer bomo morali dati prednost kvaliteti in resničnim interesom in potrebam delavcev in občanov za zadovoljevanje kulturnih potreb.

To seveda tudi narekuje, da se bodo pri načrtovanju svoje dejavnosti za prihodnje leto društva in organizacije morale mnogo bolj povezovati z organizacijami združenega dela in krajevnimi skupnostmi, ki so po ustavi dolžne skrbeti tudi za zadovoljevanje kulturnih potreb delovnih ljudi in občanov. Tudi kulturna društva in organizacije se bodo morale pri zadovoljevanju kulturnih potreb v občini med seboj bolj povezovati, kakor tudi z občinsko knjižnico, glasbeno šolo, amaterskim gledališčem Tone Čufar in delavsko univerzo ter v svoje letne programe vključevati celovito kulturno ponudbo občine.

Kulturna društva in organizacije se doslej preveč omejujejo le na ponudbo tistih kulturnih dejavnosti, ki

jih sami razvijajo in zato je kulturna ponudba zelo omejena, nemalokrat pa tudi »samozadovoljiva«. Društva in organizacije bodo v svoje programe morale bolj vključevati razne oblike kulturno estetske vzgoje v širšem smislu besede, pospeševanje in razvijanje bralne kulture, delovne kulture, kulture okolja, kulture medsebojnih odnosov, filmske kulture in podobno. Več načrtnosti pozornosti bodo morala nameniti tudi razvijanju in uveljavljanju moralno — etičnih vrednot narodnoosvobodilne borbe in socialistične revolucije. Seveda bo morala biti pozornost usmerjena tudi v odpiranje in spodbujanje novih možnosti, da se bodo delavci lahko uveljavljali na različnih področjih kulture tudi kot ustvarjalci.

Predsednik je v svojem sklepu dejal, da mora biti vsa programska dejavnost kulturnih društev in organizacij usmerjena v stalno krepitve oblasti delavskega razreda na osnovi ustave in zakona o združenem delu, da bodo delavci dejansko postali gospodarji pogojev in rezultatov svojega dela. Kulturne organizacije in društva so sestavni del socialističnih in ustvarjalnih sil družbe in zato morajo s svojo dejavnostjo vplivati na družbeno zavest in reševanje družbenih problemov. Zato morajo biti tudi konkretno in ustvarjalno vpeta v delegatski sistem.

V živahni razpravi, ki je sledila, je bil poudarjen tudi pomen propagandno — informativne dejavnosti v kulturnih društvih in organizacijah, ki je mnogokje zelo zanemarjena, za neudeležbo na kulturnih prireditvah pa iščemo vzroke v nezainteresiranosti delovnih ljudi in občanov. Poudarjen je bil tudi zelo heterogen sestav prebivalcev jeseniške občine, kar zahteva še bolj preudarno načrtovanje kulturne dejavnosti. Znova je bila izražena potreba po ustanovi filmskega gledališča na Jesenicah.

V drugem delu sestanka so govorili o arhivski in dokumentarni dejavnosti v kulturnih društvih in organizacijah, to je o pisanju kronik in shranjevanju za zgodovino pomembnega arhivskega gradiva. Predsedniki in tajniki kulturnih društev in organizacij so bili seznanjeni tudi s pripravljanjem problemske konference v mesecu novembru, na kateri bo tekla beseda o kulturno — estetski vzgoji.

KULTURNI KOLEDAR GORENJSKEGA MUZEJA

V mestni hiši v Kranju je na ogled stalna arheološka, kulturno-zgodovinska in umetnostnozgodovinska zbirka ter stalna razstava del slovenskega kiparja Lojzeta Dolinarja. V drugem nadstropju iste stavbe si lahko ogledate razstavo ljudsko umetnost na Gorenjskem.

V Prešernovi hiši sta odprta Prešernov spominski muzej in Jenkova soba. V galeriji Prešernove hiše si lahko ogledate razstavo Vizualna poezija avtorja Radomira Mašiča Kule z naslovom Ego sum ego.

V galeriji mestne hiše so na ogled dela akad. slikarja IGORJA PLESKA. V mali galeriji in stebriščni dvorani mestne hiše se predstavlja likovna skupina BOSCH IN BOSCH iz Subotice in Novega Sada.

V baročni stavbi v Tavčarjevi 43 je na ogled stalna zbirka Narodnoosvobodilna borba na Gorenjskem in republiška stalna zbirka Slovenka v revoluciji. V galerijskih prostorih si lahko ogledate razstavo Otroški avtoportret, delo učencev 6. razredov osnovne šole Simon Jenko iz Kranja.

Na prehodu med Titovim trgom in Tavčarjevo ulico je odprta stalna zbirka Kulturnozgodovinski spomenik Kranja.

Razstave oz. zbirke so odprte vsak dan od 10. do 12. ure in od 16. do 18. ure, ob sobotah in nedeljah od 10. do 12. ure, ob ponedeljkih so zaprte.

V kasarni Staneta Žagarja v Kranju je odprt muzej Prešernove brigade. Na Zg. Jezerskem si lahko ogledate poznosrednjeveški restavrirani kulturni spomenik Jenkova kasarna, ki je opremljen z etnološkim gradivom.

PREŠERNOVA DRUŽBA VAM NUDI NAJCBENEJŠE KNJIGE

Prešernova družba bo tudi letos ob obletnici rojstva dr. Franceta Prešerna izdala svojo redno letno knjižno zbirko, ki jo v množični nakladi dvajset tisoč izvodov po zares dostopni ceni prejmejo člani in drugi naročniki — bralci Prešernove družbe. Letošnja zbirka vsebuje:

1. Prešernov koledar za leto 1983 (z barvnimi reprodukcijami odličnega slovenskega slikarja Nikolaja Omerze in raznovrstnimi drugimi zanimivostmi),
2. Polona Škrinjar: PAVLA, povest,
3. Miran Ogrin: PO STOPINJAH ALEKSANDRA VELIKEGA, povest,
4. Živojin Gavrilović: IGMANCI, roman,
5. Mira Rožič: BITI ALI NE BITI, knjiga proti onesnaževanju in za varstvo okolja,
6. Aleksander Cordell: MORTYMERJEVI, roman — nagradna knjiga (brezplačno jo prejmejo člani Prešernove družbe, ki so poravnali članarino do 30. junija 1982).

Cena vseh šestih, v platno vezanih knjig je 850 dinarjev (z nagradno knjigo) oziroma 700 dinarjev (brez nagradne knjige). Cena vseh šestih knjig v mehki (broširani vezavi) pa je 500 dinarjev (z nagradno knjigo) oziroma 400 dinarjev (brez nagradne knjige).

Vsem, ki Prešernove zbirke še niste naročili pri poverjeniku Prešernove družbe ali v knjigarni, priporočamo, da to čimprej storite, lahko tudi s spodnjo naročilnico.

NAROČILNICA

Naročam letno knjižno zbirko Prešernove družbe s Prešernovim koledarjem 1983:

1. vezano v platno — z nagradno knjigo	850 din
2. vezano v platno — brez nagradne knjige	700 din
3. broširano — z nagradno knjigo	500 din
4. broširano — brez nagradne knjige	400 din

Knjige mi pošljite na naslov:

Naročnino bom poravnal: a) po povzetju, b) v zaporednih mesečnih obrokih po najmanj 200 din.

Datum:

Podpis:

Naročilnico izpolnite, odrežite in pošljite na naslov: PREŠERNOVA DRUŽBA, LJUBLJANA, Borsetova 27.

Odmor v osnovni šoli Prežihov Voranc (Foto I. Kučina)

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

NOVICE IZ OSNOVNE ŠOLE PREŽIHOV VORANC

ZBIRALI SMO KOSTANJ IN ŽELOD

Obilna letina v sadovnjakih in na vrtovih nam je letos omogočila, da smo bogato založili domače shrambe z ozimnico.

Prav tako bogata je, bila tudi letina v gozdu, toda žal si vse živali ne znajo pripraviti ozimnice. Sklenili smo, da jo bomo za divjad nabrali tudi učenci naše šole.

Od 13. do 19. oktobra je trajala naša akcija zbiranja želoda in divjega kostanja. Zbrali smo 483 kg želoda in 467 kg kostanja. Največ, to je 222 kg, so ga nabrali učenci četrtil razredov, pohvaliti pa moramo tudi učence prvih razredov, ki so nabrali 193 kg kostanja in želoda. Najbolj priden nabiralec je bil učenec 7. c razreda Daniel Zaveljčina, ki je nabral 61 kg želoda.

Zbrani kostanj in želod je odkupil Zavod za gojitev divjadi Bled. Lovci bodo te sadike shranili in jih pozimi trosili divjadi.

Aljoša Čimžar,
novinarski krožek

JESENSKA PAPIRNA AKCIJA

Iz dneva v dan poslušamo, breme, kakšne težave imajo naše tovarne z nabavo surovin. Nekatere potrebujejo za nemoten potek dela tudi star papir.

Učenci naše šole smo se tudi letos odzvali njihovem klicu na pomoč.

V naši prvi papirni akciji v tem šolskem letu, ki je trajala od 18. do 22. oktobra, smo zbrali 32.060 kg papirja.

Največ so ga zbrali učenci 6. a razreda, in sicer 2.553 kg, na lestvici najuspešnejših zbiralcev pa jim sledijo učenci 4. a z 2155 kg in 7. b s 1860 kg zbranega starega papirja.

Zaključek te akcije je hkrati tudi pričetek nove, zato nikar ne mečite papirja proč, ampak ga pridno vežite v svežnje za veliko spomladansko akcijo.

Tokrat smo se potrudili. Upamo, da bomo tako, če ne bolj, uspešni tudi spomladi.

Člani novinarskega krožka

RAZSTAVA GOB

V ponedeljek, 18. oktobra, smo učenci 4. razredov pripravili razstavo gob.

Najprej smo nameravali gobe razstaviti le v peskovniku, toda gob je bilo zanj veliko preveč, zato smo jih razstavili kar na šolskih klopih.

Učenci smo se zelo potrudili in prinesli smo veliko najrazličnejših gob — užitnih in strupenih. Med njimi je bil najlepši šopek rdečih mušnic, ki je pritegnil tudi največ naših radovednih pogledov.

Razstavo so si ogledali tudi učenci prvih treh razredov COŠ, čeprav je bila razstava namenjena predvsem učencem četrtil razredov, ki se letos učimo o gobah pri pouku spoznavanja narave.

Meni in mojim sošolcem je bila razstava vseh predvsem zato, ker smo jo pod vodstvom učiteljice pripravili sami, pa tudi zato, ker smo s pomočjo te razstave spoznali veliko gob, ki jih doslej še nikoli nismo videli.

Romina Bregant, novinarski
krožek

DAN ORGANIZACIJE ZDRUŽENIH NARODOV

Ob dnevu OZN so se nam predstavili člani krožka OZN, ki deluje na šoli.

V zanimivem 20-minutnem programu so nam predstavili svoj program dela, dejavnost OZN in povedali veliko lepih, zanimivih stvari o m, kako moramo živeti, da bomo eni vsi narodi na svetu.

Njihove želje, sporočila, lepe misli spremljala tudi pesem iz grl našega mladinskega pevskega zbora.

Misli, ki so nam jih posredovali člani krožka OZN, so v nas ostale, razmišljamo o njih. Vemo, da to še ni dovolj, zato bomo skušali tudi kaj storiti za naš skupni mir in srečo.

Člani novinarskega krožka
(Mentorica novinarskega
krožka je Jelka Harej).

USTANOVILI SMO KLUB MLADIH TEHNIKOV

Tehnična dejavnost v naši šoli deluje že vrsto let. Mladi ljubitelji tehnične dejavnosti delujemo v naslednjih krožkih: foto krožek, krožek ladijskih modelarjev in letalskih modelarjev ter še mnogih drugih konstruktorskih oblik.

Zaradi potreb in želja mladih tehnikov in na pobudo občinske ZOTK Jesenice smo ustanovili klub mladih tehnikov, ki je za osnovno šolo Karavanskih kurirjev NOB drugi v jeseniški občini. V klub je vključenih okoli štirideset mladih tehnikov. Izdelali so svoj letni program, katerega vrh je srečanje mladih tehnikov jeseniške občine v letu 1983 in srečanje mladih tehnikov Slovenije 1983 v Murski Soboti.

V izvajanje tehničnih dejavnosti so vključeni tudi zunanji sodelavci in učitelji tehničnega pouka na šoli. Materialna in finančna podpora prihaja od osnovne šole in občinske ZOTK Jesenice.

Odbor kluba mladih tehnikov se trudi, da se tehnična dejavnost širi tudi na drugih področjih, da realizira zastavljeni letni program in da

vanj vključi čimveč mladih tehnikov na šoli. Za prvega predsednika kluba mladih tehnikov na šoli smo izbrali Matjaža Markizetija, odličnega učenca osmega razreda in večletnega aktivnega člana in tekmovalca občinske ekipe.

Mladi tehniki od petega do osmega razreda osnovne šole se zbirajo ob torkih ob pol štirih v foto krožku in drugih oblikah dejavnosti, odvisno pač od želja posameznikov.

Tehnična dejavnost kluba mladih tehnikov se je razširila tudi na celodnevno osnovno šolo — to je od prvega do četrtega razreda osnovne šole v okviru izvenšolske dejavnosti. Njen mentor je Mitja Narobe, učenec 3. letnika usmerjenega izobraževanja, ki v sredah poučuje dve skupini mladih tehnikov. V prvi skupini so učenci prvega in drugega razreda, v drugi skupini pa učenci tretjega in četrtega razreda.

Osnovna šola Prežihov Voranc se je torej pravilno opredelila za širšo izobrazbo na tem področju in dala poseben poudarek delovni in tehnični kulturi.

Tanja Radež, 8. b

S pionirske konference (Foto Sandi Novak)

PROBLEMSKA KONFERENCA PIONIRJEV

Republiška problemska konferenca pionirjev je potekala 14. in 15. oktobra v starem prijaznem mestu Kamniku. Udeležili smo se je tudi pionirji gorenskega območja. Ob prihodu so nas pionirji — gostitelji zelo lepo sprejeli. Odvedli so nas v šolski center Rudolfa Maistra, kjer smo dobili kosilo.

Po kosilu je bila svečana otvoritev konference. Sledil je pozdrav — govor pionirja, predstavnika gostitelja in pozdravni govor pokrovitelja konference. Franci Kržan, predsednik sveta Zveze pionirjev Slovenije, je podal predlog vsebinske usmeritve dela organizacije. Po njegovem govoru je bil na sporedu še krajši kulturni program.

Nato smo se razdelili v štiri skupine. Te smo formirali tako, da je bil v vsaki po en delegat določene občine. V pogovoru z drugimi pionirji sem ugotovil, da pionirji v naši občini zadovoljivo prispevajo svoj delež k stabilizaciji.

Znova je bilo poudarjeno, da živimo v času, ko si moramo vsi v naši družbi prizadevati za čim večji izvoz in čim manjši uvoz. Na tako ravnanje v gospodarski politiki se moramo navaditi že mi mladi, saj bo gospodarski razvoj čez nekaj let odvisen prav od nas in naše zavesti.

Pionirji se že sedaj vključujemo v različne akcije, ki prispevajo k stabilizaciji. Tako se, na primer, vse osnovne šole uspešno vključujejo v zbiranje papirja in drugih sekundarnih surovin. Menim, da gre prav šolski mladini zahvala, da smo v Evropi Slovenci na vodilnem mestu pri zbiranju te surovine. Pionirji vemo, da nam pride prav vsak dinar, zato smo se udeležili tudi nabiranja kostanja in želoda za krmljenje gozdnih živali pozimi.

Denar, ki ga dobimo od akcij, vložimo v pionirske hranilnice, ki so organizirane po šolah. Tako se že mladi učimo varčevati. Na konferenci smo sprejeli sklep, da naj bi imela vsaka šola svojo hranilnico.

Velik pomen za življenje pionirja ima tudi čisto okolje. Skrbeti moramo, da je šolsko okolje čisto in urejeno. Poleg tega smo pionirji dolžni organizirati tudi očistevalne akcije na širšem območju bivalnega okolja. Zavest ljudi je še vedno premajhna, da bi znali skrbeti za čistočo in da ne bi odmetavali odpadkov kjerkoli, sa-

mo v za to namenjene posode ne. Večkrat lahko opazimo tudi brezobzirno ravnanje s kruhom, saj ga nekateri brezčutno mečejo v smetnjak. Nekje drugje na svetu pa mnogo ljudi umira zaradi lakote, toda to je ne katerim kaj malo mar.

Poleg tega smo na konferenci tudi ugotovili, da je zelo pomembno varčevanje z električno energijo. Večkrat moramo električno energijo uvažati za devize, medtem ko nam večkrat brez potrebe gorijo luči. Vesten pionir ne bi smel pustiti prižgane luči, ko zapusti prostor. To je še posebno pomembno v družbenih objektih. Pri varčevanju z energijo se ne smemo omejiti samo na električno, ampak moramo paziti, da bomo smotrno izrabljali tudi druge energetske medije. Delovne prostore naj bi res imeli ogrevane le do 19°C, ne pa da ponekod ogrevajo prostore čez to dovoljeno mejo in morajo potem, zaradi vročine odpirati okna. Tako neodgovorno razmetavajo z energijo.

V trenutni gospodarski krizi in težkem gospodarskem položaju je še kako pomembno tudi organizirano zbiranje starih učbenikov. S tem prihranimo družbi še kako potreben denar.

Po končanem prvem dnevu so nas prevzeli prijazni domačini, pri katerih smo prespali. Zjutraj pa smo se ponovno zbrali na plenarnem zasedanju. Tu smo sprejeli nekaj sklepov in izvolili pionirje — delegate za zvezno srečanje, ki bo v Mariboru. Sledil je zaključek in malica. Na programu je bila še akcija pobiranja kostanja, a je zaradi slabega vremena odpadla. Namesto tega smo si ogledali tovarno Svilanit.

Po kosilu smo se odpravili domov obogateni s prepričanjem, da smo se tudi pionirji uspešno vključili v splošno varčevanje.

Sandi Novak,

OŠ Karavanskih kurirjev NOB
Koroška Bela

Vaja poklicnih gasilcev in reševalcev pri reševanju iz stolpnice

VTISI Z EKSURZIJE

Malo čez sedmo uro smo se izpred naše šole v Žirovnici odpeljali v Kropo na ogled kovaškega muzeja.

Kropa je daleč stran od glavnih cest. Leži v kotlini pod Jelovico ob potoku Kroparica. V muzeju nas je vodil z besedo popeljal v obdobje, ko so v tem kraju še topili jeklo in ročno kovali železo in delali razne vrste žebeljev. Takole je začel: »V Kropi so bili včasih zelo zelo hudi časi. Tega se spominjam tudi iz svojih otroških let. V starih časih so otroci hodili v šolo le dve leti, potem pa je bilo konec veselja. Garali smo kot naši starši, v začetku malo manj, saj so delali odrasli 14 ali pa tudi 16 ur na dan. Če 14 dni niso peljali žebeljev na Primorsko, kjer so jih prodali, je na vrata potrkala lakota. Žebelje so prevažali s konji, kar je trajalo tja in nazaj 14 dni. Oproščeni pa smo bili nekaterih dolžnosti, na primer: vojašine, ki je v tistih časih trajala sedem let.« V muzeju smo videli tudi zanimivo omaro, ki je »igrala«.

Pot smo nadaljevali v Dražgoše. Tam smo si ogledali spomenik padlim borcem NOV. Vas leži zelo visoko. Na spomeniku med drugim piše, da so se borci 9., 10. in 11. januarja 1942 junaško bojevali z

nemškimi okupacijskimi enotami. Na steni je tudi mozaik, ki prikazuje boj, delo akademskega slikarja in udeleženca dražgoške bitke Ive Šubica iz leta 1976.

Naša naslednja postaja je bila Škofja Loka. Ogledali smo si leški muzej, ki je bil zelo zanimiv. Potem smo bili nekaj časa prosti, da smo si ogledali mesto. Po ogledu mesta smo se odpeljali na Visoko, kjer ima svoj spomenik in grob Ivan Tavčar. Tam je kupil dvorec, živel pa je v Ljubljani, vendar se je vedno rad vračal v rodno vas in v blažen mir na Visokem.

V Podreči smo si ogledali spomenik Simona Jenka. Ustavili smo se se v Kranju, kjer smo šli v Prešernov gaj. Tam sta pokopana Franc Prešeren in Simon Jenko. Imeli so še čas, da smo si vsak po svoje ogledali veliko trgovino Globus, a kmalu smo se z avtobusom odpeljali proti domu.

Ta ekskurzija mi je bila zelo všeč, tako po programu kot po doživetjih in mislim, da je ne bom pozabila, saj so nekatera obeležja zelo znamenita.

Andreja Bergelj, 6. b
COŠ Gorenjskega odreda
Žirovnica

Vaja gasilcev in reševalcev z najnovejšimi gasilskimi pripomočki

DOPISUJTE
V ŽELEZARJA

PROŠNJA KRAJEVNIH ORGANIZACIJ ZB NOV PLAVŽ IN KOROŠKA BELA

Organizaciji ZB NOV Javornik-Koroška Bela in Plavž-Jesenice nameravata v parku talcev na Koroški Beli oziroma v spominskem parku na Plavžu dokončno urediti grobišče padlih borcev NOV in žrtev fašističnega terorja.

Nekateri padli so bili pokopani v družinskih grobovih ali v skupnih grobiščih, ali pa je bilo grobišče opuščeno. Številni borci NOV ali žrtve fašističnega terorja z navedenega območja so pokopani v raznih krajih Slovenije, Jugoslavije ali celo prek meja.

Da bi se dostojno oddolžili vsem preminulim v času NOB in na grobiščih upoštevali njihova imena, prosimo svoje ali znanke, da nam pošljejo oziroma posredujejo naslednje podatke:

1. Priimek in ime ter ilegalno ime.
2. Kraj bivanja pred vstopom v NOV ali pred aretacijo.
3. Kje ali kdaj je padel ali preminul.
4. V kateri partizanski enoti je pred smrtjo bil.
5. Kje je bil ustreljen kot talec, ali v katerem koncentracijskem taborišču ali drugem je preminul.
6. Kam je bil pokopan po osvoboditvi, ali če je bil prekopan, oziroma kje so posmrtni ostanki pokojnika.
7. Ali je grob obeležen s spomenikom, ploščo ali opuščen.
8. Priimek in ime svojca ali znanca, ki podatke sporoča in naslov bivanja.

Prosimo vse znanke in svoje pokojnih, da nam pomagajo, da dokončno opravimo ta dolg do tistih, ki so v času NOB žrtvovali svoja življenja, da nam pošljejo zgoraj navedene podatke po točkah na ZB NOV Javornik-Koroška Bela ali na ZB NOV Plavž, Titova 64.

Podatki naj obsegajo območje Plavža, Save, Podmežakle, Hrušice in Javornika-Koroške Bele.

Pripravljalni odbor

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 6. novembra, bo sta na Jesenicah od 7. do 19. ure odprti trgovini: Delikatesa — poslovalnica 7, Titova 7 in Delikatesa — Kašta 4 na Plavžu, Tavčarjeva 6.

DEŽURNA LEKARNA

V mesecu novembru je za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Bledu.

DEŽURSTVO V AVTOMEHANIČNIH DELAVNICAH NA JESENICAH

V soboto, 6. novembra: INTEGRAL, TOZD MPPD Jesenice, Titova 67.

ČLANOM DU JESENICE

Društvo upokojencev Jesenice vabi svoje člane v soboto, 6. novembra, ob 16. uri na redni mesečni članski sestanek, ki bo v domu društva Pod gozdom 13.

Na sestanku bo med drugim podana tudi gospodarska situacija v občini Jesenice.

REŠITEV KRIŽANKE IZ 42. ŠTEVILKE ŽELEZARJA:

cestar, oleander, Asensi, rej, Murska Sobota, uniat, Ni, okno, stavba, OAS, Laričev, Pakrac, srčnost, Varna, alkar, ST, ani, kalander, katastrof, ispa, Ag, Ema, Kranj, škar, Poznan, entaza, Niš, ro, Čiovo, list, Iberi, korenjak, odcedek, Al, cajna, klarino.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

UGANKARSKI SLOVARČEK

ABRANEK — cvetna mačica
ANTUNAC — hrvaški realistični kipar (Grga, 1906 do 1970)
NAGEL — sodobni ameriški filozof (Ernest)
SAVEL — prvi izraelski kralj
VESTALKA — svečenica boginje Veste

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

6. in 7. novembra amer. barv. kom. film KMALU BO POLETJE; režija Martin Davidson, v glavni vlogi Bruno Kirby, ob 17. in 19. uri.

8. in 9. novembra ameriški barvni grozlj. film MEGLA; režija John Carpenter, v glavni vlogi Adrienne Barbeau, ob 17. in 19. uri.

10. novembra ameriški barv. znan. fant. film BLIŽNJA SREČANJA TRETJE VRSTE; režija Steven Spielberg, v glavni vlogi Richard Dreyfuss, ob 17. in 19. uri.

12. novembra ameriški barv. kavb. film PROFESIONALCI; režija Richard Brooks, v glavni vlogi Burt Lancaster, ob 17. in 19. uri.

13. in 14. novembra angl. barv. erot. film ZREBEC; režija Quentin Masters, v glavni vlogi Joan Collins, ob 17. in 19. uri. Mladini do 15. leta starosti ne dovolimo ogleda.

KINO PLAVŽ

6. in 7. novembra amer. barv. grozlj. film MEGLA ob 18. in 20. uri.

8. in 9. novembra amer. barv. kom. film KMALU BO POLETJE ob 18. in 20. uri.

11. novembra amer. barv. znan. fant. film BLIŽNJA SREČANJA TRETJE VRSTE ob 18. in 20. uri.

12. novembra amer. barvni ljub. drama RYANOVA HCI ob 18. in 20. uri.

13. in 14. novembra amer. barvni pust. film SAMO DVAKRAT ŽIVIS ob 18. in 20. uri.

KINO KRANJSKA GORA

6. novembra hongk. barvni kom. film MISTER BOO ob 20. uri.

10. novembra amer. barvni groz. film MEGLA ob 20. uri.

13. novembra amer. barvni kom. film KMALU BO POLETJE ob 20. uri.

17. novembra amer. barvni pust. film SAMO DVAKRAT ŽIVIS ob 20. uri.

KINO DOVJE

6. novembra hongk. barvni karate film ZMAJ PROTI TIHOTAPCEM MAMIL ob 19. uri.

7. novembra hongk. barvni kom. film MISTER BOO ob 19. uri.

13. novembra amer. barv. grozlj. film MEGLA ob 19. uri.

14. novembra amer. barv. kom. film KMALU BO POLETJE ob 19. uri.

GLEDALIŠČE

ČETRTEK, 11. novembra, ob 19.15 Gregor Strniša: SAMOROG — drama v treh dejanjih, za abonma in izven.

PETEK, 12. novembra, ob 19.30 Ivo Brešan: SMRT PREDSEDNIKA HISNEGA SVETA — komedija — gostovanje v Železnikih.

SOBOTA, 13. novembra, ob 19.15 Gregor Strniša: SAMOROG — za izven.

NEDELJA, 14. novembra, ob 19.30 Gregor Strniša: SAMOROG — za izven.

TOREK, 16. novembra, ob 15.30 Gregor Strniša: SAMOROG — predstava za dijake Centra srednjih šol Jesenice.

TVD PARTIZAN JESENICE VABI

PARTIZAN JESENICE		URNIK SPLOŠNE VADBE rekreacija, judo, gimnastika				DOM STANETA BOKALA
URA	DAN	PONEDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK
17-18			cicibanke	cicibani	cicibanke	cicibani
18-19			pionirke	pionirji	pionirke	pionirji
19-20			mladinke	mladinci	mladinke	mladinci
20-21,30		Rekreacija člani	Rekreacija članice	Rekreacija člani	Rekreacija članice	judo
GIMNASTIKA		18-20	18-20	18-20	18-20	18-20
JUDO		18-20	18-20	18-20	18-20	18-20

VABLJENI!

VIZ JESENICE — TOZD OSNOVNA ŠOLA 16. DECEMBER MOJSTRANA

objavlja prosta dela in naloge za naslednje delavce

1. dve vzgojiteljici v vrtcu — za nedoločen čas s polnim delovnim časom;

2. ene varuhinje — za nedoločen čas s polnim delovnim časom;

3. ene varuhinje — za nedoločen čas za dve uri dnevno;

4. ene kuharske pomočnice — za nedoločen čas s polnim delovnim časom;

5. ene čistilke — za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Pogoji:

— pod 1. končana srednja vzgojiteljska šola,

— pod 2. in 3. končana šola za varuhinje,

— pod 4. polkvalifikacija kuharske stroke,

— pod 5. končana osnovna šola.

Poskusno delo traja od enega do treh mesecev.

Kandidati pošljite prijave v roku 8 dni na osnovno šolo 16. decembra, A. Rabiča 7 — Mojstrana.

Pričetek dela je po končani izgradnji vrtca, predvidoma sredi decembra.

TOZD OSNOVNA ŠOLA JESENIŠKO-BOHINJSKI ODRED KRANJSKA GORA — komisija za delovna razmerja

objavlja prosta dela in naloge vzgojiteljice za določen čas (od 12. novembra 1982 do 8. februarja 1983) s polnim delovnim časom.

POGOJ: dokončana vzgojiteljska šola.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj pošljejo kandidati v osmih dneh po objavi na naslov: TOZD Osnovna šola Jeseniško-bohinjski odred Kranjska gora — komisija za delovna razmerja.

OSNOVNA ŠOLA GORENJSKEGA ODREDA ŽIROVNICA

razpisuje dela in naloge

učitelja slovenskega jezika in zgodovine za določen čas od 1. decembra 1982 do 30. junija 1983 (nadomeščanje v času porod. dopusta).

Prednost pri sprejemu imajo kandidati, ki izpolnjujejo z zakonom določene pogoje; svoje vloge naj pošljejo na komisijo za delovna razmerja v 15 dneh.

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se pristočno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem kadrovskega sektorja in članom osnovne organizacije zveze komunistov za prejeta spominska darila. Hvala tovarišici Likozarjevi in tovarišema Pestotniku in Kobentarju za obisk na domu in za izražena voščila in dobre želje.

Prav tako se iskreno zahvaljujem vodstvu in tajništvu TOZD Plavž in tajništvu TOZD Livarna za izkazano pozornost in darilo.

Vsem, od katerih se nisem mogel osebno posloviti in so mi v času dolgoletnega dela v Železniki omogočali prijetno in uspešno sodelovanje, lepa hvala. Vsem skupaj želim obilo uspehov v bodoče.

Polde Lomovšek

ZAHVALA

Krajevni odboru združenja vojaških vojnih invalidov SAVA Podmežakla se iskreno zahvaljujem za čestitke in lepe želje ob rojstnem dnevu.

Simon Rešek

Dvosobno stanovanje s centralnim ogrevanjem na Plavžu zamenjam za večje.

Naslov dobite v uredništvu Železarja.

AMERIS. TV NA JAKOVAN. STOŽEC DREVO RED LUŽA, HLAKA OLEG VIDOV PRIPRAVA ZA VRIJANJE (HIRAN) FIGURA PRI ČETVORKI

SKUPEK SKAL

ANNA KARINA HITROST MLADA RACA

SVETNIK MACICA

NASA ALPSKA SOLUNA AVLA

NOVINAR ALBREHT LIPICER ROMAN

CRNKOVJE ZORAN MOJSTRINA KAMESTNIK

RAZLIČNI CRKI TEKANJE

PRVI IZBA-ČSKI KRALJ ANATOLIJ KANPOV

VEČJA LESENA POSODA

PTIČ Z POENIH KAZUJENI SREBA KI PREMICA

TOPLICE V OBGIJI POPREČ- NINA

AD DARIAN TENTAICA

VLADIMIR BAKARIČ

REVA V FRANCIJI (SOV. LUKA) DE C. MEU

LIKA NA HONGKOU (LAD) DIRIGENT HUBAD

AM. FRODO (ERNEST) HIN SUKAR (GRSA)

DUŠA UMRUJ KRAJ V VOJVONJI

CIGANI BIBIJSKI OČAK

MIKO ŠKRELI ZAVOJ

RAZLIČNI CRKI

OGRAZEN PROSTOR ZA ŽIVALI

NOVINARNA KLUNAR

NAJBOLJ RAZŠIRJ. RASTUNA

MESANA SREBKA SOLATA

ZELEZAR

IGRALEC KROVČIK GENERAL NABO

KOVANJE VOZE S PLOHOM

SVETENKA DOGINIC VESTE

ZABRUGA V CARSKI RUSIJI

EGIPČAN SONČNI BOG

KLIC POZIV

OREL V GERM. MITOLU

KRIŽANKA POD

OSNOVNI TON LESTV. EDYARD KAPPELO

POLITIK REBLER

FR. POLITIK (PIERRE)

SESTAVIL RCHNER

PRIČETEK KOŠARKARSKE SEZONE

USPEŠNO OPRAVILI IZPITE ZA MEDNARODNE SANKAŠKE SODNIKE

Izpit je uspešno opravilo 21 kandidatov iz sedmih slovenskih sankaških klubov. Pri tem je zanimivo poudariti, da so ti sodniki prvi, ki so sploh v Sloveniji doslej

J. Jekler

TOČKI IZ MARIBORA

Za Jesenice so igrali: Lah 2, Slamnik 11, Kantarevič 2, Stražišar 13, Mlačnik 2, Šmitran, Azman 6, Deretič, Kučina Vavpotič 32. V drugem kolu bo jeseniška vrsta igrala proti Cometu iz Slovenskih Konjic, v soboto, 6. novembra, ob 7.30 v dvorani ŽIC. MB

PRIPRAVITE ZA MEDNARODNE SODNIKE

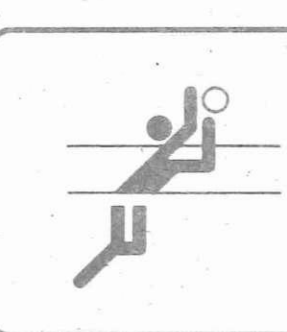
spornimi panogami tudi sankanje.
Izpite za mednarodnega sankaškega sod-
nika so opravili: Milan Bizal (Kranj),
Vojko Rev, Vinko Lavtizar (Jesenice), Ivan
Miklavčič, Milan Miklavčič, Silvo
Klemenčič (Idrija), Milan Cesen, Milan Cesen-
ml., Albert Perke (Tržič), Vladimir Polja-
nar, Janez Demšar, Lado Nastran, Poljan-
Bernik, Filip Tarfila (Zeleznik), Stanko
Hodnik, Joze Rozman, Ciril Rozman,
Janez Pikon, Viki Mencinger (Bohinj).

NA KROŚCI

Člani novinarskega krožka
OŠ Prežihov Voranc Jesenice

Člani novinarskega krožka
OŠ Prežihov Voranc Jesenice

1. SOL – ZAHOD MOŠKI

MOKRONOG : ŽELEZAR
0:3 (— 4. — 6. — 7)

V soboto čaka igralce Železarja najtežje gostovanje v jesenskem delu tekmovanja, in sicer na Brezovici. I. M.

ZAČETEK DRSALNE ŠOLE

Drsalni klub pri Športnem društvu Jesenice obvešča, da bo začetek drsalne šole v torek, 9. novembra, ob 14,30 na umetnem drsalnišču v Podmežakli, kjer bo tudi vpis. Ob vpisu je treba vplačati 300,00 din prijavnine.

Z letošnjega pohoda slovenskih železarjev na Mežaklo (Foto J. Kučina)

BOŽO BARTELJ NOVI PREDSEDNIK HK JESENICE

Kako naj drugače označimo dejstvo, da pionirski moštvi Kranjske gore in Jesenic, veliko bolje pa ni tudi z mladinskima moštvoma, v eni sezoni odigrata le po sedem, osem, največ pa dvanajst – trinajst tekem?

pionirji in mladinci pa le v statističnem pregledu. Nismo slišali, s kakšnimi težavami so se – in tudi zakaj – srečevali malostevilni hokejski funkcionarji. Zakaj so mnogi člani upravnega odbora že po nekaj sezonah dvignili roke od svojih funkcij, dolžnosti in zaupanja, ki smo jim ga izrekli, ko smo jih izvolili v upravni odbor pred

Če je to in še marsikaj drugega manjkalo na torkovem sestanku tistih, ki imajo na Jesenicah radi hokej – med njimi je bil tudi predstavnik TOLMINSKIH PUNTARJEV.

smo že povedali in to je tudi splošno znano. Poleg tega pa je med drugim pomembno, da je v času, ko smo zvedeli za marsikatero nepravilnost v številnih jugoslovanskih športnih kolektivih, v katerih so neodgovorno razpisovali družbene milijone. Služba družbenega knjigovodstva iz Kranja pregledala poslovanje hojskega kluba Jesenice v zadnjih petih letih in ugotovila, da so odgovorni delali v skladu z veljavnimi predpisi.

predsednik izjave, je to vsekakor mogoče. Seveda pa si novoizvoljeni člani upravnega odbora, ki jih je kar 25, ne smejo domišljati, da bo delo lahko in da jim ne bo potrebno vgrizniti v kislo jabolko in se spoprijeti z vrsto problemov.

Dokazi iz preteklosti so še sveži, da je od prejšnjega izvoljenega upravnega odbora do danes ostala le peščica hokejskih delavcev, ki so bili voljeni in močni, da pogledajo težavam v oči in da se z njimi spoprimejo. Mnogi so torej v tej borbi in v tem čas odlovedali in zato naj še enkrat poudarimo, da je novizvoljenim članom upravnega odbora HK Jesenice ne bo lahko. Seveda bodo morala biti temeljna prizadevanja usmerjena predvsem k sistemski rešitvi financiranja tega športa na Jesenicah, k boljšemu, predvsem strokovnejšemu delu z najmlajšimi, ki naj bi jih poleg hokejskih veščin učili in naučili, da bodo tudi dobri državljani, dobri delavci in samoupravičljivi. Le na ta način bo tudi združeno delo znalo prisluhniti potrebam, ki v hokeju niso tako majhne.

Sveda pa bo potrebno vložiti veliko truda, volje, znanja in tudi ostrine v reševanje sedanega stanja v prvem moštvu, ki je v preteklih letih igralo dobro in dosegalo lepe rezultate. Čeprav je letos okrepljeno z nekaterimi zelo kvalitetnimi igralci, ki so se vrnili iz JLA, pa to isto moštvo ne igra več tako, kot bi lahko in kot zna in kot od njega pričakujemo.

Pri te nalogi bo najbrž potrebno upora-

Priloge nalogi bo najhujš potrebno upoštevati tudi nepriljubljene metode – če bo potrebno tudi »carski rez« – kajti tisti, ki so se odločili igrati hokej in zastopati jesenjske barve, morajo v to aktivnost vložiti vse svoje sposobnosti. Če tega ne znajo, nečejo ali ne želijo, potem zanje ni mesta v vrstah jesenjskih hokejistov.

Nalag je torej veliko. Ob tem smo lahko veseli, da se v klub vračajo nekdanji asi jeseniškega moštva, med njimi tudi Franc in Roman Smolej.

V nov upravni odbor HK Jesenice so bili izvoljeni: Branko Arh, Božo Bartelj, Janez Bidovec, Branko Iskra, Marjan Jelovčan, Aleksander Klinar, Marko Klinar, France Kobentar, Janez Kopriva, Franc Košir, Magazin, Matevž Malec, Anton Miklić, Jože Oman, Mirko Rabec, Mirko Ramuš, Jozef Reman, France Rožič, Ludvik Slaninik, Franc Smolej, Roman Smolej, Polde Strajner in Stefan Ščerbic.

Novemu upravnemu odboru s predsednikom Božom Barteljem na čelu želimo veliko uspeha in predvsem, da bi spremenili smer napredka jeseniškega hokeja k dvigu kvalitete in k čim uspešnejšemu vključevanju v mednarodne hokejske tokove.